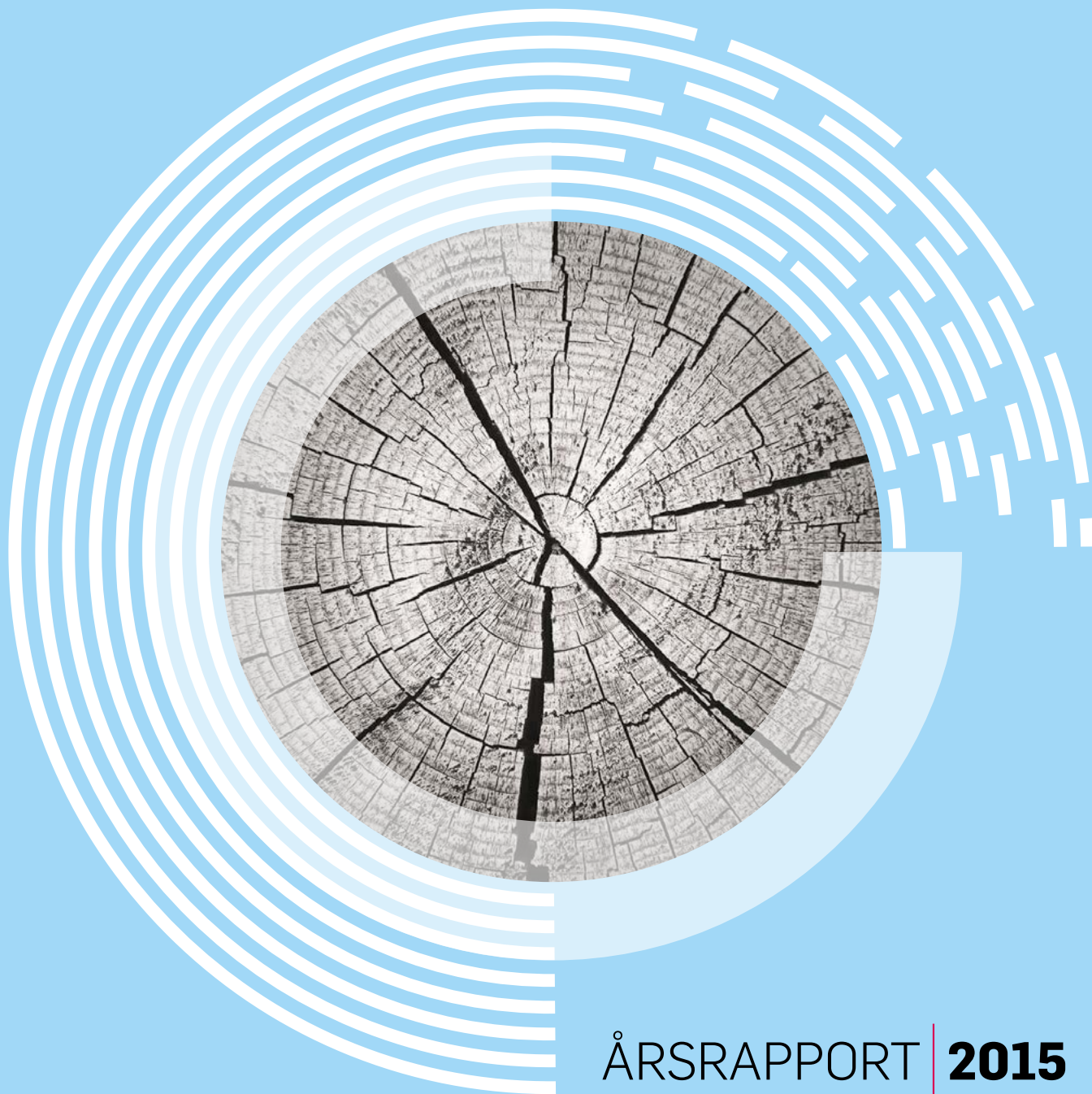

SPK

STATENS
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT | **2015**

INNHold

03	Kapittel 1 LEDERS BERETNING	1 Leders beretning	4
06	Kapittel 2 INTRODUKSJON	2.1. Statens pensjonskasse i samfunnet 2.2. Viktige hendelser i 2015 2.3. Statens pensjonskasse i tall 2.4. Ledelsen 2.5. Slik jobber vi	7 8 10 12 14
15	Kapittel 3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	3.1. Samlet vurdering av aktiviteter, resultater og ressursbruk 3.2. Resultater fra tildelingsbrevet 3.3. Utvikling og kontinuerlig forbedring 3.4. Redegjørelse for våre produkt- og tjenestoområder Vi har flyttet oss Godt forberedt på ny reformperiode	16 18 20 22 34 36
39	Kapittel 4 STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	4.1. Styring og kontroll i virksomheten	40
42	Kapittel 5 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	5.1. Vurdering av fremtidsutsikter 5.2. Lavere minstegrense gir pensjon til flere	43 48
50	Kapittel 6 ÅRSREGNSKAP	6.1. Innledning 6.2. SPK forvaltning 6.3. SPK forsikring 6.4. NSB fond	51 52 69 78
		Statistikk	81
		Vedlegg	85

Navigasjon i rapporten

- [Tilbake til innholdssiden](#)
  - [En side tilbake](#)
  - [En side frem](#)
-

01

KAPITTEL

LEDERS BERETNING

Finn Melbø Administrerende direktør

EFFEKTIV DRIFT I EN TID MED STORE REFORMER

2015 var preget av nytt uføreregelverk, planlegging av neste reformperiode og store endringer i låne-markedet. Men nok en gang viste vi at vi håndterer urolige tider. Den daglige driften gikk som den skulle, og vi utnyttet ressursene våre godt.

Dette er de fire viktigste punktene i samfunnsoppdraget til Statens pensjonskasse, og dermed de viktigste kravene vi må måle oss mot:

1. Vi skal utbetale rett ytelse til rett tid.
2. Vi skal fastsette og kreve inn rett premie til rett tid.
3. Vi skal sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov.

4. Vi skal sørge for effektiv drift og god gjennomføring av reformer.

I 2015 leverte vi på alle disse punktene, til tross for betydelige utfordringer. La oss starte med punkt 4, siden det var her utfordringene var størst:

Vi skal sørge for effektiv drift og god gjennomføring av reformer

Driften var stabil. Vi hadde god styring, og vi oppfylte løftet om å drive stadig mer effektivt – til tross for at 2015 var første år med nytt uføreregelverk.

Uførereformen trådte i kraft 01.01.2015. Og vårt uførepjakk, som var basert på erfaringer fra Perform^{*}, ble avsluttet i april i henhold til plan. Systemet vi hadde bygget, viste seg å fungere godt. Men viktige spørsmål var ikke avklart, og en del av reformen – innføring av etteroppgjør for uføre – skal ikke gjennomføres før i

2016. I 2015 brukte vi store ressurser på å legge til rette for denne endringen.

Vi forberedte oss på å håndtere endret § 5 i SPK-loven (minstegrense for rett til medlemskap i Statens pensjonskasse), som trer i kraft 01.04.2016. Og ny offentlig tjenestepensjon, som kan bli den største endringen siden Statens pensjonskasse ble opprettet i 1917. I kapittel 3.4.7 (Godt forberedt på ny reformperiode) ser du hvorfor vi har tro på at vi også skal takle denne reformperioden. Her forteller vi om en ekstern rapport bestilt av Finansdepartementet, som bekrefter

^{*}) Perform var et av de største IT-baserte omstillingsprosjektene i offentlig sektor. Det varte i fire år (2008–2012). Målet var å bygge nytt saksbehandlingssystem på ny teknisk plattform slik at SPK ble i stand til å gjennomføre pensjonsreformen og andre politiske vedtak som falt sammen med pensjonsreformen i tid. Prosjektet leverte på tid, kvalitet og pris.

at vår modell for gjennomføring av IT-baserte endringsprosjekter, er god.

Vi har etablert et eget forprosjekt for å forberede oss på endringene. I tillegg til forberedelser i egen organisasjon, har SPK også bistått en departemental arbeidsgruppe i arbeidet med rapporten «Nye pensjonsordninger i offentlig sektor», som ble offentliggjort i desember 2015. (Mer om dette i kapittel 5.1, Vurdering av fremtidsutsikter.)

Alt i alt la reformarbeid stort press på daglig drift. Vi fikk likevel gjennomført et viktig prosjekt som danner grunnlaget for videre arbeid med å effektivisere våre tverrgående leveranseprosesser. Flyttingen til nye lokaler på Skøyen, som skjedde i april, uten problemer, har skapt bedre fysiske rammer for samhandling og tverrgående prosessarbeid. (Les mer i kapittel 3.4.6, Vi har flyttet oss.)

Vi skal sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov

Vi har et særlig ansvar for å informere om regelendringer og skape gode betjeningsløsninger som gjør informasjonen tilgjengelig.

I 2015 oppgraderte vi spk.no med ny visuell profil og mobiltilpassede sider. For andre år på rad toppet SPK den årlige omdømmemålingen i pensjonsmarkedet (i regi av Aalund). Og vår årlige kunde- og medlemsundersøkelse viste at vi scorer høyt på generell tilfredshet. Kundene trekker frem at vi er blitt bedre til å informere proaktivt om regelendringer.

På tross av at vi gjennomførte ulike informasjonstiltak, fikk vi en oppgang i antall henvendelser. Samtidig økte

tiden vi brukte per samtale, med 33 prosent første halvår, sammenlignet med 2014. Dette gikk noe ned utover året, men det var fortsatt stor pågang. Dette innebar at svartiden på kundesenteret i perioder ble for lang, og det ble utfordrende å nå målet for den ønskede servicegraden i 2015. (Les mer i kapittel 3.4.5, Redegjørelse for betjening.)

En vesentlig del av henvendelsene handlet om de nye uføreglene, men vi fikk også mange henvendelser knyttet til vår låneordning.

01.03.2015 fikk vi det siste av flere påslag på normrenten. Samtidig fikk vi økt konkurranse mellom bankene, som resulterte i sterkt fallende boligrente. Antall lånesøknader sank med 68 prosent i 2015, og vi fikk et inntektstap.

Regjeringen har nå vedtatt en ny rentemodell som sikrer at SPKs boliglån er blant de beste i markedet.

Vi skal fastsette og kreve inn rett premie til rett tid

Premiefakturering basert på fast sats er fortsatt hovedmodellen i SPK. Men 01.01.2015 innførte vi hendelsesbasert premieberegning for et utvalg fristilte virksomheter. Gjennom året arbeidet vi med å tilrettelegge for neste gruppe – som gikk over på hendelsesbasert premieberegning 01.01.2016. Premie basert på faktiske hendelser i virksomheten sikrer en oppdatert og markedsriktig premie. I 2016 skal vi lage en plan for hvordan denne premieberegningssmodellen kan innføres i hele kundebestanden.

SPK har levert kontoutskrift 2014 og premieprognose for 2016, i henhold til gitte frister og krav.

Vi skal utbetale rett ytelse til rett tid

Vi er nå fremme ved krav nummer 1: rett ytelse til rett tid – det som betyr mest for den daglige økonomien til våre medlemmer. Kvaliteten på pensjonsutbetalingene er en indikator på vår evne til å balansere drift og utvikling. I reformperioder er vår frykt at kvaliteten skal lide. I 2015 har vi ligget godt over måltallene når det gjelder å beregne riktig pensjon. Når det gjelder rettidig utbetaling, har vi hatt en måloppnåelse på 99,9 prosent. Det må vi si oss fornøyd med.

Nytt saksbehandlingssystem for personskadesaker har også bidratt til kortere og mer effektiv saksbehandlingstid – blant annet for veteraner som har deltatt i internasjonale operasjoner.

Veien videre

I 2016 går vi inn i en ny strategiperiode, som varer til 2019. Vi har laget en plan som skal sikre at vi også i årene fremover kan huke av for utført oppdrag, slik vi har gjort for 2015. Tittelen på denne planen er den samme som tittelen på redegjørelsen du nå har lest.

Effektiv drift i en tid med store reformer.

Det forteller at den nye strategien ikke er noen revolusjon, og at hovedutfordringen i årene fremover er velkjent.

Vi skal drive virksomheten vår enda litt bedre – samtidig som vi bidrar til å slutføre pensjonsreformen. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 5.

Finn Melbø

Administrerende direktør

A background image showing a close-up of a tree trunk's growth rings, with several circular cutouts of varying sizes. The cutouts are arranged in a pattern that suggests a larger circular shape. The wood grain is dark and textured, with prominent growth rings.

02

KAPITTEL

INTRODUKSJON

STATENS PENSJONSKASSE I SAMFUNNET

Statens pensjonskasse forvalter pensjonsrettighetene til drøyt én million medlemmer. Vi skal samtidig være en trygg, forutsigbar og kostnadseffektiv samarbeidspartner for våre kunder.

Statens pensjonskasse er en forvaltningsbedrift under Arbeids- og sosialdepartementet. Samfunnsoppdraget er nedfelt i lov om Statens pensjonskasse, og våre oppgaver defineres i det årlige tildelingsbrevet fra vårt eierdepartement. Tildelingsbrevet for 2015 inneholder fire overordnede mål:

- Utbetale rett ytelse til rett tid.
- Fastsette og kreve inn rett premie til rett tid.
- Sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov.
- Sørge for sikker og effektiv drift og god gjennomføring av reformer.

I tillegg skal Statens pensjonskasse tilstrebe et godt omdømme og høy tillit i samfunnet, samt samarbeide med andre virksomheter og aktører som bidrar til at målene nås.

For medlemmene våre betyr det at de får riktig utregnet pensjon og forsikringsytelser. Vi har også

ansvar for å skape gode informasjonstjenester, slik at medlemmene får hjelp til å forstå sine egne rettigheter og valgmuligheter.

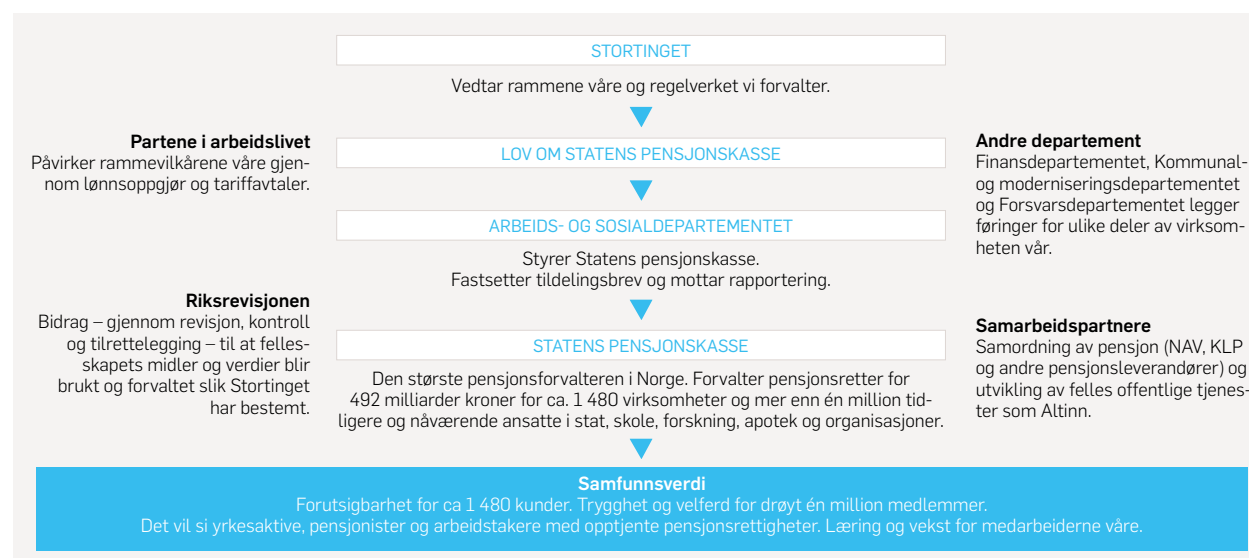
For kundene våre betyr det rett faktura til rett tid og hjelp til å bruke fordelene ved SPK-medlemskap som et middel til å beholde og tiltrekke seg verdifull arbeidskraft.

Kundene våre forventer at Statens pensjonskasse

leverer gode tjenester og er en profesjonell, moderne og konkurransedyktig aktør i pensjonsmarkedet.

For staten og vårt fagdepartement betyr det at Statens pensjonskasse er en faglig rådgiver i pensjonsspørsmål, og utnytter sitt høye medlemsvolum til å levere gode tjenester til lavest mulig kostnad.

Utbetaling og endring av pensjoner krever samordning med folketrygden (NAV) og andre pensjonsordninger.

VIKTIGE HENDELSER I 2015

JANUAR – MAI

JANUAR

Uførereformen trådte i kraft. Debatt om reformen gjennom store deler av året.

Styret for Statens pensjonskasse ble avviklet. Erstattet (prøveordning) av samarbeidsforum med representanter fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene.

Varsel om økt rente på SPKs boliglån, fikk stor oppmerksomhet.

FEBRUAR

Misbruk av særaldersgrenser tema i mediene på bakgrunn av at SPK pekte på hull i regelverket.

MARS

Forsvarsdepartementet oppnevnte ny klagenemnd for veteransaker.

SPKs boliglånsrente økte til 2,9 prosent, på grunn av påslag i normrenten. Samtidig sank bankenes boliglånsrente ned mot 2,7.

Kulturlivet varslet om store økninger i pensjonsforpliktelser.

APRIL

Banklovkommissjonen la frem forslag til privat ytelsespensjon som er tilpasset ny folketrygd og AFP.

SPK flyttet fra Frøen til Skøyen.

Virkninger av uføreformen ble debattert i Stortinget.

ASD sendte ut høring med forslag til ny lov om karenstid for pensjonering ved bytte til stilling med lavere aldersgrenser.

MAI

Nye spk.no, tilpasset mobil og nettbrett, ble lansert.

Varsel om nedgang i normrenten – og dermed nedgang i SPKs boligrente.

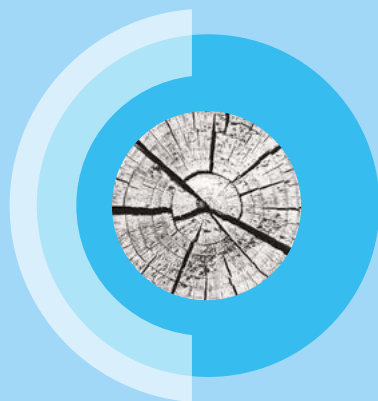
Overgangsreglene knyttet til nye uførepensjoner ble endret for å øke mulighetene til å kombinere trygd og arbeid.

VIKTIGE HENDELSER I 2015

JUNI – DESEMBER

JUNI

For andre år på rad toppet SPK den årlige omdømmemålingen i pensjonsmarkedet (i regi av Aalund).

Som den første offentlige pensjonsleverandøren ble SPK tilgjengelig via pensjonsportalen til Norsk Pensjon.

SPK tok i bruk nytt saksbehandlingssystem for gruppe- og yrkesskade.

Den samlede erstatningssummen til psykisk skadde norske soldater nådde én milliard kroner.

ASD satte ned en arbeidsgruppe som skal utrede mulige løsninger for ny offentlig tjenstepensjon.

JULI

SPKs boligrente sank til 2,7 prosent.

Aldersgrensen for stillingsvern i arbeidsmiljøloven hevet fra 70 til 72 år.

AUGUST

SPK opplevde kraftig nedgang i antall lånesøknader.

OKTOBER

Regjeringen oppnevnte et offentlig utvalg som skal utrede etterlatteytelsene i folketrygden. Rapport skal leveres i desember 2016.

NOVEMBER

En etterevaluering av SPK-prosjektet Perform, bestilt av Finansdepartementet, slo fast at SPK-modellen for gjennomføring av IT-baserte prosjekter er effektiv.

Grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister økte til 90 prosent av G (grunnbeløpet).

Regjeringen bestemte en ny beregningsmåte for SPKs boliglånsrente, som skal sikre at renten blir blant de beste i markedet (gjelder fra 01.03.2016).

DESEMBER

Anniken Hauglie (H) ble ny statsråd i «vårt» departement. Hun overtok etter Robert Eriksson (Frp).

Rapporten om nye tjenstepensjonsordninger, og overgangsregler, for ansatte i offentlig sektor ble offentliggjort.

Minstegrense for rett til medlemskap i SPK ble redusert til 20 prosent av full stilling for alle grupper. Trer i kraft fra 01.04.2016.

Stortinget vedtok forslag om å avvikle statens ventelønn og ordningen med vartpenger for SPK-medlemmer. Virkning fra 01.03.2016.

STATENS PENSJONSKASSE I TALL

Kunder og medlemmer		2015	2014	2013	2012
Kunder i pensjonsordningen	Antall	1 480	1 472	1 471	1 487
Medlemmer	Antall	1 054 000	1 040 000	1 022 000	1 005 000
Yrkesaktive medlemmer	Antall	300 000	298 000	294 000	291 000
Delvis yrkesaktive og delvis pensjonister	Antall	15 000	16 000	16 000	17 000
Pensjonister	Antall	267 000	257 000	246 000	236 000
Personer med rettighet fra tidligere arbeidsforhold*)	Antall	472 000	469 000	466 000	461 000
Tjenestepensjon					
Opptjente pensjonsrettigheter **)	Mill. kroner	492 000	499 000	432 000	422 000
Pensjonspremie	Mill. kroner	15 500	15 500	14 400	12 800
Utbetalte pensjoner	Mill. kroner	24 900	24 000	22 800	21 800
Lån ***)					
Utlånsportefølje	Mill. kroner	75 000	97 000	84 000	58 000
Søknader om boliglån	Antall	6 400	20 000	32 000	30 000
Lånekunder	Antall	68 900	84 500	75 000	58 000
Personskadeforsikring					
Premieinntekter	Mill. kroner	226	261	240	240
Utbetalte erstatninger gruppeliv og yrkesskade	Mill. kroner	238	264	249	232
Kapitalforvaltning					
Fondsmidler i Apotekordningen	Mill. kroner	7 800	7 300	6 560	5 800
Årlig avkastning på fondsmidlene i Apotekordningen	Prosent	2,4	6,6	7,5	6,8
Interne nøkkeltall					
Årsverk	Antall	383	377	384	386
Driftskostnader****)	Mill. kroner	594	549	602	562
Lønnsandel av driftskostnader	Prosent	48	40	44	44
Lønn og sosiale kostnader per årsverk****)	Kroner	743 000	649 000	719 000	662 000

*) Arbeider ikke lenger i virksomhet knyttet til SPK, men har pensjonsrettigheter hos SPK (oppsatt rett).

**) Nedgang i reserve i 2015 skyldes i hovedsak uførereformen og lav lønnsvekst, pensjons- og G-regulering.

***) Påslagene på normrenten på til sammen 1,65 prosentpoeng og rentenedgangen i markedet for øvrig er årsaken til den sterke nedgangen i etterspørselen etter lån og en høy andel av lånekunder som har innfridd lånet sitt.

****) Planendring pensjon ga en unormalt lav pensjonskostnad i 2014 og er hovedårsaken til den store økningen i pensjonskostnaden fra 2014 til 2015, ref regnskap, kapittel 6.2, note 10.

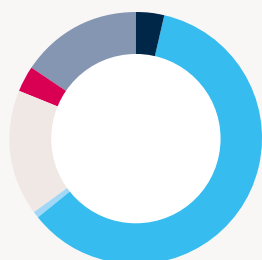
Alle nøkkeltall inkluderer alle ordningene.

PENSJON

- SPK forvalter pensjonsrettigheter for tidligere og nåværende medlemmer i stat, skole, forskning, apotek og organisasjoner.

PENSJON

- AFP
- Alderspension
- Barnepensjon
- Ektefellepensjon
- Særalder/førtidspensjon
- Uførepensjon

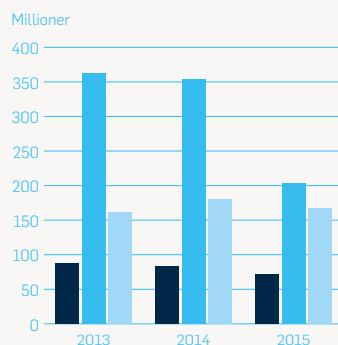
Antall vanlige alderspensjoner økte med 10 prosent fra 2014 til 2015, mens antall pensjoner knyttet til særaldersbestemmelser økte med 5 prosent. Antall uføre sank med 17 prosent grunnet reform. Antall AFP-uttak økte svakt for første gang på 4 år.

[Les mer i kapittel 3.4.1](#)

FORSIKRINGSORDNINGER

- SPK forvalter forsikrings- og erstatningsordninger på vegne av staten.

FORSIKRINGSUTBETALINGER

- Yrkesskade
- Kompensasjonsordningen
- Gruppeliv

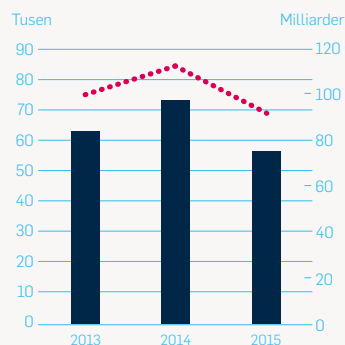
SPK utbetalte 71 millioner kroner i yrkesskadesaker og 167 millioner kroner i gruppeliv. 203 millioner kroner ble utbetalt etter kompensasjonsordningen.

[Les mer i kapittel 3.4.3](#)

LÅN

- Alle medlemmer – både yrkesaktive og pensjonister – kan søke om boliglån fra SPK.

UTLÅNSVOLUM

- ● ● Antall lånekunder
- Samlet utlån

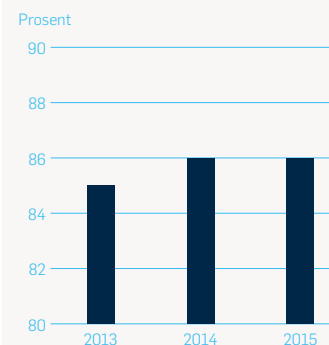
Antall lånekunder sank med 18,4 prosent fra 2014 til 2015, og totalt utlånsvolum ble redusert med 22,8 prosent i samme periode. Antall søknader om lån sank med 68 prosent fra 2014.

[Les mer i kapittel 3.4.4](#)

RÅDGIVNING OG INFORMASJON

- SPK tilbyr regnskapsmessige beregninger, samt pensjonsfaglig og juridisk kompetanse.
- SPK holder kurs for å veilede kunder og medlemmer i pensjonsspørsmål.
- SPK har et særlig ansvar for å informere om pensjonsreformen og offentlig tjenestepensjon. Spk.no er vår hovedkanal.

SELVBETJENINGSGRAD

Selvbetjeningsgraden har holdt seg på samme nivå som i 2014 og ligger på 86 prosent.

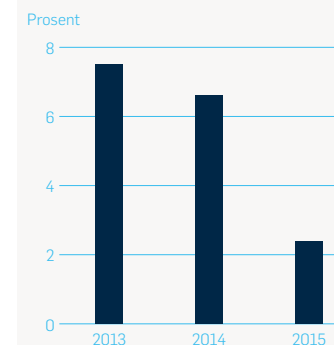
Vi bistø vårt eierdepartement med utredning og analyser. Blant annet knyttet til utredning av alternativer for ny offentlig tjenestepensjon. I mai lanserte vi spk.no med ny profil og nettsider, som nå fungerer godt på alle skjermflater – også smarttelefoner.

[Les mer i kapittel 3.4.5](#)

KAPITALFORVALTNING

- SPK forvalter pensjonsmidlene til Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet.
- SPK beregner avkastningsparameter til premieberegning for et antall fristilte SPK-kunder som har fått tildelt fiktive fondsmidler.

AVKASTNING

Årlig avkastning POA.

Statens pensjonskasse forvalter en kapital på 7,8 milliarder kroner for Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet. Forvaltningen ga en verdjustert avkastning på 2,4 prosent i 2015. Snittavkastning siste 3 år er på 5,5 prosent.

[Les mer i kapittel 3.4.8](#)

LEDELSEN

FINN MELBØ
Administrerende direktør

Har vært direktør i Statens pensjonskasse siden 2008. Finn Melbø er utdannet cand. polit. og cand. paed. ved Universitetet i Oslo, og han har lang ledererfaring fra både kommunal og statlig sektor. Fra 1993 til 2002 var han avdelingsdirektør i Arbeids- og administrasjonsdepartementet. I 2003 ble han ekspedisjonssjef i Arbeidsgiverpolitisk avdeling i Fornyings- og administrasjonsdepartementet – der han arbeidet til 2008.

KARI LUND
Direktør for virksomhetsstyring og kapitalforvaltning

Er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole, med etterutdanning innen finans, strategi og ledelse. Kari Lund har variert erfaring innen økonomi, finans, markedsutvikling og forretningsutvikling fra DNB. I 2001 ble hun viseadministrerende direktør og leder for Privatdistribusjon i Storebrand Bank, og deretter prosjektdirektør Strategi i Storebrand ASA – før hun kom til oss som økonomidirektør i 2005. Styrevern innen privat og offentlig sektor.

HARALD LUNDH
Direktør for pensjoneringsområdet

Er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Harald Lundh har lang og variert ledererfaring innen kunderettet virksomhet og drift, primært fra finansnæringen. I perioden 2003–2004 var han økonomidirektør i Statens pensjonskasse. Deretter gikk han over i lederstilling i bank. Han kom tilbake til Statens pensjonskasse som direktør for pensjoneringsområdet i 2009.

REDA LOUHIBI
Direktør for kunde- og markedsområdet

Har lang erfaring fra servicebransjen med hovedfokus fra telekommunikasjonsbransjen, der han har ledet ulike kundesentre og jobbet innen salg. Før han ble ansatt som leder for kundesenteret til SPK i 2009, kom han fra en lederstilling hos bredbåndleverandøren GET, hvor han jobbet i sju år. I 2013 fikk Louhibi ansvaret som lånesjef i SPK, før han i 2014 overtok ansvaret for seksjon bedrift og marked. I 2015 har han i tillegg vikariert for Lise Løwe som områdedirektør.

LEDELSEN

OLE M. SØRLIE
Direktør for
forsikrings- og produktområdet

Utdannet siviløkonom fra Lunds universitet i Sverige. Ole M. Sørлие har lang erfaring fra livsforsikringsbransjen, blant annet fra salg og forretningsutvikling som assisterende direktør i Storebrand Livsforsikring. Han var i perioden 2004 til 2006 daglig leder for Pekon AS, som tilbyr NRS-utregninger og pensjonskassetjenester. Før han kom til Statens pensjonskasse høsten 2012, var han produktdirektør for innskuddspensjon i DNB Forsikring.

PER WOLD
Direktør for IT-området

Er sivilingeniør fra NTNU, og dessuten utdannet bedriftsøkonom fra Handelshøyskolen BI. Per Wold har bred erfaring fra IT-bransjen og var blant annet avdelingsleder og sjefskonsulent i IT-selskapet Mogul før han kom til Statens pensjonskasse som seksjonsleder for IT-system i 2003. I 2009 ble han leder for IT-arkitektur og prosessutvikling i Statens pensjonskasse, og i november 2012 ble han IT-direktør.

ANNE SOLVANG HOFF
Direktør for HR-området

Cand. mag. fra Universitetet i Oslo. Anne Solvang Hoff har erfaring fra HR og organisasjonsutvikling i Alcatel-konsernet, og hun var studiesjef for MBA-studiet på Oslo Handelshøyskole – før hun gikk over som programdirektør for Master of Management-studiet ved Handelshøyskolen BI (1994–2001). Fra 2001 var hun seniorrådgiver med ansvar for leder- og kompetanseutvikling i Forsvarsbygg. Hun kom til Statens pensjonskasse i 2007.

SKJALG ENGBØ
Direktør for
kommunikasjonsområdet

Han har utdannelse fra Handelshøyskolen BI, Norsk Journalisthøgskole og Universitetet i Oslo. Skjalg Engebø har også gjennomført Schibsteds lederprogram. Han har lang erfaring fra mediebransjen. Da han kom til Statens pensjonskasse i 2014, var han utviklingsredaktør i Aftenposten og medlem av mediehusets ledergruppe.

SLIK JOBBER VI

Statens pensjonskasse har et omfattende samfunnsoppdrag. For å lykkes er vi avhengige av bred kompetanse, tett samarbeid mellom fag- og forretningsområdene – og felles mål.

Statens pensjonskasses virksomhetsidé er å være ledende på å levere offentlig tjenstepensjon. Det skal vi klare ved å levere kostnadseffektive tjenester til forventet kvalitet. Slik skal vi oppfattes av medlemmer, kunder, myndigheter og omverdenen for øvrig.

Med «å være ledende på å levere» mener vi å være i fremste rekke i alle ledd i verdikjeden – fra innsamling og forvaltning av data, til kundene får riktig premie og medlemmene får riktig pensjon.

Vår strategi

For å oppfylle vår virksomhetsidé må vi hele tiden videreutvikle oss. Dette skal skje gjennom kontinuerlige forbedringstiltak langs fire akser:

- God reformgjennomføring. Ny offentlig tjenstepensjon og overgangsregler vil stå sentralt i hele strategiperioden 2016–18.
- Styrke rådgiverrollen mot departementet og samfunnet for øvrig.
- Effektiv drift i en tid med store reformer.
- Videreutvikle vår kultur, kompetanse, ledelse og styring.

Denne strategien innebærer at SPK skal oppnå produktivitetsvekst, slik at posisjonen som bransjens mest kostnadseffektive leverandør opprettholdes. Samtidig skal vi utvikle og forbedre leveranser og betjeningsløsninger for våre kunder og medlemmer på bakgrunn av nytt regelverk. Hele veien skal vi ha fokus på å kontinuerlig forbedre, samhandle og levere solide tjenester til forventet kvalitet.

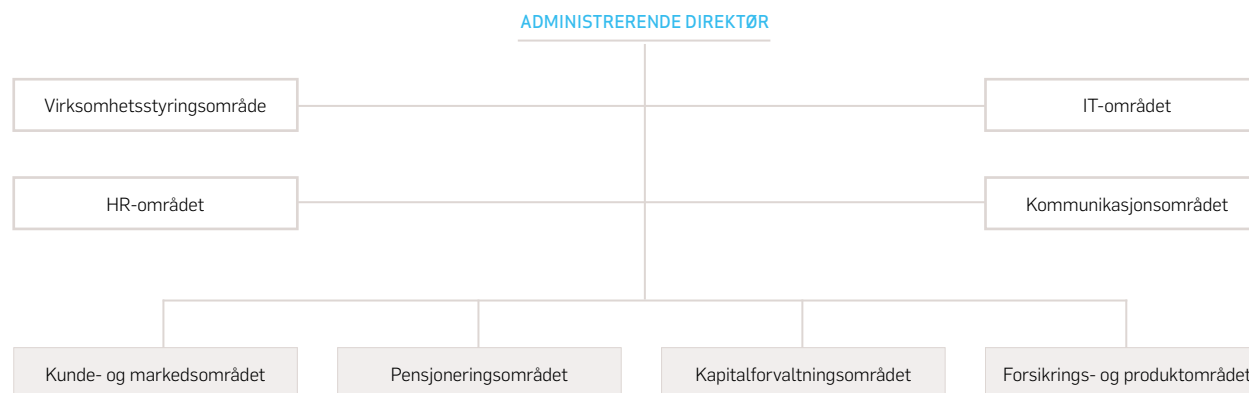
Organisasjonsform

Vi er en linjeorganisasjon med fire forretningsområder og fire støtteområder. Men leveransene og tjenestene våre følger ikke helt de organisatoriske skillelinjene. For å levere det vi skal, på den måten vi ønsker at det skal leveres, er vi avhengige av gode, tverrgående prosesser. Her er de mest sentrale:

Dataforvaltningsprosessen. Starter med at arbeidsgiverne rapporterer alle lønnsdata inn til oss. Leveransen fra denne prosessen er oppdaterte og korrekte data til bruk i de videre prosessene.

Pensjoneringsprosessen. Starter med at arbeidsgiveren, eller medlemmet, sender oss melding om pensjonering. Leveransen fra denne prosessen er pensjonen som pensjonisten får utbetalt.

Premieprosessen. Starter med at vi henter oppdaterte data fra de to andre prosessene. Så regner vi ut pensjonsrettigheter, premie, forpliktelser og forsikringsteknisk resultat. Leveransene er premiebudsjet, premievarsel, årsoppgjør og kontoutskrift.

03

KAPITTEL

**ÅRETS
AKTIVITETER
OG RESULTATER**

SAMLET VURDERING AV AKTIVITETER, RESULTATER OG RESSURSBRUK

INNHALDET I DETTE KAPITTELET:

I en forvaltningsbedrift er det ikke bunnlinjen som forteller hvilke verdier som er skapt i løpet av et år. Det er heller ikke nok å se på verdiskapningen innenfor hvert forretningsområde. Dette gjør rapporteringen vanskelig.

SPK er en linjeorganisasjon. Men svært mange av våre leveranser er avhengig av prosesser som går på tvers av de organisatoriske skillelinjene. Det betyr at samme tema kan omtales flere steder i rapporten, fordi organisasjonen har vært involvert i prosessen på ulike måter.

Vi har valgt å dele rapporteringen innenfor dette kapittelet på denne måten:

- 3.1. Samlet vurdering av årets aktiviteter, resultater og ressursbruk.
- 3.2. Redegjørelse for resultater sett i forhold til tildelingsbrevet. Kort oversikt over hovedpunktene i tildelingsbrevet.
- 3.3. Utvikling og kontinuerlig forbedring. Redegjørelse for våre mest ressurskrevende utviklingsprosjekter. Vi forteller også hvordan vi har arbeidet med utvikling og forbedring.
- 3.4. Redegjørelse for våre produkt- og tjenesteområder.
  - En spesiell redegjørelse for vår flytteprosess.
  - En spesiell redegjørelse for etterevaluering av det IT-baserte utviklingsprosjektet Perform.

I 2015 har vi hatt produktivitetsvekst i våre kjerneområder. Vi har håndtert ekstraoppgaver knyttet til det nye uføreproduktet som ble innført 01.01.2015, og vi har utnyttet ressursene våre godt.

Hoveddelen (ca. 87 prosent) av SPKs aktiviteter og ressurser er knyttet til pensjonsproduktet. Derfor er administrasjonskostnader knyttet til pensjonsproduktet en viktig indikasjon på effektiviteten og en konkurransefaktor i pensjonsmarkedet.

For å sammenligne ulike aktører i bransjen, beregnes pensjonsrelaterte administrasjonskostnader som andel av de totale pensjonsforpliktelsene. Dette gir en prosent-sats som angir kostnadsnivå. I 2014 lå denne indikatoren på 0,11 prosent – som er et svært lavt tall, sett i forhold til andre aktører i det offentlige tjenestepensjonsmarkedet.

I 2015 har vi holdt oss på 0,11 prosent, selv om pensjonsforpliktelsene (nevneren i regnestykket) har gått noe ned fra 499 milliarder kroner i 2014, til 492 milliarder kroner i 2015 – som følge av ny uførepensjon. (Les mer om dette i kapittel 3.4.2.)

Produktivtetsvekst på våre kjerneområder

Den viktigste kostnadsdriveren i SPK er utviklingen i pensjonsbestanden. I 2015 hadde vi en vekst i bestanden på rundt 2,5 prosent. I år, som i fjor, nådde vi målet om å håndtere veksten uten å øke bemanningen, på tross av betydelig merarbeid knyttet til nytt uføreregulverk, som trådte i kraft 01.01.2015. Gjennom året reduserte vi også antall restansesaker over våre internfrister til om lag 0.

Dette greide vi gjennom planlegging, styring og en rekke små og større forbedringstiltak.

Særtrekk ved 2015

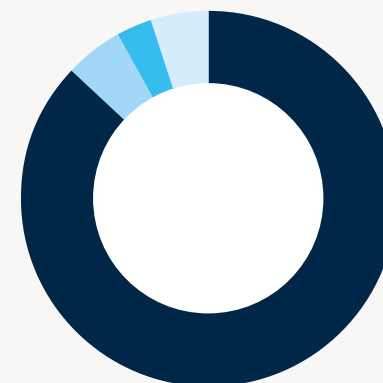
Innføring av et nytt uføreprodukt influerte på mer enn selve saksbehandlingen. Vi brukte også betydelige ressurser på systemutvikling, informasjon og betjening. Merarbeidet ble håndtert uten at det gikk på bekostning av øvrige oppgaver, og uten at kvaliteten på utbetalingene gikk ned.

Endringen i boligrenten var et annet særtrekk ved 2015. Da boliglånsrenten falt kraftig i privatmarkedet, samtidig som SPK-renten økte, sto vi overfor en situasjon der vi raskt måtte tilpasse kostnadene til et lavere volum – og samtidig håndtere mulig overtallighet i organisasjonen. Ved ulike tiltak klarte vi både å ta ned kostnadene og unngå oppsigelser.

I 2015 har vi også implementert et nytt saksbehandlingssystem og forbedret arbeidsprosessene knyttet til forsikringssaker. Det har gitt gode effekter, blant annet i form av redusert saksbehandlingstid.

Du kan lese mer om disse temaene, og andre temaer knyttet til aktiviteter, resultater og ressursbruk, i redokumentasjonen som følger.

Kostnadssammensetning

- Pensjonsprodukter 87 %
- Lån 5 %
- Personskade 3 %
- Øvrig 5 %

Kostnader knyttet til SPKs hovedprodukter utgjør vel 87 prosent av vår totale kostnadsbase. Leveransene knyttet til pensjonsproduktene er rettet mot pensjonsmottakere: «rett pensjon til rett tid», og mot arbeidsgiverne: «korrekt premie til rett tid». Grovt sett bruker vi to tredjedeler av kostnadene på førstnevnte og en tredjedel på sistnevnte.

RESULTATER FRA TILDELINGSBREVET

HOVEDKRAV	Resultat 2013	2014	Krav 2015	Resultat året 2015	Kommentarer
MÅL 1. SPK skal utbetale rett ytelse til rett tid					
PENSJON					
Resultatkrav – rett pensjon					
Kvalitet på beregning av nye pensjoner Vi gjennomfører stikkprøvekontroller av et representativt utvalg av nye pensjonsutbetalinger for å se om beregningene er riktige. Resultatet er et snitt fra de siste 12 månedene. Av nye pensjoner skal minst 96 % være korrekt ved første gangs utbetaling.	97,5 %	96,5 %	> 96 %	96,5 %	● Stikkprøvekontrollen viste at resultatet for nye pensjoner de siste 12 mnd. var 96,5 %.
Kvalitet i endringer av pensjonsutbetalinger Stikkprøvekontrollen skal vise at minst 94 % av endrede pensjoner skal være korrekt ved endringstidspunktet.	97,5 %	98 %	> 94 %	96,3 %	● Stikkprøvekontrollen viste at for endrede pensjoner de siste 12 mnd. var 96,3 %.
Resultatkrav – utbetaling til rett tid					
Rettidig utbetaling av nye alderspensjoner og uførepensjoner Nye alderspensjoner og uførepensjoner skal utbetales fra første måned etter lønnsopphør etter at nødvendig dokumentasjon foreligger.	99,9 %	99,9 %	100 %	99,9 %	● Totalt tre brudd som skyldes svikt i oppfølgingen.
Rettidig utbetaling av nye etterlattepensjoner Nye etterlattepensjoner skal utbetales senest tre måneder etter den måneden medlemmet dør.	99,9 %	99,9 %	100 %	99,9 %	● Totalt ett brudd som skyldes svikt i oppfølgingen.
FORSIKRING					
Resultatkrav – yrkesskadeforsikring					
Utbetaling av yrkesskadeerstatning Minimum 85 % av forsikrings sakene under yrkesskadeforsikring skal utbetales innen fire uker etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt.	98 %	92 %	> 85 %	88 %	● Vi var over kravet på 85 %.
Utbetaling av gruppelevserstatning Utbetaling skal skje innen sju virkedager etter at nødvendig dokumentasjon foreligger.	3 brudd	0 brudd	< 7 dager	2 brudd	● Totalt i 2015 2 brudd. Skyldes feil registrering i vårt tidligere system. Risikoen for feil er redusert i vårt nye saksbehandlingssystem.

HOVEDKRAV	Resultat		Krav 2015	Resultat		Kommentarer
	2013	2014		året 2015		
Behandlingstid nye boliglån Alle søknader om boliglån skal behandles innen én måned.	à jour	à jour	< 1 mnd.	à jour	●	Samtlige søknader om boliglån til kjøp ble behandlet innen frist.
Behandlingstid for refinansiering av boliglån Alle søknader om refinansiering av boliglån skal behandles innen to måneder.	à jour	à jour	< 2 mnd.	à jour	●	Samtlige søknader om lån til refinansiering ble behandlet innen frist.
MÅL 2. SPK skal fastsette og kreve inn rett premie til rett tid						
Rett premie til rett tid Av fastsats årspremie skal minst 98 % være korrekt iht. mottatt grunnlag og forutsetninger i premieberegningen. SPK skal fastsette og kreve inn rett premie til rett tid.	-	100 %	98 %	100 %	●	Ingen avvik.
Faktura skal effektueres iht. avtalt fakturadato med virksomhetene.					●	
MÅL 3. SPK skal sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov						
INFORMASJON OG SERVICE						
Kundetilfredshet SPK skal oppnå minst 70 % tilfredshet fra medlemsvirksomhetene i brukerundersøkelsen 2015.	70 %	72,5 %	70 %	69 %	●	Det var en liten nedgang i andelen kunder som mente at de hadde et godt helhetsinntrykk av SPK. Dette kan kanskje skyldes noe lengre svartider på e-post, og at man savner mer relevant informasjon i arbeidsgiverportalen.
Medlemstilfredshet SPK skal oppnå minst 63 % tilfredshet fra medlemmene i den årlige etablerte brukerundersøkelsen.	62 %	62 %	63 %	62 %	●	Tilfredsheten er stabilt høy og på samme resultat som i 2014. At vi ikke er helt på måltallet, kan skyldes flere faktorer, blant annet høyere lånerente.
SELVBETJENING/AUTOMATISERING						
Selvbetjeningsgrad SPK skal legge til rette for selvbetjening slik at henvendelser fra kunder og medlemmer kan løses via SPKs hjemmesider.	-	86 %	85 %	86 %	●	Samme resultat som i 2014.
MÅL 4. SPK skal sørge for effektiv drift og gjennomføring av reformer						
KOSTNADSEFFEKTIVITET OG PRODUKTIVITET						
Kostnadseffektiv drift SPK skal ha en kostnadseffektiv drift og ha et kostnadseffektivt nivå på administrasjon av pensjoner.	-	0,11 %	Maks: 0,12 %	0,11 %	●	Opprettholdt nivået fra 2014.

UTVIKLING OG KONTINUERLIG FORBEDRING

I 2015 har vi brukt 74 millioner kroner på 21 sentrale utviklings- og forbedringstiltak.

Vårt flyttestrategiprojekt til nye lokaler på Skøyen var det største enkelttiltaket i 2015.

De samlede tiltakene er svært viktige for at SPK skal nå sine mål på kort og lang sikt. Dette er tiltak som skal sikre god innføring av politiske reformer, sikre god samhandling og kostnadseffektivitet samtidig som vi videreutvikler vår kundebetjening og vår egen organisasjon.

Sentrale utviklingstiltak

• Uførereformen

SPKs uføreforprosjekt ble avsluttet som planlagt før sommeren 2015. De mest nødvendige tilpasningene av både pensjonerings- og premieløsningene ble levert i 2014. I 2015 ble reforminnføringen sluttført med oppgaver knyttet til blant annet nytt inntektsregime, samordningskombinasjoner, informasjonsutveksling med NAV, samt tilpasning av den årlige lønnsreguleringen. (Den nødvendige funksjonaliteten for å ivareta det lovpålagte etteroppgjøret for uføre er skilt ut som et eget prosjekt, og vil bli gjennomført i 2016.)

• Flytting til nye lokaler

I april 2015 flyttet SPK inn i nybygde lokaler på Skøyen. Prosjektet startet i 2012 og leverte i henhold til plan. I tillegg til å tilpasse lokaler og gjennomføre fysisk flytting, ble prosessen brukt som katalysator for utvikling av organisasjonen. Hovedfokuset har vært å få til bedre samhandling og læring på tvers av hele organisasjonen. Etter det første halvåret i nye lokaler er vi meget godt fornøyd. Se for øvrig mer om prosjektet i kapittel 3.4.7.

• Prosessforbedringsprosjektet Nobel

I 2015 har vi arbeidet spesielt med å effektivisere våre interne arbeidsprosesser. I den forbindelse har vi gjennomført prosjekt Nobel (Norges beste leveranseprosesser).

Prosjektet var et direkte resultat av SPKs målsetting om å være den mest effektive «pensjonsfabrikken», med prosesser og støttefunksjoner som sikrer rett kvalitet til riktig tid – og pris. Nobel skulle bidra til å operasjonalisere disse strategiske målene, gjennom å effektivisere våre tverrgående prosesser, videreutvikle vår prosessmodell og øke den generelle prosesskompetansen i SPK.

Prosess- og forbedringsarbeidet i SPK har i stor grad vært gjennomført innenfor hvert av forretningsområdene. Nobel var et fellesprosjekt som de store for-

retningsområdene var involvert i. Utgangspunktet for arbeidet var våre verdier: forbedre, samhandle og levere, med hovedfokus på samhandling.

Leveransene fra prosjektet har lagt et godt grunnlag for å forbedre og effektivisere våre prosesser for å sikre gode leveranser til våre kunder og medlemmer.

Arbeidet med en felles prosessmodell, styringsmodell og forbedringsportal vil fortsette i 2016. Det skal sikre at like ting gjøres likt, og at vi blir bedre i stand til å gjennomføre forbedringstiltak på tvers av forretningsområdene.

Forprosjekt Ny offentlig tjenestepensjon

I 2011 kom det nye regler for alderspensjon i folketrygden, og det ble innført levealdersjustering og nye reguleringsbestemmelser for offentlig tjenestepensjon.

Reglene for beregning av tjenestepensjon for årskull født fra og med 1954 og senere, ble imidlertid ikke avklart. Dette regelverket er nå under utredning, og vi har satt i gang et forprosjekt for å forberede oss på mottak og implementering av denne reformen. (Les mer om Ny offentlig tjenestepensjon i kapittel 5.1.)

• **Premie- og oppgjør (Proff-prosjektet)**

Prosjektet har pågått siden 2012, og i 2015 sluttførte vi arbeidet med å utvikle vår premiemodell. Vi har ferdigstilt piloten for hendelsesbasert faktura og rullet ut den nye markedsriktige premiemodellen til noen av kundene våre. I tillegg har vi utviklet en forenklet faktura for de av våre kunder som har fast sats. (Les mer om dette arbeidet i kapittel 3.4.2.)

• **Effektivisering av våre systemer for lån og forsikring**

I løpet av 2015 har vi utviklet et nytt saksbehandlersystem for behandling av forsikrings saker (personskader). Det nye systemet har lagt grunnlaget for digital arkivering og anvisning og effektiv saksbehandling. Du kan lese mer om dette arbeidet i kapittel 3.4.3.

Vi har hatt fokus på å digitalisere og automatisere vår låneprosess. I løpet av 2015 har vi levert to prosjekter som skal bidra til mer effektiv lånebehandling. (Les mer om låneprosessen i kapittel 3.4.4.)

Lederutviklingsprogram

I 2015 har vi videreført vårt omfattende lederutviklingsløp for perioden 2014–2016. I lederutviklingen har vi lagt vekt på endringsledelse. Målet er å styrke ledernes evne til å føre organisasjonen i den retning vi ønsker, spesielt med tanke på det potensialet som ligger i å flytte til nye, fleksible lokaler. (Les mer om lederutvikling i kapittel 3.4.6.)

Kontinuerlig forbedring – fortsatt fellesjakten på tidstyver

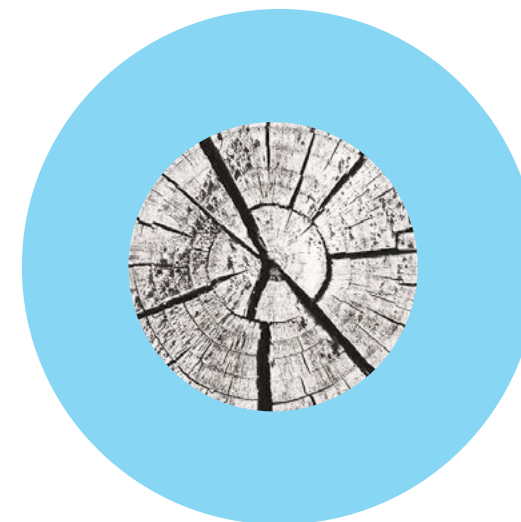
Vi arbeider med forbedringstiltak på mange fronter, og i 2015 var Nobel-prosjektet vårt sentrale forbedringstiltak.

Regjeringen ønsker å skape «En enklere hverdag for folk flest», og arbeidet med å identifisere og fjerne tidstyver fortsatte i 2015. I 2014 gikk kommunal- og moderniseringsministeren i spissen for en fellesjakt på tidstyver i offentlig forvaltning. I 2015 var det fokus på å identifisere og redusere tidstyver som berører sluttbrukere (næringsliv, innbyggere, ideelle organisasjoner, kommuner).

SPK leverte fem forslag til reduksjon av tidstyver.

Ett av forslagene er iverksatt i 2015, og ny løsning er klar til å tas i bruk fra 2016. Det gjelder elektronisk signering og innsending av dokumenter til boliglån.

SPK jobber videre med kontinuierlig forbedring av våre prosesser og rutiner.

REDEGJØRELSE FOR PENSJON

2015 var det første året med saksbehandling etter nye utføreregler. Systemene vi utviklet i 2014, har vist seg å fungere godt. Det har vært stabil drift og høy kvalitet i hele pensjoneringsprosessen – samtidig som effektiviteten har økt.

○ Mål

SPKs samfunnsoppdrag og hovedoppgave er å sikre rett pensjon til rett tid. Kravet er at minst 96 prosent av nye pensjoner skal være korrekt ved første gangs utbetaling, og at minst 94 prosent av endringene i løpende ytelser skal være korrekte. Alle nye pensjoner (alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon) skal utbetales fra første måned etter lønnsopphør.

Disse kravene er upåvirket av endringer i lover og pensjonsregelverk. Derfor er det et viktig mål å gjennomføre reformer og utvikle systemer for nye regelverk på en god måte – uten at det forstyrrer den daglige driften.

Som en del av den samlede innsats for å effektivisere offentlig sektor, er det et viktig mål å klare å håndtere et jevnt voksende antall pensjoner uten å øke antall årsverk.

○ Resultater

På alle vesentlige områder har vi holdt oss godt innenfor resultatkravene som er knyttet til pensjonering, både med hensyn til daglig drift og regelverkstilpasning. Vi lyktes med dette til tross for at 2015 var et krevende år som det første med nytt utføreregelverk.

Antall pensjoner stiger fortsatt, og gjennomsnittet i 2015 lå 2,5 prosent over snittet i 2014. Ved utgangen av året hadde vi 282 000 personer med løpende pensjoner, hvorav 23 770 var nye og igangsatte i løpet av året. Vi betalte i løpet av 2015 ut 24,9 milliarder kroner i pensjoner, og vi lå over departementets krav til korrekt utbetaling både for nye pensjoner og for pensjoner som ble endret og beregnet på nytt i løpet av året. For nye pensjoner viste våre stikkprøver en gjennomsnittlig kvalitet på 96,5 prosent. For endringer var tallet 96,3 prosent. Av 23 770 nye pensjoner ble bare 4 utbetalt noe etter fristen. (Flere detaljer om utbetalingskvaliteten finner du i tabellen i kapittel 3.2.)

Saksbehandling knyttet til uføre utgjør en stor del av arbeidet i pensjoneringsprosessen. Det nye utføreregelverket som trådte i kraft 01.01.2015, innebar derfor vesentlige endringer i våre saksbehandlingssystemer og rutiner. Den siste systemleveransen kom i april, og i likhet med tidligere leveranser, var den vellykket. I forbindelse med overgangen til nytt regelverk innførte

vi digital søknad om uføreytelser. Det innebærer at 90 prosent av søknadene nå kommer digitalt (se mer om digitalisering under «Redegjørelse for betjening» på side 30).

Effektiviseringsmålet er å håndtere en vekst i pensjonsbestanden på om lag 2,5 prosent per år uten å øke bemanningen i pensjoneringsområdet. Målet ble nådd i 2015, som i 2014. Dette klarte vi ved bedre planlegging, styring og oppfølging, kombinert med en mengde små forbedringer i det daglige arbeidet. Gjennom prosessforbedringsprosjektet Nobel har vi analysert pensjoneringsprosessen og skapt et godt grunnlag for ytterligere effektivisering av driften i 2016.

I forbindelse med flytting til nye lokaler på Skøyen, har vi gjennomført en vellykket flytting av vårt fjernarkiv til eksternt leverandør.

○ Ressursbruk og prioriteringer

Bemanningen var stabil sammenlignet med 2014. Beregning og saksbehandling av utbetalinger, samt vedlikehold av systemer og rutineverk, har i snitt lagt beslag på 127 av SPKs 383 årsverk i 2015. I

tillegg kommer ressursbruken innen innrapportering av arbeidsgiverdata, IT, kundeservice og andre støttefunksjoner. I samtlige ledd av pensjoneringsprosessen har uføresaker vært prioritert for å sikre god innføring av reformen, både i saksbehandlingen og gjennomføringene av opplæring og oppdatering av rutineverk.

Det har også vært en prioritert oppgave å forberede de siste delene av reformarbeidet knyttet til nye uføreregler og på innføring av ny offentlig tjenestepensjon.

○ Analyse og vurderinger

Våre to hovedoppgaver innenfor pensjonering – sikre kvaliteten på løpende utbetalinger og implementere uførefor reformen – er løst med gode resultater. Kontinuerlig arbeid med forbedring av arbeidsprosesser og produksjonsstyring har gjort det mulig å kombinere daglig drift med reformarbeid uten at produksjonskvaliteten har gått ned. Men det er også gode effektiviseringstiltak som ikke har latt seg gjennomføre i 2015, fordi vi har vært nødt til å prioritere reformarbeidet.

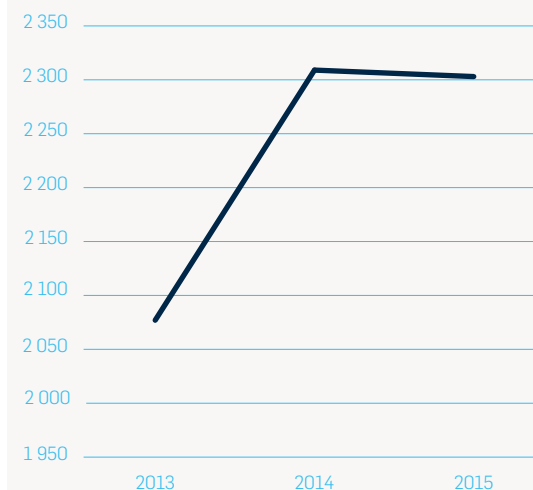
○ Satsinger

Vi forventer en årlig vekst i antall pensjoner også i 2016. Det understreker hvor viktig det er å øke effektiviteten i pensjoneringsarbeidet. Vi vil fortsette arbeidet med å finne nye måter å utveksle informasjon med omverdenen på – både elektroniske og fysiske dokumenter – samtidig som vi vil arbeide med å automatisere deler av saksbehandlingen, og ellers forenkle og effektivisere den daglige driften.

Størst usikkerhet er knyttet til gjennomføringen av etteroppgjøret som de nye uførereglene forutsetter. Der skal faktisk inntekt kontrolleres opp mot den inntekten som var forutsatt ved innvilgelsen av ytelsen. Etteroppgjør skal gjennomføres for første gang i 2016, og arbeidet med å utvikle systemløsninger er krevende. Det er usikkert hvor stor del av saksbehandlingen som kan automatiseres. Dermed er det også usikkert hvor stor arbeidsbelastning denne oppgaven vil utgjøre. Ny offentlig tjenestepensjon med samordningsregler for årsklasser etter 1953 vil i tiltagende grad kreve ressursbruk i 2016.

I første halvdel av 2016 vil vi ta i bruk Sikker Digital Postkasse for utsendelse av en stor del av våre vedtaksbrev til medlemmene.

Utvikling i antall pensjoner per årsverk i pensjoneringsområdet

Grafen viser utvikling i gjennomsnittlig antall pensjoner per årsverk i pensjoneringsområdet. Det vil si det forretningsområdet som har ansvar for å beregne og saksbehandle pensjonsutbetalingene.

REDEGJØRELSE FOR PREMIE OG PENSJONSFORPLIKTELSE

Året har vært preget av to viktige temaer: utrulling av hendelsesbasert fakturering, samt forenklinger og forbedringer av eksisterende premieberegning. Premieinntektene for 2015 var på 15,5 milliarder kroner. Det innebærer at premieveksten var noe lavere enn tidligere år.

○ Mål

SPK har som målsetting at premieprosessen med beregning av premiesatser, innspill til premiebudsjetten og premiefakturering for kunden skal være forutsigbar og til riktig tid. I en periode med regelverksendringer har dette vært krevende, men leveransene har oppfylt de gitte kravene.

Det viktigste målet innenfor premie er innføring av markedsriktig premieoppfølging med hendelsesbasert premieberegning i SPK. Den nye premieoppfølgingen er mer à jour og vil bidra til tydeligere sammenheng mellom faktiske påløpte premiekostnader og fakturert pensjonspremie innenfor hvert regnskapsår.

○ Resultater

01.01.2015 ble hendelsesbasert premieberegning innført for fem store kunder, totalt ca. 20 virksomheter, i henhold til plan. I 2015 har vi arbeidet med oppfølging av disse, samt tilrettelegging av neste gruppe virksomheter som vil få denne premieberegningen fra 01.01.2016. I tillegg til arbeidet med disse to gruppene av virksomheter har vi også arbeidet med en større plan for utrulling av hendelsesbasert premieberegning til samtlige av SPKs kunder.

Premiefakturering av kundene med ny premiemodell har gått i henhold til oppsatt plan. SPK har videre levert kontoutskrift 2014 og premievarsel 2016, i henhold til gitte frister og krav.

Premiefakturering basert på fast sats er fortsatt hovedmodellen i SPK. I 2015 leverte SPK premiefaktura til om lag 1 200 betalende kunder i henhold til gitte frister og krav. Vi har effektivisert fakturaprosessen med om lag tre årsverk. I tillegg har vi lagt til rette for økt grad av selvbetjening ved at arbeidsgiverne fra og med 01.01.2016 selv kan hente fakturaspesifikasjonen elektronisk gjennom arbeidsgiverportalen.

Pensjonsforpliktelsen ble redusert i 2015, som følge av frigjøring av reserve etter innføring av nytt uføreprodukt 01.01.2015.

○ Ressursbruk og prioriteringer

Utrulling av hendelsesbasert premieberegning samt forenklinger og forbedringer av eksisterende premieberegning har hatt fokus også i 2015, med tilhørende ressursbruk.

I 2015 har vi også prioritert arbeidet med ny offentlig tjenstepensjon. Vi har bistått Arbeids- og sosialdepartementet i arbeidet med utredningen av ulike alternativer.

○ Analyse og vurderinger

Hendelsesbasert premieberegning har vært en ressurskrevende oppgave for SPK. Høy ressursbruk har vært nødvendig for å oppnå høy kvalitet i leveransen, samt ønsket kompetanse og forståelse hos både departement, kunder og internt i SPK. Målet etter full implementering av ny premiemodell er økt effektivitet og mer forutsigbare leveranser.

Det er nedsatt et eget prosjekt som arbeider med utvikling og prosessforbedringer. Prosjektet identifiserte en rekke tiltak som vil bidra til ytterligere effektivisering og forenkling av våre leveranser på premie- og reserveberegninger. Det er videre nedsatt et prosjekt

som vurderer fremtidig systemløsning for premie- og reserveberegninger. Prosjektet har pågått høsten 2015 og har som mål å undersøke markedet for slike IT-løsninger. Rapport fra fase én vil bli behandlet primo 2016, hvor også videre fremdriftsplan vil inngå.

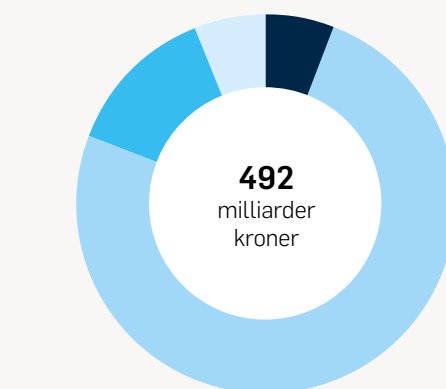
Pensjonsforpliktelsen ble i 2015 redusert med om lag 7 milliarder kroner. Reduksjonen skyldtes nytt uføreprodukt, og reduksjonen fra denne endringen var alene på om lag 10 milliarder kroner. Ettersom lønnsveksten var lav i 2015, økte forpliktelsene mindre enn foregående år, anslagsvis med 20 milliarder kroner, som følge av regulering, lønnsvekst og øvrige bestandsendringer. Utbetalte pensjoner reduserte forpliktelsene med om lag 25 mrd.

○ Satsinger

SPK utvikler ny modell for premieoppfølging for de premiebetalende kundene. Denne modellen følger en markedsmessig standard og vil gi våre kunder en mer korrekt premieoppfølging enn dagens forenklede modell. Arbeidet i 2015 har bestått i oppfølging av kundedata og noen systemmessige tilrettelegginger.

SPK arbeider også med en helt ny kundesegmentering sammen med departementet. Resultatet av arbeidet vil gi SPK en mer helhetlig modell for oppfølging av kundene.

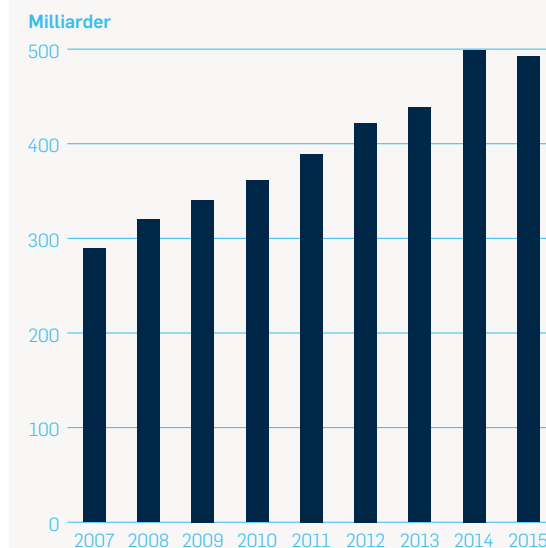
Premiereserve per dekning

Uførepensjon	28 812
Etterlattepensjon	63 997
Alderspensjon	367 390
AFP	31 797

Figuren viser fordeling av premiereserven per dekning som inngår i tjenestepensjonsordningen i Statens pensjonskasse, oppgitt i milliarder kroner.

Utvikling pensjonsforpliktelsen

Endring i pensjonsforpliktelsen fra år til år gjenspeiler kostnadene knyttet til blant annet bestandsendringer og reguleringer. De to siste årene er det imidlertid to store engangseffekter som påvirker endringen; høy vekst fra 2013 til 2014 skyldtes styrket dødelighetstariiff, mens det fra 2014 til 2015 var fravær av vekst på grunn av endret uføreprodukt.

REDEGJØRELSE FOR FORSIKRINGSORDNINGER I STATEN

Nytt saksbehandlingssystem, nye rutiner og en mer effektiv arbeidsfordeling internt har hatt god effekt. I 2015 har vi redusert saksbehandlingstid både i yrkesskadesaker, veteransaker og andre erstatningsaker. Antall nye skademeldinger er tilbake til normalnivå, etter at vi i 2014 hadde en nedgang.

○ Mål

Statens pensjonskasse administrerer forsikrings- og erstatningsordninger ved personskade på vegne av staten. Disse ordningene er:

- yrkesskedeforsikring, som dekker yrkesskade og yrkessykdom
- gruppelevsordningen, utbetales som et engangsbeløp til etterlatte ved død
- kompensasjons- og erstatningsordninger for skadede vernepliktige, soldater og veteraner
- personskader forårsaket av statens biler
- personskader som omfattes av særavtaler for tjenestereiser innenlands og utenlands og

stasjonering i utlandet, og andre tariffestede erstatningsordninger for statsansatte

Resultatkravet fra Arbeids- og sosialdepartementet er at minst 85 prosent av erstatningsbeløpene skal utbetales innen fire uker, henvendelser i sakene skal besvares innen 30 dager, og utbetaling av gruppelevserstatning skal skje innen 7 virkedager etter at fullstendig dokumentasjon foreligger.

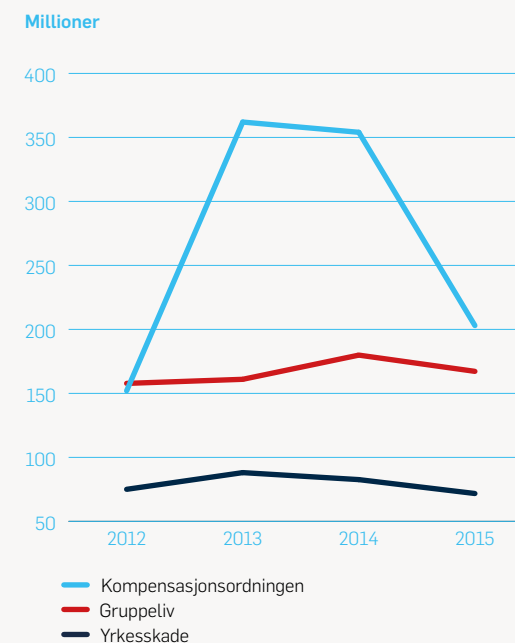
SPK har også mål om å forenkle søknadsprosessen og redusere tiden det tar fra en skade er meldt til saken er ferdig behandlet og gjort opp.

○ Resultater

SPK utbetalte 71 millioner kroner i yrkesskadesaker i 2015, mot 83 millioner kroner i 2014, en reduksjon på 14 prosent. Vi utbetalte 6,4 millioner kroner i erstatning etter bilansvarsloven og 2,6 millioner kroner i erstatning etter særavtaler om reiser for statens regning og andre særavtaler.

SPK utbetalte 203 millioner kroner i erstatninger til forsvarspersonell gjennom kompensasjonsordningen (35 G- og 65 G samlet). Hvis vi også inkluderer billighetserstatning og erstatning til vernepliktige, utgjorde den samlede utbetalingen 221 millioner

Forsikringsutbetalinger siste 4 år

Nedgangen i utbetalinger på kompensasjonsordningen henger sammen med nedgang i antall meldte saker.

kroner, mot 369 millioner i 2014. Dette er en reduksjon på 40 prosent. Den store nedgangen skyldes at kompensasjonsordningen er en ordning som ble innført i 2010 for veteraner fra internasjonale operasjoner før 2010. Størstedelen av sakene som har kommet inn, er nå ferdigbehandlet, og SPK har ikke behandlet like mange saker under denne ordningen i 2015 som i foregående år.

På grunn av sakenes kompleksitet og antallet saker er det fremdeles en utfordring å ferdigstille vedtak innen fire uker i sakene knyttet til kompensasjonsordningene, men situasjonen er betydelig bedret nå, og vi er nesten i mål.

I 2015 ble 91 prosent av forsikringsutbetalingene i personskadesakene foretatt innen fristen, og det var to brudd på utbetalingsgarantien i gruppelivssaker.

SPK utbetalte gruppelivserstatning i 222 saker i 2015. Dette var en økning på 1 prosent fra 2014. Det er naturlig variasjon avhengig av dødsfall. SPK utbetalte 167 millioner kroner i gruppelivserstatning i 2015. Det er en reduksjon på 7 prosent sammenlignet med 2014, og det skyldes en reduksjon i gjennomsnittlig utbetalingsbeløp. Reduksjon i utbetalingsbeløpet kan på sin side skyldes ulike faktorer, for eksempel at flere av de avdøde ikke hadde partner eller barn.

○ Ressursbruk og prioriteringer

Vi har tatt i bruk nytt saksbehandlingssystem og nye rutiner. Vi har også gjennomført en forsøksordning med ny organisering.

Vi har prioritert å møte i klagenemnda for veteran-saker, og dette har ført til god dialog og bedre forståelse mellom partene i disse sakene.

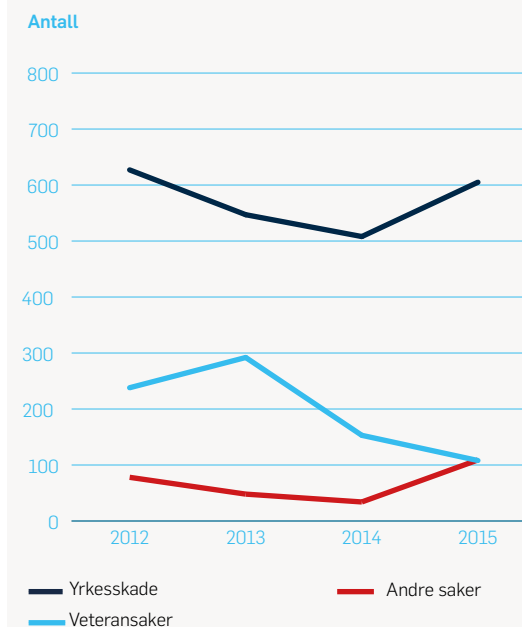
○ Analyse og vurderinger

Nytt saksbehandlingssystem, nye rutiner og ny organisering av avdelingen har skapt bedre effektivitet og kortere saksbehandlingstid, både i yrkesskadesaker, veteransaker og andre erstatningssaker. Raskere svar på henvendelser og ferdigstilling av saker er bakgrunnen for at vi har blitt betydelig bedre til å overholde frister, selv om vi fortsatt har enkelttilfeller der vi går over frist.

○ Satsinger

Arbeidet med prosessforbedringer fortsetter i 2016 og innebærer et kontinuerlig fokus på mulige forbedringer og forenklinger i saksbehandling av personskadesaker.

Utvikling antall meldte saker

Kompensasjonsordningen er en ordning for veteraner som var utstasjonert mellom 1978 og 2009. De fleste av søknadene til denne ordningen kom inn i årene rett etter 2010, da ordningen ble opprettet. Dermed er saksinngangen for det vi betegner som veteransaker, langt lavere i dag. SPK har i 2015 mottatt langt flere saker knyttet til vernepliktsordningen og reiseulykke. Disse sakene kommer inn under kategorien «andre saker» og er med på å forklare den store økningen.

REDEGJØRELSE FOR LÅN

Nytt påslag i normrenten, kombinert med sterkere konkurranse i bankenes privatkundemarked, ga 68 prosent færre søknader i forhold til 2014. I tillegg var det 15 570 lånekunder som valgte å forlate oss, og antall innfrielser økte med 115 prosent i forhold til fjoråret.

○ Mål

I henhold til tildelingsbrevet skal SPK behandle alle søknader om lån til kjøp av bolig innen en måned. Søknader om lån til refinansiering skal behandles innen to måneder. Et generelt mål for SPK er å opprettholde medlemmenes høye tilfredshet med kundeservicen.

○ Resultater

Ved utgangen av 2015 har SPK 68 900 lånekunder, mot 84 500 ved utgangen av 2014. Utlånsporteføljen var på 75 milliarder kroner per 31.12.2015. Dette er en nedgang på 22,8 prosent målt mot samme periode i 2014. Nedgangen skyldes at det er mottatt færre søknader om boliglån og sterk økning i antall lånekunder som har innfridd sine lån.

SPK mottok 6 400 søknader i 2015, fordelt på 600 søknader om kjøp til bolig og 5 800 søknader om refinansiering og ombygging. Dette er en reduksjon på 68 prosent fra 2014.

For alle låneformålene har SPK holdt seg innenfor kravet på behandlingstid.

Vi utbetalte totalt 5 827 lån, som er 70,2 prosent færre enn i 2014. Lånerammen er på inntil kr 1 700 000. Gjennomsnittlig utbetalt beløp var på kr 1 322 000 mot 1 386 000 i 2014.

Siste måling for 2015 viste en misligholdsprosent på 0,07 prosent, som fortsatt er meget lavt, sett i forhold til andre aktører det er naturlig å sammenligne seg med.

Den årlige kunde- og medlemsundersøkelsen som gjennomføres av TNS Gallup, viser at tilfredsheten blant våre lånekunder har sunket i 2015. 79 prosent sier de er godt eller svært godt fornøyd med lånetilbudet til SPK. Det er fortsatt et bra resultat, men en nedgang fra 2014 på 19 prosentpoeng. Da var resultatet 97 prosent tilfredshet blant lånekundene. Økningen i lånerenten er hovedårsaken til nedgangen.

○ Ressursbruk og prioriteringer

I 2015 har vi gjennomført to prosjekter for å effektivisere låneprosessen for både oss og våre lånekunder.

I det første prosjektet implementerte vi en ny og forbedret lånesøknad som skal sikre økt grad av automatisering av søknadsvurderingen. Kundene kan nå laste opp vedlegg elektronisk, og all informasjon er tilgjengelig på søknadstidspunktet. I tillegg er lånesøknaden lagt over på Min side medlem for å bidra til å drive brukere til denne tjenesten, som igjen vil øke selvbetjeningsgraden.

Det andre prosjektet gikk ut på å legge til rette for elektronisk signering av alle dokumenter i forbindelse med låneopptak. I tillegg til besparelser på porto og papir, hjelper det oss til å redusere behovet for fysiske arkivløsninger.

○ Analyse og vurderinger

Det siste påslaget på normrenten 01.03.2015, og rentenedgangen i markedet for øvrig, har ført til sterk reduksjon av lånesøknader, og nedgangen har vært høyere enn forventet. Et viktig fokusområde for oss har derfor vært å få tilpasset bemanningen i tråd med nedgangen i lånevolumet. Den eksterne samarbeidsavtalen på saksbehandlingskapasitet ble avvirket 1. halvår av 2015, og bemanningen er nedjustert i forbindelse med naturlig avgang og turnover.

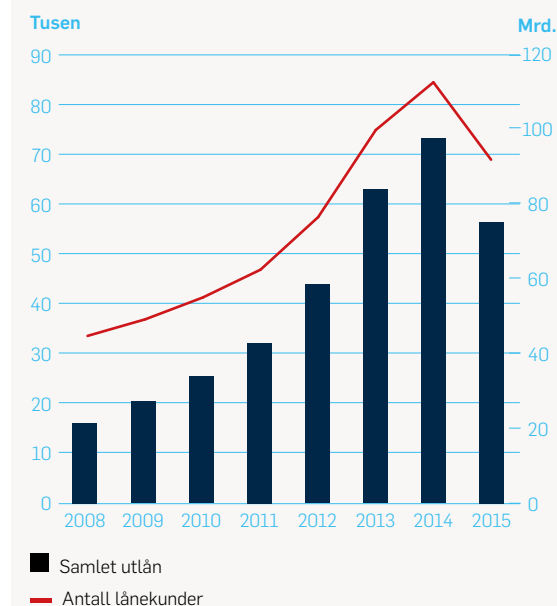
Økningen i antall innfrielser har vært høyere enn våre prognoser, og oppgaven knyttet til behandlingen har økt med 100 prosent siden 2014.

Fra 01.01.2016 innførte Finansdepartementet ny modell for beregning av normrenten. Den nye modellen antas over tid å skulle gi mer presise anslag på faktisk markedsrente. Endringen vil ha effekt for normrenten som gjelder fra 01.03.2016. Det er knyttet stor usikkerhet til hvordan den nye modellen vil påvirke søknadsvolumet i 2016 og årene fremover. Det blir viktig for oss å tilpasse bemanning i tråd med denne utviklingen, slik at vi tilfredsstiller kravene til behandlingstider.

○ Satsinger

Prosjektene vi gjennomførte i 2015 vil kreve endringer i arbeidsprosesser, og vi skal jobbe videre med å få ut gevinster av de tiltakene som er innført. Elektronisk signering gjør det også mulig å effektivisere flere oppgaver relatert til forvaltningen av låneporteføljen. Et av tiltakene vil være å innføre elektronisk signering av dokumenter på endringer av løpende lån.

Utvikling i antall lånekunder og samlet utlån

Antall lånekunder gikk ned med 18,4 prosent fra 2014 til 2015 og totalt utlånsvolum ble redusert med 22,8 prosent i samme periode.

REDEGJØRELSE FOR BETJENING

1. januar 2015 trådte uførereformen i kraft, men viktige deler av regelverket var uavklart. Dette preget vår kunde- og medlemsbetjening gjennom hele året. Både antall henvendelser knyttet til pensjons-spørsmål og tiden som ble brukt per samtale, økte.

○ Mål

SPK skal sørge for at politisk besluttede reformer blir gjennomført i tråd med myndighetenes intensjoner. En viktig del av vårt samfunnsoppdrag er derfor å sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirk-somhetenes og medlemmenes behov. SPK skal ha et godt omdømme og høy tillit i samfunnet.

Vi skal gi våre kunder og medlemmer en god opp-levelse gjennom effektiv og god betjening. SPK skal bli oppfattet som en profesjonell og tillitsbyggende aktør og skal være ledende i bransjen for offentlig tjeneste-pensjon.

Vi skal oppnå en tilfredshet hos medlemmer på 63 prosent, og hos kunder på 70 prosent.

Et av våre hovedmål er økt selvbetjening gjennom økt digitalisering.

○ Resultater

Vår årlige kundeundersøkelse viser at vi ligger stabilt høyt på kundetilfredsheten, men likevel litt under målsettingen for 2015. 69 prosent svarer at de er tilfreds med oss, og resultatet er på samme nivå som 2013. Kundene trekker frem at de er meget fornøyd med kundeservicen og vår høye fagkompetanse. Resultatene viser at vi også har blitt bedre på den proaktive informasjonen om blant annet regelverksendringer. Samtidig mener kundene at vi fortsatt kan informere bedre om SPK-ordningen generelt.

Den årlige medlemsundersøkelsen viser, til tross for uførereform og oppgang i renten på lån, at medlemmene våre er like tilfreds som i 2014. 62 prosent av medlemmene var godt eller meget godt fornøyd med oss. God kundeservice og høy kompetanse blant våre veiledere er også noe medlemmene trekker frem. Medlemmene oppfatter i større grad informasjonen fra oss som lett å forstå, men våre skjemaer kan oppleves som vanskelige å fylle ut. Tilfredsheten blant våre lånekunder har gått noe ned fra 2014 til 2015, og det kan på sikt påvirke vårt omdømme. Økt rente og økte svartider i 2015 er en sannsynlig forklaring på denne nedgangen.

I 2015 har vi hatt en oppgang i antall henvendelser angående våre pensjonsprodukter både på telefon og e-post. For første halvår 2015 var økningen på 12 prosent, men dette jevnet seg litt ut i siste halvår. Samtidig hadde vi en økning i samtaletiden på 33 prosent, som også gikk svakt nedover de siste månedene. Økningen gjorde det utfordrende å nå målet for den ønskede servicegraden i 2015. Antall henvendelser som gjelder lån, har gått ned med 20 prosent sammenlignet med 2014.

Selvbetjeningsgraden, og antall besøk på våre nettsider, ligger på samme nivå som i 2014. Vår satsing på økt digitalisering har gitt resultater, blant annet har vi økt antall digitale søknader om uførepensjon fra 40 prosent til 90 prosent i løpet av 2015.

På nyåret tok vi i bruk vår nye visuelle profil. I mai lanserte vi spk.no med ny profil og nettsider som nå fungerer godt på alle skjermflater – også smart-telefoner.

Vi har gjennomført i overkant av 400 møter med ca. 1 100 personal- og/eller økonomiledere fra virksomheter innen alle våre kundesegmenter. I 2015 har vi avholdt 270 pensjonskurs, for ca. 7 500 deltakere.

○ Ressursbruk og prioriteringer

I 2015 har vi måttet øke våre ressurser på betjenings-siden som følge av den nye uførereformen. Usikkerheten rundt nytt regelverk, i tillegg til kravet om at uføre med lønn ved siden av uførepensjonen selv må melde endringer til SPK, har ført til flere henvendelser og økt samtale tid på kundesenteret. Dette har krevd flere ressurser og mye medgått tid til intern opplæring.

Vi har i tillegg brukt ressurser på å forberede oss på ny lov om minstegrense for rett til medlemskap i Statens pensjonskasse, Pensjonsordningen for sykepleiere og Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet. Loven forventes å tre i kraft 01.04.2016.

○ Analyse og vurderinger

Uavklart regelverk rundt både inntektsberegning og etteroppgjør for uførepensjonister har gjort det utfordrende for SPKs ansatte å gi gode svar. Fordi dette handler om å gi veiledning til mennesker i en vanskelig livssituasjon, blir informasjonsarbeidet ekstra krevende. Det er hovedgrunnen til at antall henvendelser knyttet til pensjonsspørsmål øker, samtidig som samtale tiden går opp.

Det er knyttet stor usikkerhet rundt utviklingen i antall henvendelser for 2016. I 2016 kommer det første etteroppgjør for uføre. Erfaringstall fra AFP-etteroppgjør viser at 60 prosent av de som mottar etteroppgjør fra oss, tar kontakt. Vi legger dette tallet til grunn når vi forbereder

oss på å håndtere etteroppgjøret for uføre. Vi mottar daglig henvendelser om ny offentlig tjenestepensjon og forventer en økning etter hvert som temaet blir stadig mer aktuelt. Ytterlig økning av henvendelser rundt ny alderspensjon er forventet når regelverket er klart.

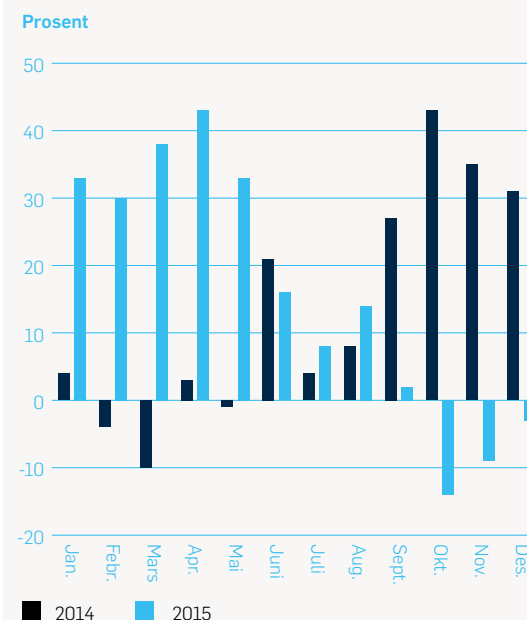
○ Satsinger

Økt digitalisering og selvbetjening vil være to av de viktigste tiltakene for SPK i tiden fremover, og i 2016 innfører vi digital postkasse i tråd med myndighetenes krav. Vi etablerer også en «chat»-funksjon på våre nettsider, for at vi vi enklere og raskere kan veilede medlemmene og sørge for at de i større grad kan betjene seg selv.

Gode og informative nettsider, som kan redusere både antall henvendelser og samtale tiden på kundesenteret, blir svært viktig for å møte informasjonsbehovet fremover. I prosjektet som er etablert for å forberede ny offentlig tjenestepensjon, er kommunikasjon med medlemmer, kunder og samfunnet for øvrig et viktig tema. I 2016 vil vi også starte arbeidet med å oppgradere vår selvbetjeningsløsning rettet mot kunder.

Vi vil styrke vårt tverrfaglige samarbeid med relevante aktører for å møte utfordringene. Vi vil jobbe med å videreutvikle vårt kurstilbud og fortsette arbeidet med å sikre klart språk i alle kanaler.

%-vis økning i samtale tid uføre

I mai 2014 ble første informasjonsbrev om ny uførereform som vil gjelde fra januar 2015, sendt ut. Samtale tiden økte noe. I oktober og november 2014 ble konverteringsbrev sendt ut, og det var stor økning i samtale tid, med mye spørsmål rundt inntekt, regler, etteroppgjør osv. I januar 2015 kom første utbetaling, og i april 2015 sendte vi ut første varslings på avvik i registrert inntekt. Samtale tiden øker i takt med disse hendelsene.

REDEGJØRELSE FOR MENNESKELIGE RESSURSER

I 2015 har organisasjonen vært preget av endring. Vi har flyttet til nye lokaler på Skøyen, og vi har fått en ny arbeidshverdag i åpent kontorlandskap.

○ Mål

Målet for flyttingen var å skape lokaler som legger til rette for økt kommunikasjon, samhandling og læring på tvers av tradisjonelle skillelinjer samt økt fleksibilitet. Endringsledelse har vært et sentralt mål for vår satsing på lederutvikling. Vi ønsket å styrke lederskapet for å løse organisasjonen godt gjennom en større endringsprosess.

SPK skal være en målrettet og attraktiv kompetansebedrift som tiltrekker seg rett kompetanse til enhver tid. Måltallet for sykefravær er 4,6 prosent. For å gi god balanse mellom stabilitet og fornyelse ønsker vi en turnover på 8 til 10 prosent. Vi skal ha minst 40 prosent kvinnelige ledere. Måltallet for vår medarbeiderundersøkelse er 4 på en skala fra 1 til 5.

○ Resultater

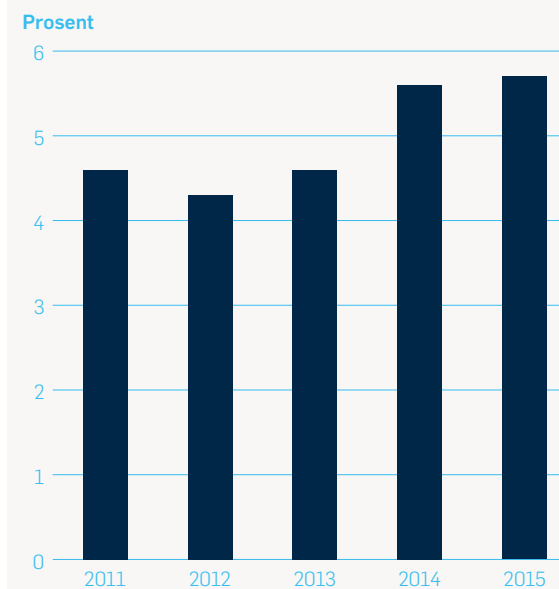
Vi hadde 383 årsverk ved utgangen av 2015. Dette er en oppgang på 1,6 prosent fra 2014, hvor det var 377 årsverk i SPK.

Sykefraværet har økt noe fra 5,6 prosent til 5,7 prosent, og turnover lå på 8,1 prosent ved utgangen av 2015. Fordelingen av kvinner og menn i SPK var på henholdsvis 56 prosent og 44 prosent. Vi hadde 58 prosent kvinnelige ledere – dette ligger godt over de mål vi har satt oss. Ca. 15 prosent av våre medarbeidere hadde innvandrerbakgrunn.

I 2015 gjennomførte vi en forkortet medarbeiderundersøkelse i forbindelse med flytting til Skøyen – som ga et resultat på 3,9. Nærmere 80 prosent av våre medarbeidere svarte at de alt i alt er tilfreds med jobben sin. Vi hadde en svarprosent på medarbeiderundersøkelsen på hele 85 prosent.

Årlig avsetter vi midler til strategisk kompetanseutvikling i form av eksterne utdanninger. 13 medarbeidere startet opp eller videreførte eksterne utdanninger i 2015.

Sykefravær de siste fem år

Sykefraværet har vært relativt stabilt de siste 5 årene. Det økte sykefraværet skyldes primært langtidsfravær.

○ Prioriteringer og vurderinger

Vår hovedsatsing i 2015 har vært organisasjonsutvikling knyttet til flyttingen til nye lokaler.

I 2014 startet vi et omfattende lederutviklingsløp for perioden 2014–2016.

Lederutviklingen har lagt vekt på endringsledelse for å styrke ledernes evne til å føre organisasjonen i den retning vi ønsket, spesielt med tanke på det potensialet som ligger i å flytte til nye fleksible lokaler. Våre nye lokaler er tilrettelagt for samhandling på en helt annen måte enn tidligere.

Vi har i stor grad lagt vekt på verdiene våre i ledelses- og organisasjonsutviklingen. Videre ønsker vi å bygge en kultur som bidrar til utvikling av organisasjonen i riktig retning, og som er godt forankret i vårt verdisett.

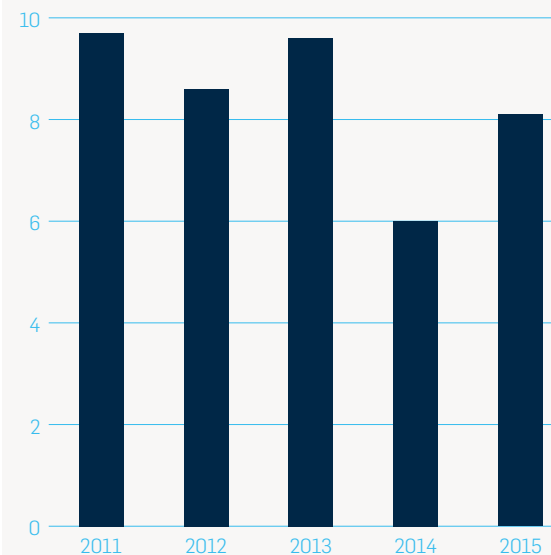
Vi intensiverte oppfølgingen av de langtidssykemeldte i 2014. Og siden en stor del av våre ansatte nå sitter i åpent landskap for første gang, fulgte vi sykefraværet ekstra nøye. Vi ser at økt sykefravær hovedsakelig skyldes ikke-arbeidsrelatert sykdom.

○ Satsinger

Vi vil fortsette vår satsing omkring organisasjonsutvikling med vekt på utvikling av godt medarbeiderskap og utvikling av enhetlig ledelse.

Turnover de siste fem år

Prosent

Turnoveren ligger stabilt på vårt mål om 8–10 %. Det innebærer likevel at SPK evner å beholde kompetanse samtidig som vi har en sunn og nyttig fornying av arbeidsstokken.

VI HAR FLYTTET OSS

Fredag 24. april forlot vi våre gamle lokaler på Frøen og Majorstuen. Mandag 27. april var vi samlet i nye lokaler på Skøyen. Det var da den egentlige flytteprosessen startet.

En snau time etter at dørene åpnet i de nye lokalene, var de fleste i gang med vanlig arbeid. Vi kunne konstatere at PC-ene var koblet riktig, nettverket fungerte, og rundt 400 mennesker hadde funnet sine egne ting ved riktig pult. Den fysiske forflytningen hadde gått over all forventning. Men denne flyttingen handler om veldig mye mer enn logistikk.

Vi flyttet fordi vi ønsket å forbedre oss. Og våre gamle lokaler ga ikke rom for de forbedringene vi ønsket.

Ambisiøse mål

Hovedmålet var å skape fysiske rammer som støtter opp under SPKs strategi og forretningsmål.

Flyttingen til Skøyen skulle være et viktig lokomotiv for å utvikle organisasjonen. Og for å understreke at det også handlet om en mental forflytning, valgte vi å bruke «Vi flytter oss» som slagord internt.

Målene for flytteprosjektet ble definert slik:

De nye lokalene skulle legge til rette for

- økt fleksibilitet
- økt kommunikasjon, samhandling og læring på tvers av organisatoriske skillelinjer
- kostnadseffektiv arealutnyttelse og drift

Dette innebar at

- ledelsen og ansatte skulle settes i stand til – og motiveres til – å utnytte de mulighetene som flyttingen gir oss
- lokaler, møbler og verktøy skulle være fremtidsrettet, skape trivsel og legge til rette for at den enkelte SPK-er får en god arbeidshverdag
- de ulike enhetene skulle plasseres i forhold til hverandre på en måte som styrker samhandling og skaper effektive arbeidsprosesser

For å få dette til etablerte vi Prosjekt Skøyen, som var basert på de grunnprinsippene vi pleier å bruke i større prosjekter. Det vil si at prosjektet var satt sammen av representanter fra alle relevante deler av organisasjonen, at vi hadde en intern prosjektleder – og at vi hentet inn ekstern ekspertkompetanse, som jobbet sammen med våre folk, der det var hensiktsmessig.

Fleksibel løsning

Vi kom fra cellekontorer og dårlig tilrettelagte landskap. På Skøyen valgte vi åpen løsning for alle, men ikke «frie seating». Alle ble plassert, og plassen de fikk, var basert både på hvilken organisatoriske enhet de tilhørte, og hvilke prosesser de var involvert i. Siden både organisasjonen og arbeidsprosessene er i utvikling, var det viktig å sørge for at både enkeltpersoner og enheter lett kan skifte plass.

Omfattende forberedelser

Både ledere og medarbeidere skulle forberedes til en ny arbeidshverdag i nye lokaler, med en rekke nye, tekniske løsninger. Dette skjedde på ulike måter:

Gjennom et eget lederutviklingsprogram ble lederne rustet til å utøve sin lederrolle, og utvikle sine egne ansatte, i en ny arbeidshverdag. (Les mer om dette på foregående side.)

Ansatte ble forberedt gjennom jevnlig informasjon på intranettet, en rekke allmøter og avdelingsmøter. Høsten 2014 hadde vi en felles SPK-dag som vi blant annet brukte til å diskutere hvilke kjøreregler vi ville komme til å trenge på Skøyen.

Evaluering

Høsten 2015 (rundt et halvt år etter innflytting) gjennomførte prosjektet en evaluering av lokalene. Funnene viste at de nye rammene ble opplevd som bedre egnet for samhandling og effektiv drift – altså de sentrale målene med flyttingen. Den generelle tilfredsheten med lokalene ble målt til 7,8 (10 var topp).

Omtrent samtidig gjennomførte vi en medarbeiderundersøkelse. Også denne undersøkelsen viste at organisasjonen opplevde økt fleksibilitet og bedre rammer for samhandling.

Resultatene fra undersøkelsen blir benyttet til å fortsette arbeidet med å utvikle kontorløsningene våre og vurdere om det er ytterligere forbedringer som bør gjennomføres – enten i form av fysiske tilpasninger eller adferd og opplæring. (Prosjekt Skøyen er også omtalt i kapittel 3.3.)

REDEGJØRELSE FOR IT

I vår digitale hverdag har vi to hovedutfordringer: å opprettholde god balanse mellom daglig drift og utviklingsprosjekter, og sikre godt samarbeid mellom IT og forretningsområdene. I 2015 har vi lyktes på begge disse områdene.

○ Mål

SPK skal ha kostnadseffektive og stabilt tilgjengelige IT-tjenester. IT skal være et strategisk verktøy som muliggjør kontinuerlig forbedring og endring i tråd med virksomhetens strategi og digitalisering av offentlig sektor.

Effektiv bruk av nye IT-løsninger knyttet til nytt uføre-regelverk og premieprosessen var spesielt viktig i 2015. Det var også et mål å starte forberedelser til ny alderspensjon.

○ Resultater

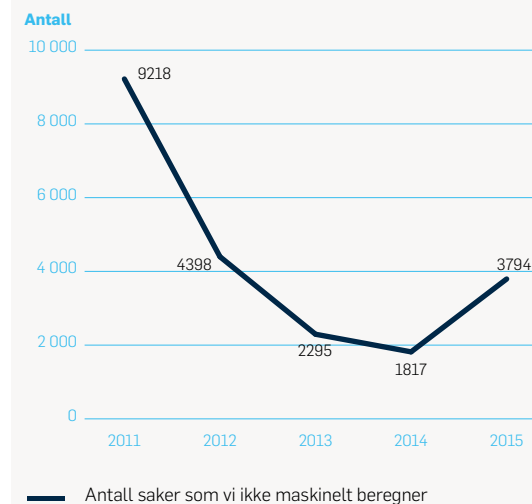
I 2015 hadde vi stabile og tilgjengelige systemer gjennom hele året. Vi hadde en alvorlig virushendelse i januar, i form av et trojanerangrep via vedlegg til e-post. Takket være gode rutiner og håndtering fikk hendelsen minimale konsekvenser.

IT-løsninger for behandling av uførepensjoner i henhold til nytt regelverk og hendelsesbasert premiefakturerings ble satt i produksjon og tatt i bruk med vellykket resultat. Nytt saksbehandlingssystem for yrkesskade og gruppe-liv ble innført med god respons. SPK har også innført ytterligere digitalisering av lånesøknader og gjort tilpasning av våre eksterne web-løsninger til mobile flater. (Se også de øvrige redegjørelsene i dette kapitlet.)

27.04.2015 flyttet vi inn i nye lokaler på Skøyen. IT-tjenestene var tilgjengelige og stabile fra første stund, takket være gode forberedelser og en vellykket gjennomføring. I forbindelse med flyttingen har vi modernisert våre IT-løsninger knyttet til møterom, telefoni/samhandling og utskrift.

I 2015 har vi også gjort videre utredning av konsekvenser av ny offentlig tjenestepensjon på våre IT-løsninger. Og vi har blant annet gjennomført en markedsvurdering av hyllevarerløsninger for premie- og pensjonsadministrasjonssystemer.

Automatisering av årlig pensjonsregulering

Dette er et eksempel på at kompliserte regelverk kan føre til lavere automatiseringsgrad, fordi det er så krevende å utvikle automatiseringsløsninger at kost/nytteverdien kan bli for lav. Kurven viser manuell beregning av den årlige omregningen av pensjoner, som følge av at G-verdien endres. I forbindelse med innføringen av ny alderspensjon i 2011, måtte en stor andel av disse omregningene skje manuelt. Grafen viser at automatisering av saksbehandling har ført til en jevn nedgang i antall saker som må følges opp manuelt. Denne tendensen brytes imidlertid nå, som følge av nytt regelverk for uførepensjoner.

GODT FORBEREDT PÅ NY REFORMPERIODE

○ Prioriteringer og vurderinger

Vi er fornøyd med at vi har satt i produksjon flere nye eller endrede IT-løsninger med vellykket resultat. Innføring av nytt regelverk vil ofte øke forvaltningskostnadene for SPK, i alle fall midlertidig. Når reglene blir kompliserte, med mange variasjonsmuligheter, gir det ofte en lav kost/hytteverdi å tilrettelegge for automatisering. Dette er en viktig grunn til at innføring av nytt uføregelverk har ført til en vesentlig lavere automatiseringsgrad i årlig pensjonsregulering enn tidligere år (se figur på neste side).

Totalt sett var utviklingsarbeidet knyttet til prosjekter vesentlig lavere i 2015, sammenlignet med 2014, hvor uføreprosjektet krevde mye kapasitet. Vi håndterer varierende kapasitetsbehov for IT-utvikling gjennom vår sourcingstrategi, gode rammeavtaler på konsulent-innleie og god kapasitetsstyring.

○ Satsinger

Viktige IT-relaterte prosjekter i 2016 vil være ferdigstilling av etteroppgjør for uførepensjoner, innføring av sikker digital postkasse og videreføring av forprosjektet for ny offentlig tjenestepensjon. Ny offentlig tjenestepensjon kan føre til store endringer på våre IT-løsninger, og vi vil ha stort fokus på å planlegge for fremtidsrettede løsninger – samtidig som vi fortløpende oppdaterer teknologiske plattformer der det er nødvendig. Vi vil fortsette å jobbe med videre effektivisering og sikkerhetsforbedringer, og vi vil videreutvikle IT-løsninger som kan fremme økt samhandling.

Gjennom flere reformperioder har vi utviklet en egen modell for forretningsstyrt IT-utvikling. I oktober 2015 kom rapporten som slo fast at SPK-modellen er effektiv – og den fungerer for flere enn oss.

Rapporten er en etterevaluering av Perform – prosjektet vi gjennomførte i perioden 2008–2012. Den er bestilt av Finansdepartementet, som en del av et program for etterevaluering av store, statlige prosjekter*). Her er noen av konklusjonene:

«Ettervirkningene av Perform har vært svært positive. Det er sannsynlig at læringen fra Perform bidrar til å redusere kostnader og øke gevinstpotensialet innen hele offentlig sektor. Læringseffekten går på bruk av selve utviklingsmetodikken, styring av prosjektet og kontraktsstandarder.»

Fakta om Perform

Perform var et av de største IT-baserte endringsprosjektene som er gjennomført i offentlig sektor. Hovedmålet var å håndtere første del av pensjonsreformen, men prosjektet skulle også løse en rekke andre oppgaver som falt sammen med pensjonsreformen i tid.

For å få dette til måtte vi bygge nytt saksbehandlingssystem på ny teknisk plattform. I løpet av fire år bygget vi opp, og la ned, en prosjektorganisasjon som bestod av 100 eksterne konsulenter og 75 av våre egne fagfolk.

Vi brukte smidig utviklingsmetodik, hadde flere leverandører og delte totalleveransen på tolv delleveranser. Toppledelsen utgjorde prosjektets styringsgruppe, og vi hadde SPK-folk i alle ledende prosjektroller.

Ble fulgt nøye

Det er naturlig at et prosjekt som legger beslag på så store offentlige midler, blir fulgt med kritisk blikk. Blant annet av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi). I rapporten «Å lede digitale endringsprosjekter – hva er suksesskriteriene?», som direktoratet la frem i mars 2013, ble SPK og Perform-prosjektet brukt som eksempel til etterfølgelse. Og i løpet av tiden som er gått siden Perform ble avsluttet, har våre folk blitt invitert til møter og konferanser både i inn- og utland, for å snakke om det vi etter hvert begynte å kalle SPK-modellen.

SPK-modellen

SPK-modellen er ingen prosjektgjennomføringsmodell i vanlig forstand, det er en måte å tenke på. Målet er å sikre at vi oppfyller de to viktigste suksesskriteriene for IT-baserte prosjekter:

- Tett samhandling mellom IT og forretning
- God balanse mellom prosjekt og daglig drift

Her er noen suksesskriterier som trekkes frem i Concept-rapporten:

For å gjennomføre med smidig metodikk er forretningsområdenes deltakelse absolutt kritisk, men det krever en streng prioritering mellom prosjekt og linje. Det må derfor være god kommunikasjon mellom tverrfaglige team, og mellom forvaltning, prosjekt og linje. I Perform's masterplan er dette nøye utformet og tilrettelagt for.

Erfaringer fra Perform har dannet grunnlaget for utarbeidelsen av PS2000 SOL-avtalen (standardavtale for store smidige prosjekter).

Det er viktig med god sammenheng mellom utviklingsmetodikk, prosjektstyringsmetodikk og kontrakt. Dette synes Perform å ha løst på en god måte.

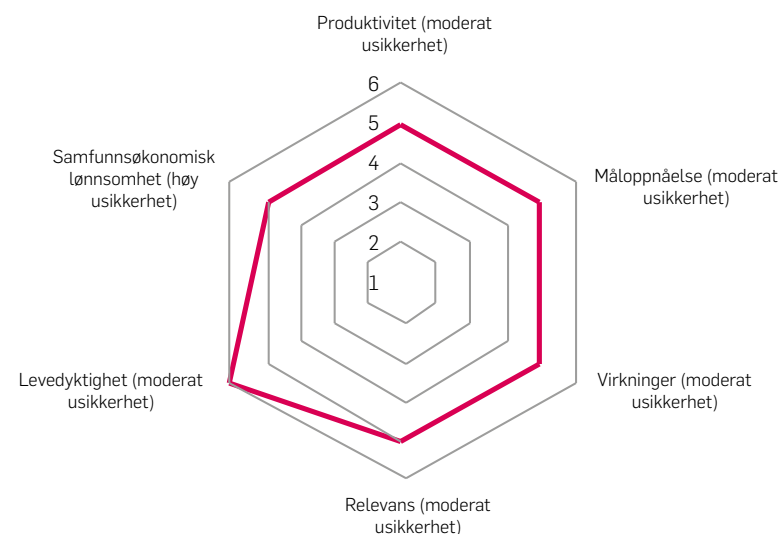
Erfaringene fra Perform brukte vi da utførereformen ble implementert i fjor, og vi tar dem med oss inn i den nye reformperioden vi går inn i. Concept-rapporten gir oss ekstra trygghet for at vi tenker riktig.

Én sekser, fem femmere

Evalueringen fulgte Concepts retningslinjer for etterevaluering av statlige investeringsprosjekter. Modellen består av seks overordnede kriterier: produktivitet, måloppnåelse, andre virkninger, relevans, levedyktighet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

På en skala fra én til seks, der seks er best, oppnådde SPK én sekser (levedyktighet) og fem femmere.

Parantesen viser forskernes vurdering av usikkerhetsmomenter rundt konklusjonene de kommer med.

*) Concept er et forskningsprogram ved NTNU som er finansiert av Finansdepartementet for å drive følgeforskning på store statlige prosjekter. På oppdrag fra dette forskningsprogrammet har konsultentselskapet Menon Business Economics, i samarbeid med Vivento AS, levert rapporten om virkningene av Perform.

**Her finner du
Concept-rapporten**

REDEGJØRELSE FOR KAPITALFORVALTNING

Statens pensjonskasse forvalter 7,8 milliarder for Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet. Verdijustert avkastning ble 2,4 prosent i 2015.

Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet (POA) er en fondert pensjonsordning for farmasøyter og ansatte i apotekene. Målet for forvaltningen er å utnytte ordningens risikokapasitet til å skape en konkurransedyktig netto avkastning.

Vi beregner også en avkastningsparameter som brukes i premieberegning for de av SPKs fristilte kunder som har fiktiv fondsoppfølging.

Resultater

Året som gikk var et relativt utfordrende år i finansmarkedet. POA leverte en moderat avkastning på 2,4 prosent. Eiendomsinvesteringene og anleggsinvesteringene ga solide bidrag til totalavkastningen, mens aksjer og hedgefond ga moderate bidrag. Kreditteksponeringen i omløpsporteføljen som i foregående år har gitt gode avkastningsbidrag, har i 2015 slått negativt ut for porteføljen. Avkastningen for denne aktivaklassen er derfor svakt negativ for året som helhet.

Forvaltningen har jevnt over levert gode resultater siden omlegging av investeringsstrategien i 2009, og snittavkastning siste 3 år er på 5,5 prosent.

Våren 2015 fikk 90 fristilte SPK-kunder beregnet individuelle avkastningsparametere til kontoutskrift for 2014. Snittavkastningen var 3,3 prosent, men variasjonene er store. Fallende statsrenter har gitt synkende avkastning de siste årene.

Prioriteringer og vurderinger

Kapitalforvaltningen har kontinuerlig fokus på å identifisere investeringsmuligheter som gir best mulig utnyttelse av risiko for POA. I 2015 har arbeidet med å få på plass ny hedgefondsstrategi og for å kunne ta i bruk infrastruktur som aktivaklasse fortsatt. I tillegg er strategien for investering i anleggsobligasjoner lagt om. Det jobbes kontinuerlig med å effektivisere og forbedre prosessene for å holde kvaliteten høy og kostnadsnivået lavt, samt sikre etterlevelse av et omfattende bransjeregulverk. I 2015 fikk vi på plass et nytt system for styring av finansiell risiko i POA.

Satsinger

I 2016 vil arbeidet med å finne godt betalte investeringsmuligheter for POA fortsette. Vi vil vurdere nye muligheter for infrastrukturinvesteringer, samt endringer i aksjestrategien.

Dagens avkastningsmodell for de fiktive fondskundene avviker vesentlig fra markedsstandard. Avkastningen er i hovedsak knyttet opp mot holde-til-forfall-statsobligasjoner der kunden selv velger løpetid. Basert på fremtidige renteforventninger er det ikke grunn til å tro at avkastning vil gi positive bidrag til premien fremover. Dagens modell har også andre utfordringer og er driftsmessig lite effektiv. I 2016 ønsker vi derfor å se på mulige endringer i modellen, som kan bidra til mer forutsigbar avkastning og kostnadseffektiv forvaltning.

Avkastning per aktivaklasse POA

Aktivaklasse:	Vekt 31.12.2015	Avkastning, lokal valuta
Omløpsobligasjoner	52,6 %	-0,6 %
Anleggsobligasjoner	10,3 %	6,0 %
Aksjer	15,9 %	1,5 %
Eiendom	12,0 %	7,9 %
Hedge-/spesialfond	7,0 %	1,9 %
Utlån til medlemmer	1,8 %	2,5 %
Bankinnskudd	0,4 %	

04

KAPITTEL

STYRING OG KONTROLL

STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

SPK har god styring og kontroll på sin virksomhet. I 2015 oppnådde vi alle vesentlige mål og resultatkrav fastsatt av vårt fagdepartement, og vi hadde ingen merknader i revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen for 2014. Internrevisjonen viste også at SPK har betryggende styring og kontroll.

Etatsstyring

Styringsdialogen mellom Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) og SPK er åpen og konstruktiv og gir tydelig retning for den videre utviklingen av virksomheten. I tillegg til de ordinære etatsstyringsmøtene avholdt SPK og ASD et sær møte i 2015. Dette var så vellykket at en slik møteform videreføres i 2016.

SPK arbeidet videre med revidering av strategien inn i ny strategiperiode. Vi hadde en god dialog med ASD om hva som er SPKs viktigste mål i den kommende perioden, og er avstemt om planen som trer i kraft fra 01.01.2016.

Innenfor pensjonsområdet har ASD, Finansdepartementet og SPK diskutert videreutvikling og felles prinsipper

for prognosemodeller og rapportering, for å skaffe bedre oversikt og forståelse i den sentrale oppfølgingen. Dette arbeidet videreføres i 2016.

SPK har videre hatt meget godt samarbeid med ASD og Direktoratet for økonomistyring (DFØ) gjennom året, vedrørende oppsett av et enhetlig regnskap for SPK forsikring og SPK forvaltning. Det er utredet en hensiktsmessig løsning som vil bli implementert med virkning fra regnskapsåret 2016.

Intern styring

SPK nådde alle vesentlige mål og resultatkrav fastsatt av fagdepartementet vårt i 2015. I tillegg hadde vi fokus på målene i vår treårige strategiplan. For å styrke arbeidet med mål- og resultatstyring tok SPK noen organisatoriske grep i 2015. Økonomi og regnskap ble samlet i én seksjon, mens målstyring og risikostyring ble samlet i en annen seksjon. Dette har bidratt til en mer helhetlig tilnærming til mål- og resultatstyringen.

For å nå våre mål på kort og lang sikt har SPK tiltaksplaner som styres som en felles utviklingsportefølje på kost, tid og innhold. I 2015 gjennomførte vi 21 utviklings tiltak innenfor et samlet budsjett på 74 millioner kroner (les mer i kapittel 3.3).

Risikostyringen i SPK er knyttet opp mot mål, etter-

levelse av lover og regler og pålitelig rapportering. Totalrisikobildet ved utgangen av 2015 viste at de største risikoene er knyttet til om vi greier å utnytte effektiviseringspotensialet som ligger i prosessdimensjonen, samt om vi greier å gi kunder og medlemmer tilstrekkelig informasjon om fremtidig pensjon i en tid med stor usikkerhet rundt fremtidig pensjonsregelverk. I tillegg er det usikkerhet rundt omfanget av arbeidet med etteroppgjør for uføre. SPK arbeider aktivt med tiltak rundt dette. Risikovurdering av prosjektene i utviklingsporteføljen følger samme metodikk som øvrig risikostyring.

Et viktig grep i SPKs mål- og resultatstyring var innføringen av en bred rapportering på virksomhetsnivå, som omhandler status for økonomi, tiltak, risiko, samt et sett med andre resultatindikatorer. Rapporteringen, som gjennomføres ved bruk av felles metodikk, felles begrepsapparat og felles verktøy, videreføres i 2016.

I 2015 ble nytt regelverk for uførepensjon slutført. Utviklingen av funksjonalitet for å kunne gjennomføre det lovpålagte etteroppgjøret ble besluttet utsatt til 2016. I 2015 har SPK arbeidet videre med forberedelsene til ny offentlig tjenstepensjon for de som er født i 1953 og senere. Dette arbeidet vil videreføres i 2016.

SPK har gjennomført sju internrevisjonsprosjekter med

bredt nedslagsfelt i 2015. I tillegg er det gjennomført et prosjekt knyttet til etablering av retningslinjer for Compliance (etterlevelse av lover og regler). Internrevisor oppfatter at ledelsen i SPK er bevisst risikoene som virksomheten er eksponert for, og at det er etablert robuste prosesser som bidrar til å sikre gjennomføring av kjerneaktivitetene med nødvendig kvalitet. Internrevisor påpeker at det er rom for å øke effektiviteten i gjennomføring av rutiner og prosesser. Revisjonene viser at rutiner og regelverk i stor grad er etterlevd.

Fra Riksrevisjonen mottok SPK ren revisjonsberetning for 2014 – både for SPK forsikring og SPK forvaltning.

Sikkerhet og beredskap

Den årlige risikovurdering av sikkerheten viser at tilstanden er akseptabel. Linjen har gjennomført tiltak på områder hvor vi har utfordringer. Vi har ikke avdekket noen nye risikoer, og enkelte risikoer som var vurdert som store for ett år siden, er tatt kraftig ned. Reduserte risikoer er i hovedsak knyttet til flyttingen til nye lokaler – enten direkte, fordi de nye lokalene er bedre tilrettelagt, eller som en konsekvens av endrede arbeidsrutiner.

Vi har fått flere eksterne bekreftelser på at IKT-sikkerheten er god, og også den er blitt ytterligere forbedret gjennom flyttingen. SPK ble rammet av et virus i januar 2015 gjennom e-post til en håndfull ansatte. Det fikk

ingen alvorlige konsekvenser, men synliggjorde hvor viktig det er at vi i tillegg til gode tekniske løsninger hele tiden jobber med å bevisstgjøre våre medarbeidere.

Vi har satt i gang og gjennomført aktiviteter som gir økt kunnskap og bevissthet rundt sikkerhet. I forbindelse med nasjonal sikkerhetsmåned i oktober inviterte vi også i år en ekstern foreleser og initierte obligatorisk e-læringskurs for alle ansatte. Som del av e-læringskurset gjennomfører vi også en måling av sikkerhetskultur. Resultatet av denne målingen kommer i 2016.

SPK gjennomførte to beredskapsøvelser i 2015, én som omhandlet en dramatisk hendelse som involverte SPK-ansatte, og én IKT-øvelse. I tillegg arbeidet vi med å identifisere SPKs minimumsleveranser og ressursbehov i en kritesituasjon, samt at beredskapsplaner er ajourført.

Riksrevisjonen har satt i gang en bred revisjon av informasjonssikkerheten i ASDs underliggende virksomheter, herunder SPK. Det samlede resultatet fra revisjonen forventes klart i løpet av 1. tertial 2016.

I 2016 vil vi jobbe med ytterligere forbedring av vårt styringssystem, fortsette sikkerhetsopplæringen og forberede oss på den kommende EU-forordningen om behandling av persondata.

Utfordringer og fremtidsambisjoner

I 2016 fortsetter vi arbeidet med å legge til rette for en organisasjonsutvikling som fokuserer på helhetlige tverrgående prosesser og kontinuerlig forbedring. Vi vil også videreføre arbeidet med helhetlig og koordinert virksomhetsstyring, ved å knytte mål- og resultatstyringen enda tettere sammen med risikostyring og styringen av utviklingstiltakene.

Det er videre vår ambisjon å styrke oppfølging av kostnadseffektiviteten i vår virksomhet. I 2016 skal SPK derfor utarbeide forslag til en ny pris- og kostnadsmodell, som skal ha virkning fra regnskapsåret 2018.

Innføringen av ny offentlig tjenestepensjon vil trolig bli den største regelverksinnføringen i Statens pensjonskasses historie. Planleggingen av dette arbeidet og hvordan det vil påvirke våre systemløsninger og arbeidsprosesser, vil ha meget høyt fokus i de kommende år. Som del av dette arbeidet, revideres SPKs systemløsning for beregning av premie. (Les mer om reformarbeidet i kapittel 5.1.)

En god og forutsigbar styringsdialog med fagdepartementet er en forutsetning for god styring og kontroll. SPK vil derfor også fremover ha fokus på videreutvikling av våre styringsprosesser mot ASD.

05

KAPITTEL

VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

VURDERING AV FREM TIDSUTSIKTER

I desember 2015 kom rapporten om nye pensjonsordninger i offentlig sektor. Det er fortsatt uavklarte punkter, men noe er sikkert: SPK står foran den største endringen i sin 99-årige historie.

Statens pensjonskasse ble etablert i 1917, men linjene strekker seg helt tilbake til opprettelsen av Den alminnelige Norske enkekasse i 1814. I løpet av denne tiden har det skjedd store endringer i samfunnet, men SPKs hovedprodukt – alderspensjon – har vært relativt uforandret.

Hovedproduktet ble i 2011 tilpasset pensjonsreformen på viktige områder. For å dempe veksten i statens fremtidige pensjonskostnader ble det innført levealdersjustering og lavere regulering av løpende alderspensjon. Den prinsipielle debatten om offentlig tjenstepensjon kommer imidlertid nå. Og prinsippene for ny alderspensjon ble lagt i rapporten «Nye pensjonsordninger i offentlig sektor», utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Arbeids- og sosialdepartementet.

Et gledelig signal

Når dette skrives, er det mange spørsmål som ikke er landet. Men arbeidsgruppen bak rapporten legger til grunn en rekke prinsipper, og ett av dem er at sam-

ordningen mellom tjenstepensjon og folketrygd skal opphøre. For oss er dette viktig.

I dag er alderspensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene sluttlønnbasert og samordningspliktig. Det betyr at tjenstepensjonen ses i sammenheng med alderspensjonen fra folketrygden, og samlet ytelse fra disse to ordningene skal tilsvare en viss andel av sluttlønnen.

Om samordningen opphører, betyr dette at folketrygd og offentlig tjenstepensjon beregnes uavhengig av hverandre – slik tilfellet er i privat sektor. Det vil være i tråd med vår anbefaling.

Tjenstepensjon er utsatt lønn

Folketrygden er en grunnsikring som gjelder alle. Tjenstepensjon er tilleggsytelser vi opparbeider oss gjennom våre arbeidsforhold. Det er prinsipielt riktig at disse tilleggsytelsene kommer til syne i form av pensjon når vi går ut av arbeidslivet. Det er også prinsipielt riktig – og i tråd med intensjonene i pensjonsreformen – at den som velger å stå lenge i arbeid, øker sin årlige pensjon, og med det kan kompensere for effekten av levealdersjusteringen.

Men dersom samordningen mellom folketrygden og offentlig tjenstepensjon videreføres, vil tjenstepensjonen utgjøre en stadig mindre andel av samlet ytelse. Mange arbeidstakere som velger å være yrkes-

aktive også etter fylte 67 år, vil oppleve at tjenstepensjonen de har opparbeidet seg gjennom et langt yrkesliv, blir minimal (se eksempel).

Dette henger sammen med flere forhold som vil bli diskutert inngående før regelverket for ny offentlig tjenstepensjon blir bestemt. Hovedproblemet er at folketrygden og dagens offentlige tjenstepensjon har to ulike opptjeningsmodeller. Vi ser også at levealdersjusteringen har stor betydning.

Levealdersjusteringen har større effekt for yngre årskull

Vekst i levealder og aldring i befolkningen har lagt press på pensjonsordningene over store deler av verden. I Norge innførte vi derfor levealdersjustering som en viktig del av pensjonsreformen i 2011. Justeringen består i at den opptjente pensjonen din skal fordeles på det antall år årskullet ditt forventes å leve. Og så lenge levealderen øker, må hvert årskull jobbe lenger enn årskullet før for å oppnå samme årlige pensjon.

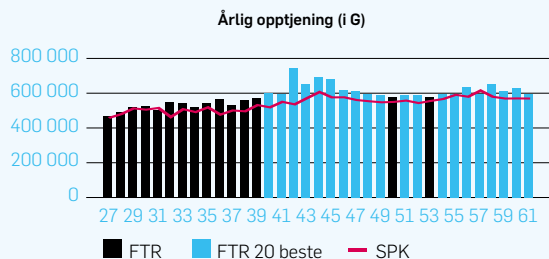
Levealdersjustering ble innført både i privat og offentlig tjenstepensjon, men muligheten til å kompensere for levealdersjusteringen er ulik. Ansatte i offentlig sektor må jobbe lenger enn ansatte i privat sektor for

PER OG KARI: TRE EKSEMPLER

Figur a)
Pers optjening og pensjonsytelser ved 62 år

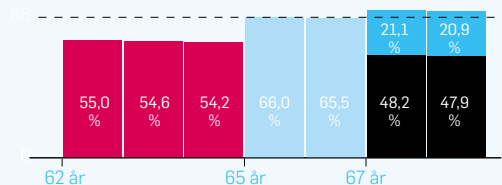

Sum optjening (62 år)

• Antall opptjeningsår folketrygd og SPK	35 år
• Snitt pensjonspoeng (20 beste år)	5,31
• Snitt stillingsstørrelse	100 %
• Tjenestebrøk	100 %
• Sluttlønn	6,28 G

(G = 90 068 kr)

Pensjonsytelser

62 år	AFP, FTR beregnet	
	FTR alder ¹⁾ (1 + 5,31*0,42*40/40)	= 3,23 G
	AFP tillegg (20 400) ²⁾	= 0,23 G
	FTR beregnet AFP	= 3,46 G
65 år	AFP, SPK beregnet	
	66 % av PG (6,28*0,66*1,0)	= 4,14 G
67 år	Alderspension, FTR + TP (samordnet)	
	FTR alder¹⁾ (1 + 5,31*0,42*38/40)/1,030	= 3,03 G
	TP Brutto (6,28*0,66*1,0)/1,030	= 4,02 G
	- SF (0,75*1,0 + 5,09*0,42*38/40)*1,0/1,030	= 2,70 G
	TP Netto	= 1,32 G
	FTR + TP	kr 391 796 = 4,35 G

1) Her er folketrygdens regler fra 1992 lagt til grunn for alle år.

2) AFP-tillegget reguleres ikke, uttrykt i G vil verdien derfor bli lavere for Kari enn Per.

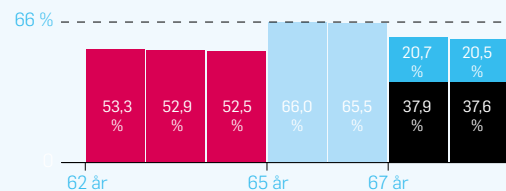
3) Eksemplet her brukes prinsippene for samordning med ny FTR som skissert i ASD-rapporten fra desember 2015. Dette er kun et forslag som ikke er behandlet av Stortinget.

Figur b)
Karis optjening og pensjonsytelser ved 62 år

Sum optjening (62 år)

Identisk som i figur A.

Pensjonsytelser

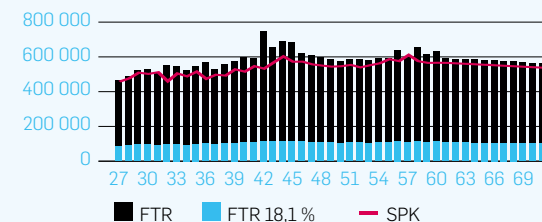
62 år	AFP, FTR beregnet	
	FTR alder ¹⁾ (1 + 5,31*0,42*40/40)	= 3,23 G
	AFP tillegg (20 400) ²⁾	= 0,11 G
	FTR beregnet AFP	= 3,34 G
65 år	AFP, SPK beregnet	
	66 % av PG (6,28*0,66*1,0)	= 4,14 G
67 år	Alderspension, FTR + TP (samordnet)	
	FTR alder (40,81/17,14)	= 2,38 G
	TP Brutto (6,28*0,66*1,0)/1,189	= 3,49 G
	- SF (0,98*40,81-2,5)*1,0/17,14 ³⁾	= 2,19 G
	TP Netto	= 1,30 G
	FTR + TP	kr 331 450 = 3,68 G

Figur B: Karis lave pensjon ved fylte 67 år skyldes at alderspensjonen skal levealderjusteres. Og siden det er forventet at Kari, som er født i 1974, skal leve lenger enn Per, må Karis alderspensjon fordeles over flere år. For å redusere antall år med alderspensjon må Kari derfor jobbe lenger enn 67 år, hvilket betyr at hun dermed heller ikke kan ta ut AFP.

Figur C: Årsaken til at tjenestepensjonens andel blir så lav, er at Kari i dagens modell ikke vil få videre optjening av tjenestepensjon etter at hun har nådd 30 års opptjening, hvilket hun gjorde da hun ble 57 år. I ny alderspensjon fra folketrygden teller derimot alle år, og Kari vil her få opptjening helt frem til hun tar ut pensjon. Dette gir Kari en høy ytelse fra folketrygden som gir et så stort fratrekk i samordningen at det nesten ikke blir noe tjenestepensjon. (Denne effekten vil bare bli større etter hvert som årskullene blir yngre.)

Figur c)
Karis optjening og pensjonsytelser ved 72 år

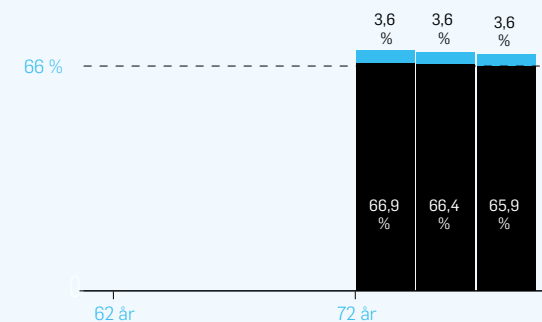
Årlig optjening (i G)

Sum optjening (72 år)

• Antall opptjeningsår folketrygd og SPK	45 år
• Snitt pensjonspoeng (20 beste år)	5,30
• Snitt stillingsstørrelse	100 %
• Tjenestebrøk	100 %
• Sluttlønn	5,97 G

Pensjonsytelser

72 år	Alderspension, FTR + TP (samordnet)	
	FTR alder (52,40/13,12)	= 3,99 G
	TP Brutto (5,97*0,66*1,0)/1,000	= 3,94 G
	- SF (0,98*52,40-2,5)*1,0/13,12 ³⁾	= 3,72 G
	TP Netto	= 0,22 G
	FTR + TP	379 243 = 4,21 G

FTR = folketrygd TP = tjenestepensjon AFP = avtalefestet pensjon

Oppdatert 18.05.2016

å kompensere for virkningen av denne reformen. Og gevinsten av å jobbe etter fylte 67 år er minimal for de som har full opptjeningstid i tjenstepensjonsordningen (se regneeksempler på forrige side).

Eksempel:

La oss bruke Per og Kari for å vise hva som vil skje dersom eksisterende regelverk videreføres.

Per er født i 1949. Kari er født i 1974. Begge er lærere, og begge fikk sin første jobb som 27-åringer. De har identiske karrierer og lønnsprofil frem til 62 år.

Eksempelene er basert på opptjeningsprofilen til et reelt medlem i SPK. Det er imidlertid viktig å huske på at dette kun er ett eksempel der Per og Kari beholder samme 100 prosent stilling i skolen gjennom hele sin yrkeskarriere. I dagens arbeidsliv blir det færre og færre som har samme jobb gjennom hele yrkesløpet. Mange veksler mellom privat og offentlig sektor, og mellom ulike stillingsprosjenter.

Det betyr at de ulike reglene slår ut forskjellig, og det er mulig å finne personer som vil tjene på at dagens regelverk videreføres. Men dette eksempelet tydeliggjør de prinsipielle problemstillingene og viser et bilde som er relevant for majoriteten av SPKs medlemmer.

Per slutter å jobbe som 62-åring

Per velger å gå av med full AFP som 62-åring, og han synes han har en pensjonsutbetaling han kan leve godt med (se figur A).

Kari blir nysgjerrig, og hun får regnet ut sin fremtidige pensjon, basert på dagens regler (se figur B).

Kari må jobbe til hun er 72 år

Kari ser raskt at AFP ikke blir aktuelt for henne. Hun ser også at pensjonen hun vil få hvis hun går av som 67-åring, vil gi henne 60 346 kroner mindre i årlig pensjon enn det Per får som 67-åring, på tross av at Per sluttet å jobbe da han var 62.

Hvor lenge må Kari jobbe for å nå samme pensjonsytelse som Per? Dette er det naturlige spørsmålet å stille seg.

Svaret er at Kari med dagens regler må stå i full stilling til hun er 72 år. Vi ser at samordningsreglene resulterer i at tjenstepensjonens andel av Karis pensjonsytelse nesten er nede i null (se figur C).

Kari vil aldri få samme gode pensjon som Per

I rapporten som Arbeids- og sosialdepartementet la frem i desember 2015, ligger det forslag til endringer som reduserer de store forskjellene mellom Per og

Kari. Rapporten inneholder mange valgmuligheter, og de valg som nå skal tas, har avgjørende betydning både for samfunnsøkonomien vår og for fremtiden til alle arbeidstakere som er født etter 1953.

Det som er helt klart, uavhengig av hvilke varianter som blir besluttet, er at

- a) alle som omfattes av Ny offentlig tjenstepensjon, må stå lenger i arbeid for å oppnå samme pensjon som generasjonene som ikke omfattes av levealdersjustering (født 1943 eller tidligere)
- b) det blir mange overgangsordninger

Utfordringene for pensjonsleverandørene

I en rekke sammenhenger har SPK-direktør Finn Melbø fremmet klare krav til det nye systemet for offentlig tjenstepensjon.

- Fremtidens system må være konsistent. Det bør være sammenheng mellom dagens lønn og den utsatte lønnen som tas ut i tjenstepensjon.
- Systemet må være transparent, forståelig og forutsigbart.

Det første punktet løses i stor grad dersom samordningen mellom folketrygden og offentlig tjenstepensjon faller bort.

Punkt nummer to er viktig for både arbeidstakere og arbeidsgivere, fordi de må forstå hva ytelsene blir, og hva de koster. Det er også et viktig punkt for oss som skal implementere det nye regelverket – og drifte overgangsregelverk.

Ja, for i realiteten snakker vi ikke om én ny offentlig tjenstepensjon – ett produkt og ett regelverk. Vi snakker om minst 3 forskjellige regelverk (se figur).

Oversikt over hvordan regler og overgangsregler slår ut

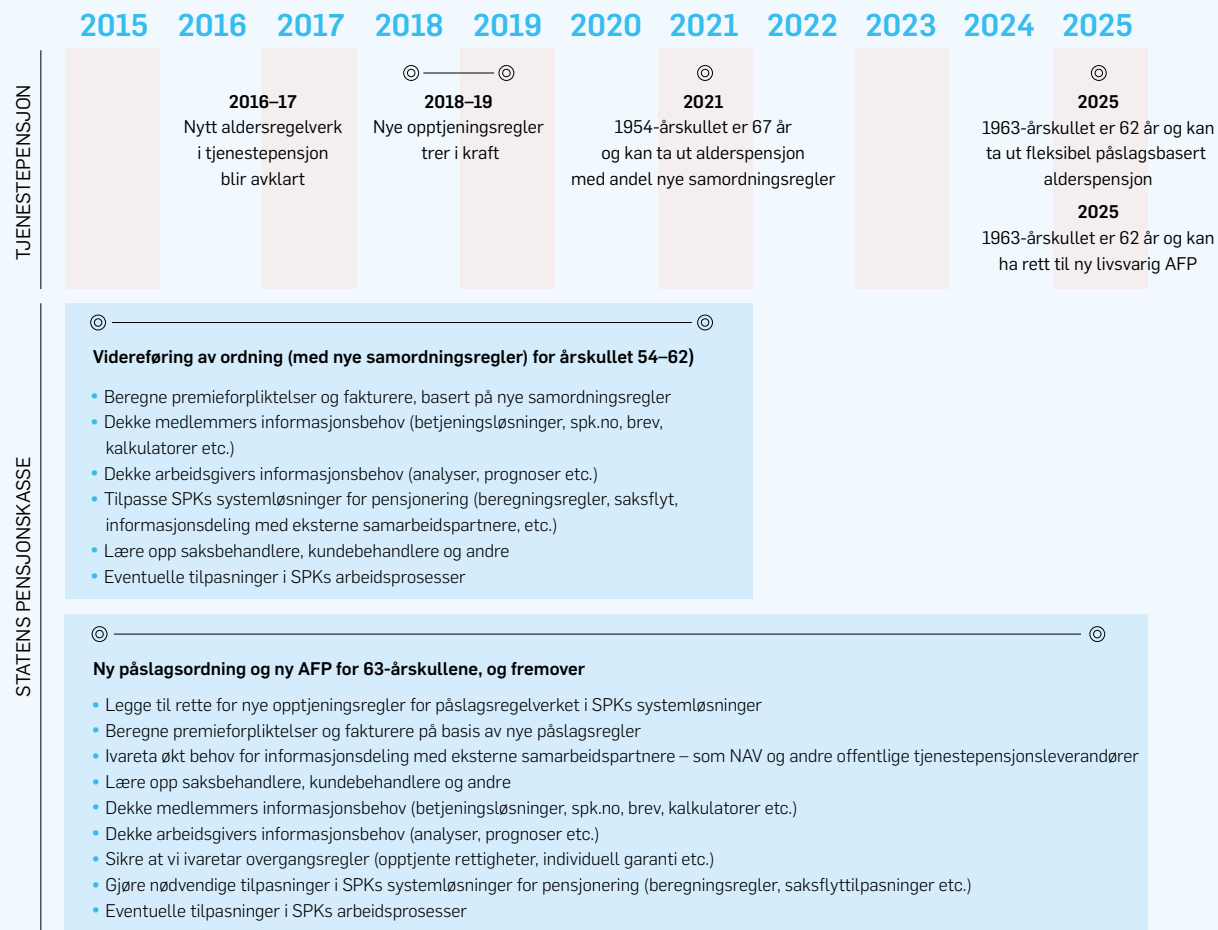
Figuren er basert på forslagene som arbeidsgruppen har foreslått i rapporten «Nye pensjonsordninger i offentlig sektor»:

Når det skjer en regelendring, utløser det en rekke oppgaver for den som skal forvalte regelverket.

Når mange, vesentlige regler endres samtidig, sier det seg selv at reformarbeidet blir omfattende. Tid vil være en nøkkelfaktor.

Den største forandringen i SPKs historie

Det nye regelverket vil kreve omfattende videreutvikling av SPKs systemer og arbeidsflyt. Basert på det vi nå vet, anslår vi at dette implementeringsarbeidet ikke vil være fullført før i 2025. Første prioritet blir å ivareta behovene for å beregne pensjonene til de første årskullene (fra 1954-kullet), som delvis omfattes av nye samordningsregler. Deretter vil vi fokusere på det nye regelverket for offentlig tjenstepensjon. I denne figuren viser vi de sentrale oppgavene som endringer i offentlig tjenstepensjon utløser i Statens pensjonskasse. Listen over oppgaver er tilnærmet lik, hver gang det blir endringer i våre produkter.

Tid er en nøkkelfaktor

Da første del av pensjonsreformen skulle implementeres i 2011, ble tiden knapp fra de politiske beslutningene var tatt og frem til realiseringsdato. For oss, som pensjonsleverandør, ble det vanskelig å styre systemutvikling og andre investeringer i et tempo som var tilpasset vår organisasjon – og på en måte som gjorde at vi også sikret vår daglige drift.

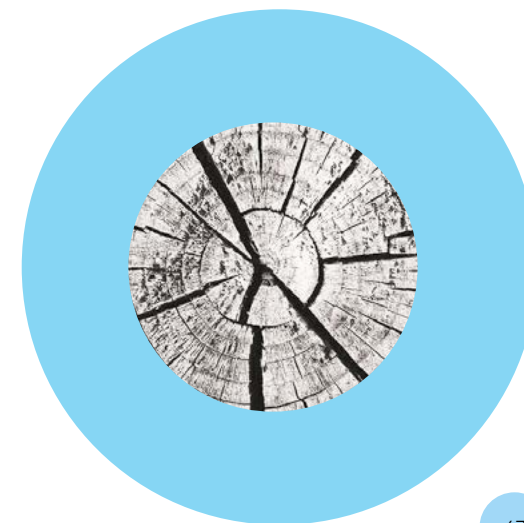
I 2016 skal vi gjennom det første etteroppgjøret for uføre. I 2016 skal vi innføre ny minstegrense for medlemskap i Statens pensjonskasse (se mer om dette på de neste sidene). Vi skal møte økende krav om effektivisering – og økende krav til informasjon og betjeningsløsninger. Samtidig skal vi forberede en ny reformperiode. Mye er likt fra situasjonen i 2008, da vi etablerte prosjekt Perform for å håndtere første del av pensjonsreformen og utfordringer som falt sammen med pensjonsreformen i tid. Men mye er likevel annerledes.

Vi møter denne nye reformperioden med et nytt og robust saksbehandlingssystem og en god modell for gjennomføring av store IT-baserte utviklingsprosjekter. (Les mer om dette i kapittel 3.4.7 Godt forberedt på ny reformperiode). Dette vil vi nå nyte godt av. Men tiden vil også denne gang være en nøkkelfaktor.

Reformarbeid gir muligheter

Det viktigste – og vanskeligste – i reformperioder er å sikre god balanse mellom utviklingsarbeid og daglig drift. Dette har vi erfart, og derfor har vi rigget organisasjonen vår slik at utvikling og drift er to sider av samme sak. Systemutviklere og systembrukere jobber side ved side. Det betyr for eksempel at en regelendring som krever at vi bygger inn ny funksjonalitet i saksbehandlingssystemet, kan skape åpning for at vi også får gjennomført forbedringer av eksisterende funksjonalitet, fordi den daglige brukeren av systemet er med på videreutviklingen.

Vår erfaring er at reformer gir mulighetsrom også for positive endringer i daglig drift dersom vi har tid til å arbeide strukturert, stegvis og langsiktig.

LAVERE MINSTEGRENSE GIR PENSJON TIL FLERE

Ca. 22 000 personer, hovedsakelig lærere, berøres av at minstegrensen for medlemskap i Statens pensjonskasse går ned fra 01.04.2016. Av disse vil rundt 4 000 få pensjonsopptjening for første gang.

I desember 2015 vedtok Stortinget at grensen for rett til medlemskap i Statens pensjonskasse, Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet og Pensjonsordningen for sykepleiere skulle senkes til 20 prosent av full stilling. Den samme grensen som gjelder i privat sektor.

Før lovendringen var minstekravet for å bli medlem i Statens pensjonskasse 35 prosent stilling for lærere og 37,33 prosent stilling (37,5 timers arbeidsuke) for øvrige medlemmer i SPK-ordningen. For apotekordningen, som SPK administrerer, var grensen 40 prosent stilling. Personer som arbeidet mindre enn dette, hadde ikke rett til medlemskap og fikk ikke registrert noen opptjeningstid hos oss.

Lovendringen medfører at ca. 22 000 personer nå får en pensjonsopptjening de ellers ikke ville ha fått. De fleste av disse har opptjening fra før, fordi de har jobbet, eller periodevis fortsatt jobbet, i en stilling over den gamle minstegrensen. Men nå får de altså opptjening i perioder

hvor de jobber helt ned til 20 prosent. 4 000 personer har ikke tidligere vært registrert i en stilling over minstegrensen, og de får nå registrert pensjonsopptjening for første gang.

Flest lærere

Hvem er disse 22 000 personene? Et dypdykk i våre medlemsdata har vist at det i hovedsak dreier seg om lærere ved universiteter, høyskoler og grunnskoler.

Hva betyr dette for pensjonen?

Hvor stor økonomisk betydning dette vil få for den enkelte, avhenger av en rekke faktorer – blant annet hvor i karriereløpet disse personene befinner seg.

Generelt kan vi si at samlet opptjeningstid har stor betydning for størrelsen på tjenestepensjonen din, og jo raskere du oppnår rett til medlemskap, desto raskere kommer opptjeningen din i gang. Det er også viktig å huske at rett til offentlig tjenestepensjon krever at du har en samlet opptjeningstid i offentlige pensjonsordninger på minimum tre år. Det betyr for eksempel at en som kun har noen korte perioder i offentlig sektor i løpet av sin yrkeskarriere, kan komme over treårsgrensen dersom disse korte periodene slås sammen. Og da kan disse personene motta tjenestepensjon som de ellers ikke ville fått, dersom minstegrensen var høyere.

SLIK HAR VI REGNET

Alle ansatte i virksomheter som SPK administrerer, blir registrert med stillingsdata, selv om de arbeider i så små stillingsprosenter at det ikke kvalifiserer til medlemskap. Dette er viktig, fordi mange går opp og ned i stillingsprosent, og fordi en person kan ha flere stillinger som til sammen gir en stillingsstørrelse som kvalifiserer til medlemskap.

Da vi sjekket data på personer som var registrert med stillingsstørrelser under gammel minstegrense, så vi at det i 2015 var 22 000 som hadde én eller flere perioder der stillingsstørrelsen lå et sted mellom ny og gammel grense. Det er viktig å vite at vi ikke har tatt med medlemmer som allerede har full opptjening, og medlemmer med delvis pensjon, fordi en endring av minstegrensen ikke vil ha noen praktisk betydning for disse medlemmene.

I regnestykket forutsetter vi at det ikke skjer vesentlige endringer av arbeidsmønsteret i 2016. Dette betyr at en reduksjon av minstegrensene til 20 prosent ville ha gitt økt opptjening for rundt 22 000 medlemmer i 2016, dersom loven hadde trådt i kraft ved årsskiftet. Det reelle tallet for 2016 blir imidlertid bare 16 500. Men i vår analyse velger vi likevel å bruke tallet 22 000, fordi dette er en lovendring og ikke et fenomen som kun gjelder for 2016. Derfor er det naturlig å ha et 12-måneders perspektiv.

Videre er det viktig å huske at rett til medlemskap også innebærer at du er innlemmet i forsikringsordninger.

Samordning kompliserer

I tillegg til alderspensjon innebærer SPK-medlemskap rett til ektefellepensjon, barnpensjon og uførepensjon. Dette er ytelser som i de fleste tilfeller ikke skal samordnes med folketrygden, og selv små stillingsprosenten vil gi en ytelse. Det er også enkelt å fastslå at ny minstegrense vil gi økt alderspensjon til de som arbeider deltid i en stilling med særaldersgrense (pensjonsalder før fylte 67 år). Disse pensjonene samordnes heller ikke med folketrygden.

For de som ikke omfattes av særaldersgrenser, altså flesteparten av de 22 000, er bildet mer komplisert. Vanlig alderspensjon samordnes med folketrygden, og det er et omfattende samordningsregelverk som spiller inn.

Men også for denne gruppen kan vi si at alderspensjonen generelt vil øke noe. Generelt vil folk få mer igjen enn det de betaler inn i medlemsinnskudd, selv om uttellingen man får av lovendringen, kan variere mye.

EKSEMPEL

Per er 35 år. Han har en 26 prosent lærerstilling ved en høyskole. Lønnsnivået er 412 000 kroner.

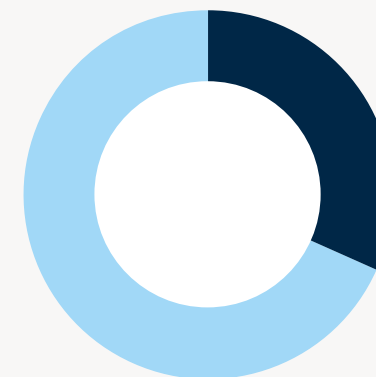
Jobber han 1 år i denne stillingen, utgjør det kr 1 544 i årlig SPK-pensjon. Forutsatt at han ved pensjonerings-tidspunktet har mer enn 3 års opptjeningstid og ikke er minstepensjonist.

Jobber han 30 år i samme stilling, vil den årlige pensjonen vokse til 46 327 kroner.

Regneeksempelet ser bort fra levealdersjustering.

Pensjonsgrunnlag	kr 107 120
Brutto	kr 70 699
Samordning grunnpensjon	kr 17 563
Samordning tilleggspensjon	kr 6 809
SPK-pensjon	kr 46 327
Årlig bidrag	kr 1 544

Analyse minstegrense

■ Lærere 15 000
■ Andre 7 000

Grafen viser at 22 000 personer i SPKs medlemsmasse hadde blitt berørt av lovendringen – dersom den hadde trådt i kraft i 2015. Figuren viser også at det var lærerne som hovedsakelig befant seg i sjiktet mellom gammel og ny minstegrense. Den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen var 26 prosent. I denne analysen forutsetter vi at det ikke skjer store endringer, og at 2015-tallene også gir et bilde av situasjonen fremover i de nærmeste år.

06

KAPITTEL

ÅRS-
REGNSKAP

ÅRSREGNSKAP

Statens pensjonskasse leverer tre regnskaper. SPK forvaltning, som viser økonomien i SPKs driftsorganisasjon, SPK forsikring, som viser inntekter og utgifter i de ulike pensjons- og forsikringsordningene, og Jernbanens Pensjonskassefond.

I statsbudsjettet er dette synliggjort ved at SPK forvaltning har et eget kapittel – kapittel 2470 under «Statens forretningsdrift». Bevilgningene i SPK forsikring gis i de ordinære budsjettkapitlene.

SPK forvaltning

Våre medarbeidere er ansatt i SPK forvaltning. Dette er det administrative apparatet i SPK, som forvalter og administrerer ordningene. SPK forvaltning får sine inntekter gjennom fakturering av stykkpris for utførte oppgaver mot SPK forsikring, eller direkte mot eksterne kunder. Prisen fastsettes av Arbeids- og sosialdepartementet.

Pensjonspremien, som faktureres fra SPK forsikring, inneholder et administrasjonselement som skal være dekkende for stykkprisfakturaene. Vi fakturerer pensjonspremie med administrasjonsandel til vel halvparten av SPKs kunder. Tilsvarende simuleres det en administrasjonspremie for ikke-premiebetalende kunder.

Regnskapet føres som et periodisert regnskap i henhold til de statlige regnskapsstandardene.

SPK forsikring

Dette regnskapet omfatter pensjons- og forsikringsporteføljen som er redegjort for i kapittel 3.4. Regnskapet til SPK forsikring utarbeides i sin helhet etter kontantprinsippet, som en bruttofinansiert virksomhet i henhold til statens økonomireglement, men med tilpasninger for kapittel 0612, som er nettobudsjettet.

Jernbanens Pensjonskassefond

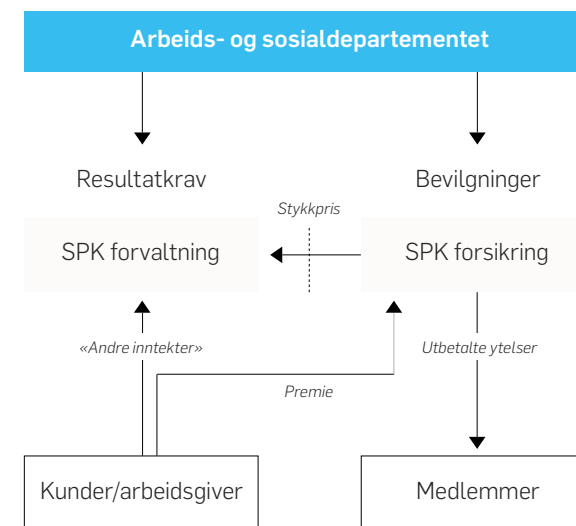
SPK overtok Jernbanens Pensjonskassefond i 1974. Midlene rapporteres som et statlig fond.

Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet

SPK administrerer også Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet, som inkluderer alle apotekene i Norge. Ordningen er underlagt eget styre og egen ekstern revisjon og blir derfor presentert i en egen årsberetning.

Økonomisk innretning

Kundene betaler enten inn direkte til SPK forvaltning, eller til SPK forsikring i form av premie. SPK forsikring betaler så videre til SPK forvaltning i form av stykkpris for utførte oppgaver knyttet til behandling av pensjonsaker, yrkesskadesaker, lånesaker m.m.

Virksomhetsregnskaper, regnskapsåret 2015, for:

Statens pensjonskasse forvaltning
Organisasjonsnummer 982583462

**Statens pensjonskasse forsikring,
Jernbanens Pensjonskassefond**
Organisasjonsnummer 974760967

I regnskapene er tall i hele kroner

REGNSKAP FOR SPK FORVALTNING

SPKs kontantresultatkrav for 2015 var fastsatt til 23,7 millioner kroner. Dette ble oppnådd etter et trekk på reguleringsfondet på 7 millioner kroner. SPK har samtidig ubenyttede investeringsmidler på 4,9 millioner kroner. Budsjettavvikene skyldes i hovedsak endret fordeling mellom drifts- og investeringspostene i SPKs prosjektportefølje.

Det periodiserte regnskapet, som viser reelle inntekter og kostnader, viser et overskudd på 34,4 millioner kroner for 2015, mot et overskudd på 77,1 millioner kroner i 2014. Den store forskjellen i resultatet for disse to årene skyldes i hovedsak at resultatet i 2014 ble kraftig styrket, som følge av engangseffekter ved implementering av nytt pensjonsregelverk.

Videre kommentarer knytter seg til det periodiserte regnskapet.

Inntekter:

SPKs samlede inntekter viser en nedgang på 1,8 millioner kroner (-0,3 prosent) fra 2014. SPK har et inntektsfall på 25,2 millioner kroner knyttet til administrasjon

av statens låneordning, som følge av lite konkurranse-dyktig rente siste år. Nedgangen kompenseres langt på vei av økte inntekter knyttet til pensjon og personskade.

Pensjon:

SPKs inntekter knyttet til pensjonsproduktene økte med 14,9 millioner kroner (2,9 prosent) fra 2014 til 2015. Økningen skyldtes fortsatt svak økning av vår samlede medlemsbestand og noe justering av våre stykkpriser som følge av generell lønns- og kostnadsvekst.

Låneordningen:

SPKs inntekter knyttet til låneproduktene ble redusert med 25,2 millioner kroner (34,2 prosent) fra 2014 til 2015.

Som følge av økningen i påslaget i normrenten ble SPKs rente i 2015 betydelig forverret i forhold til markedsrentene. Dette medførte en kraftig reduksjon i antall lånesøknader og et fall i etableringsgebyrene til SPK på 70 prosent.

Personskade:

På personskadeområdet ser vi en økning på 5,6 millioner kroner (32,4 prosent). SPK har i 2015 avsluttet en del eldre saker, noe som har dratt opp det fakturerte saksvolumet for året.

Andre inntekter:

Det er fortsatt stor interesse rundt SPKs tilleggsprodukter, og våre inntekter knyttet til kapitalforvaltning, kurs, rådgivning, actuarielle beregninger med videre er økt med 2,3 millioner kroner (6,3 prosent).

Kostnader:

Samlede kostnader i 2015 utgjør 604,3 millioner kroner, som er en økning på 40,8 millioner kroner (7,2 prosent) fra 2014.

Lønn og sosiale kostnader

Lønn og sosiale kostnader utgjorde 284,6 millioner kroner i 2015, som gir en økning på 64,2 millioner kroner (29,1 prosent) fra 2014. Hovedforklaringen til økningen er at resultatet for 2014 var spesielt lavt. Dette skyldtes engangseffekten som fulgte av nye pensjonsregler, og som resulterte i at pensjonsforpliktelsen i 2014 ble redusert med 38,7 millioner kroner.

Resterende økning (25,5 millioner kroner) forklares i hovedsak av ordinær lønnsjustering, økt pensjonsavsetning og lavere nivå på aktiverte lønnskostnader enn i 2014 som følge av lavere nivå på IT-investeringer.

Avskrivninger

Avskrivninger utgjorde i 2015 116,6 millioner kroner, som er en økning på 2,0 millioner kroner (1,8 prosent) fra 2014. Økningen forklares i hovedsak av påbygging

på våre saksbehandlingssystemer for håndtering av uførereformen.

Den største avskrivningsposten er SPKs pensjons-system, som avskrives med ca. 100 millioner kroner per år frem mot år 2020.

Andre driftskostnader

Andre driftskostnader utgjorde i 2015 193,3 millioner kroner, som er en reduksjon på 20,9 millioner kroner (9,8 prosent) fra 2014.

Nedgangen i våre driftskostnader knyttet seg i stor grad til låneproduktene, hvor SPK har redusert kostnader i takt med den kraftige reduksjonen i søknadsinn-gangen. Reduksjonen knytter seg til ekstern bistand, tinglysningsgebyrer, kredittsjekk, porto med videre (20,9 millioner kroner).

Kostnader til betalingsformidling, porto og annet knyttet til pensjonering er videre redusert med om lag 7 millioner kroner. Hoveddelen av dette gjelder bortfall av merverdiavgift på betalingstjenestene som NAV utfører på SPKs vegne.

SPK har hatt midlertidig økte kostnader på vel 7 mil-lioner kroner i forbindelse med flytting til nye lokaler på Skøyen. Dette gjelder en periode med dobbel husleie

(gamle og nye lokaler), flyttetjenester, utskiftninger/nyanskaffelser og oppgjør for vedlikeholdsetterslep i utflyttede lokaler.

Rentekostnader

SPK hadde i 2015 en netto rentekostnad på 9,9 millio-ner kroner, som er en nedgang på 30,9 prosent fra 2014. Reduksjonen skyldes redusert rentesats i forhold til 2014 og redusert lånefinansiering av anleggsmidler.

Investeringer:

SPKs totale investeringer var i 2015 på 38,6 millioner kroner, som er en reduksjon på 10,1 millioner kroner (21 prosent) i forhold til 2014. Flytting til nye lokaler på Skøyen var en viktig milepæl i 2015, og investerin-ger knyttet dette, samt øvrige påkrevde utskiftninger (inventar, teknisk utstyr mv.) utgjorde 20,5 millioner kro-ner. Andre vesentlige prosjekter var videreføring og for-beredelse av IT-løsninger knyttet til pensjonsreformen (9,7 millioner kroner), utvikling av nytt personskade-system (3,4 millioner kroner) og system for elektronisk signering av lånedokumenter (3,2 millioner kroner).

Resultatdisponering

For 2015 hadde SPK et resultatkrav fra ASD på 23,7 millioner kroner. Overskudd ut over dette (10,8 millioner kroner) er disponert til reguleringsfond (-7 millioner kro-ner) og øvrig virksomhetskapital (17,8 millioner kroner).

Vurdering

Årsregnskapene er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finans-departementet og krav fra overordnet departement, og gir etter min vurdering et rettviseende bilde av SPKs økonomiske status, resultater av virksomheten i 2015, samt de kontante bevilgninger og transaksjoner.

SPK revideres som statlig forvaltningsbedrift av Riksrevisjonen.

Finn Melbø

Administrerende direktør

Oppstilling av bevilgningsrapporteringen

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
2470	Statens pensjonskasse	2401	Driftsinntekter		-632 708 000	-636 548 799	3 840 799
2470	Statens pensjonskasse	2402	Driftsutgifter		463 884 000	475 362 129	-11 478 129
2470	Statens pensjonskasse	2403	Avskrivninger		116 155 000	116 550 251	-395 251
2470	Statens pensjonskasse	2404	Renter av statens kapital		10 919 000	9 861 137	1 057 863
2470	Statens pensjonskasse	2405	Til investeringsformål		18 070 000	18 070 000	0
2470	Statens pensjonskasse	2406	Til reguleringsfond		0	-6 974 718	6 974 718
2470			Sum post 24 Driftsresultat	A	-23 680 000	-23 680 000	0
2470	Statens pensjonskasse	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A, B	43 517 000	38 615 851	4 901 149
			Sum 2470		19 837 000	14 935 851	4 901 149
0601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	A	480 000	480 000	0
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter	A	120 000	120 000	0
			Sum andre tildelinger		600 000	600 000	0
Netto utgiftsført					20 437 000	15 535 851	4 901 149

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
5470	Statens pensjonskasse	30	Avsetning til investeringsformål	18 070 000	18 070 000	0
5491	Avskr. på statens kapital i statens forretningsdrift	30	Avskrivninger		116 550 251	
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	80	Renter av statens faste kapital		10 900 014	
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	81	Renter av mellomværende		-1 038 877	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		35 774 180	
Sum inntektsført				18 070 000	180 255 568	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

-164 719 717

Kapitalkontoer

60081201	Norges Bank KK /innbetalinger				673 815 568	
60081202	Norges Bank KK/utbetalinger				-516 681 198	
724220	Endring i mellomværende med statskassen				-7 585 347	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
680013	Statens pensjonskasse Forvaltningsbedrift	627 296 273	705 230 673	-77 934 400
724220	Mellomværende med statskassen	53 474 544	61 059 891	-7 585 347

Note A | Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapital og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
2470.01		-632 708 000	-632 708 000
2470.02		463 884 000	463 884 000
2470.03		116 155 000	116 155 000
2470.04		10 919 000	10 919 000
2470.05		18 070 000	18 070 000
2470.06			0
Driftsresultat		-23 680 000	-23 680 000
2470.45	12 157 000	31 360 000	43 517 000
Sum 2470		7 680 000	19 837 000

Note B | Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindre_ inntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
2470.45	«kan overføres»	4 901 149		4 901 149				4 901 149	4 901 149	4 901 149

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

SPK har mottatt belastningsfullmakt fra Arbeids- og sosialdepartementet på 480.000 kroner på kapittel 601, post 21 og 120.000 kroner på kapittel 1633, post 01. Fullmaktene gjelder forskningsprosjekt om offentlig tjenestepensjon. SPK har benyttet belastningsfullmaktene fullt ut i 2015.

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan overføres» er knyttet til kapittel 2470 post 45. Ubrukte bevilgninger i 2015 utgjør kroner 4 901 149 og er søkt overført til 2016.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Salgs- og leieinnbetalinger	636 351 188	639 820 507
Sum innbetalinger fra drift	636 351 188	639 820 507
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	285 388 770	289 808 615
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	-10 229 841	-11 432 998
Utgifter til avskrivninger	116 550 251	114 530 640
Andre utbetalinger til drift	200 406 305	188 561 237
Sum utbetalinger til drift	592 115 485	581 467 493
Netto rapporterte driftsutgifter	-44 235 703	-58 353 014
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	1 068 467	1 666 534
Sum investerings- og finansinntekter	1 068 467	1 666 534
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	38 615 851	52 311 852
Utbetaling av finansutgifter	11 008 887	15 942 989
Sum investerings- og finansutgifter	49 624 738	68 254 841
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	48 556 271	66 588 307
Disponeringer		
Avsetning til investeringsformål (ref post 24 underpost 05)	18 070 000	18 070 000
Til/fra Reguleringsfond (ref. post 24 06)	-6 974 718	983 559
Sum disponeringer	11 095 282	19 053 559

	2015	2014
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	35 774 180	35 160 749
Avsetning til investeringsformål (ref. kap 5470)	18 070 000	18 070 000
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	-120 000	0
Avskrivninger (ref kap 5491.30)	116 550 251	114 530 640
Renter av statens kapital (ref. kap 5603.80)	10 900 014	15 906 159
Renter av mellomværende (ref. kap 5603.81)	-1 038 877	-1 651 530
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-180 135 568	-182 016 018
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	-164 719 717	-154 727 166
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	2015	2014
Fordringer - Lønnslån	0	40 121
Reguleringsfond	-40 898 349	-47 873 067
Skyldig skattetrekk	-10 009 121	-10 607 034
Skyldige offentlige avgifter	-2 551 102	-2 614 637
Annen gjeld - Ukjente innbetalinger	-15 972	-5 274
Sum mellomværende med statskassen	-53 474 544	-61 059 891

Resultatregnskap SPK forvaltning

	Note	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	1	480 000		
Salgsinntekter	1	638 236 485	640 514 367	616 369 834
Sum driftsinntekter		638 716 485	640 514 367	616 369 834
Driftskostnader				
Lønnskostnader	2	284 576 343	220 426 191	267 321 785
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	116 550 251	114 530 640	110 345 020
Andre driftskostnader	5	193 251 056	214 151 301	223 843 576
Sum driftskostnader		594 377 650	549 108 132	601 510 381
Driftsresultat		44 338 835	91 406 235	14 859 453
Finansinntekter og finanskostnader				
Finansinntekter	6	1 068 467	1 664 162	1 548 622
Rentekostnad av statens kapital	6	10 900 014	15 906 159	22 048 477
Øvrige finanskostnader		66 396	79 308	30 734
Sum finansinntekter og finanskostnader		9 897 943	14 321 305	20 530 590
Resultat av periodens aktiviteter		34 440 892	77 084 930	-5 671 136
Avregninger og disponeringer				
Disponering av periodens resultat		23 680 000	25 323 000	-2 342 000
Til/fra reguleringsfond		-6 974 718	983 558	3 571 669
Trekk fra (-)/ avsetning til virksomhetskaptal	7	17 735 610	50 778 372	-6 900 805
Sum avregninger og disponeringer		34 440 892	77 084 930	-5 671 136
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten				
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten				

Balanse / Eiendeler

	Note	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
EIENDELER				
A. ANLEGGSMIDLER				
I Immaterielle eiendeler				
Programvare	3	598 707 031	686 808 006	750 089 543
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	2 962 974	7 106 313	2 059 609
Sum immaterielle eiendeler		601 670 005	693 914 319	752 149 152
II Varige driftsmidler				
It-utstyr og inventar	4	25 708 857	11 398 941	15 728 195
Sum varige driftsmidler		25 708 857	11 398 941	15 728 195
III Finansielle anleggsmidler				
Sum anleggsmidler				
		627 378 862	705 313 260	767 877 347
B. OMLØPSMIDLER				
I Beholdninger av varer og driftsmateriell				
II Fordringer				
Kundefordringer	8	6 741 670	4 377 257	2 393 534
Opptjente, ikke fakturerte inntekter		0	0	257 238
Andre fordringer	9	4 344 417	12 140 952	6 803 620
Sum fordringer		11 086 087	16 518 209	9 454 391
III Bankinnskudd, kontanter og lignende				
Sum omløpsmidler				
		11 086 087	16 518 209	9 454 391
Sum eiendeler				
		638 464 949	721 831 470	777 331 738

Balanse / Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
STATENS KAPITAL OG GJELD				
C. STATENS KAPITAL				
I Virksomhetskaper				
Reguleringsfond	7	40 898 349	47 873 067	46 889 509
Opptjent virksomhetskaper	7	81 026 416	63 290 806	12 512 435
Sum virksomhetskaper		121 924 765	111 163 873	59 401 944
II Avregninger				
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-52 916 190	-60 501 537	-57 060 809
Sum avregninger		-52 916 190	-60 501 537	-57 060 809
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler				
IV Statens rentebærende kapital				
Statens rentebærende kapital	7	387 697 160	483 701 560	563 990 348
Sum statens rentebærende kapital		387 697 160	483 701 560	563 990 348
Sum statens kapital		456 705 735	534 363 896	566 331 483

	Note	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
D. GJELD				
I Avsetning for langsiktige forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	10	98 004 134	89 558 431	123 526 626
Sum avsetning for langsiktige forpliktelser		98 004 134	89 558 431	123 526 626
II Annen langsiktig gjeld				
III Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld	11	13 216 624	24 906 021	10 525 401
Skyldig skattetrekk		10 009 121	10 607 034	9 478 443
Skyldige offentlige avgifter		19 937 011	18 664 057	22 806 208
Avsatte feriepenger		24 335 799	23 568 315	22 735 481
Annen kortsiktig gjeld	12	16 256 526	20 163 715	21 928 097
Sum kortsiktig gjeld		83 755 081	97 909 142	87 473 629
Sum gjeld		181 759 215	187 467 573	211 000 255
Sum statens kapital og gjeld		638 464 949	721 831 470	777 331 738

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS) av august 2015.

Prinsippendringer og endring av sammenligningstall

I henhold til SRS 3 Prinsippendring, estimatendring og korrigering av feil, er tidligere års tall omarbeidet for å være sammenlignbare.

Motsatt sammenstilling

Inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling også ved årets slutt.

Statens kapital

Statens kapital er opprettet som et nytt avsnitt på gjeldssiden i balansen. Avregninger med statskassen er omklassifisert fra gjeld til statens kapital. SPKs lån fra fagdepartement, for finansiering av anleggsmidler, er omklassifisert fra langsiktig gjeld til statens kapital.

For denne prinsippendringen er sammenligningstallene omarbeidet ved at regnskapslinje for avregninger og regnskapslinje for langsiktig gjeld, er flyttet til det nye avsnittet Statens kapital.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekt fra bevilgning

Som forvaltningsbedrift inntektsfører ikke SPK inntekt fra bevilgning, med unntak av mottatte belastningsfullmakter.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, regnskapsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

I hht SRS 17 balanseførers utgifter vedrørende kjøp av bruksrettigheter til programvare, bruk av egne ansatte til utvikling av programvare som er sentral i virksomhetens drift, samt kjøp av bistand til utvikling av samme programvare for saksbehandlingsløsninger.

Pensjoner

SPK har unntak fra SRS 25, og bokfører pensjonskostnader i henhold til NRS 6.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

SPK har unntak fra SRS 17 fordi vi er en forvaltningsbedrift, og beregner avskrivninger av kapital som er bokført pr 31. desember året før budsjettåret, jfr bevilgningsreglementet §7. Dette betyr at avskrivninger av årets aktiveringer starter 1/1 året etter.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler

Eksternt innkjøpte immaterielle eiendeler og egenutviklet programvare som er sentral i SPKs drift, balanseføres og avskrives over driftsmiddelets økonomiske levetid.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Kontorinventar og datamaskiner (PC-er, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12. lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskaper, avregninger, statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, og statens rentebærende kapital i henhold til oppdatert SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse av august 2015. SPK er en forvaltningsbedrift og finansierer sine investeringer delvis ved lån fra fagdepartementet, og ikke i henhold til SRS 10 som inntekt fra bevilgning. Derfor avsetter ikke SPK til Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, men klassifiserer dette som Statens rentebærende kapital. Denne er omklassifisert fra langsiktig gjeld.

Avregninger

For bruttobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert og avregnet med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Finansiering av anleggsmidler

Investeringer finansieres delvis ved lån fra fagdepartementet. Lånebeløpet er oppført som statens rentebærende kapital i balansen. Avskrivninger reduserer balanseført verdi av lånet. Ved realisasjon/avgang av driftsmidler resultatføres regnskapsmessig gevinst/tap.

Gevinst/tap beregnes som forskjellen mellom salgsverderlaget og balanseført verdi på realisasjonstidspunktet.

Kontantstrømoppstilling

Det er ikke utarbeidet kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon er presentert i artskonto-rapporteringen som en del av årsregnskapet.

STATLIGE RAMMEBETINGELSER

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank. SPK tilføres dermed ikke likvider gjennom året. Virksomhetene har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgang til nytt regnskapsår.

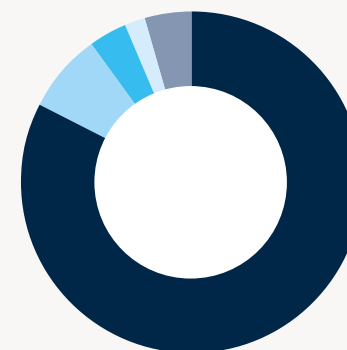

Noter

Note 1 | Driftsinntekter

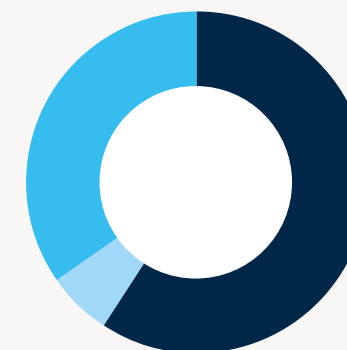
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Inntekt fra bevilgninger			
Inntekt fra bevilgning, belastningsfullmakt	480 000		
Sum inntekt fra bevilgninger	480 000	0	0
Salgsinntekter			
Administrasjon av pensjonsordningene	527 178 121	512 322 554	469 799 623
Administrasjon av boliglånsordningen	48 553 691	73 789 586	94 236 849
Administrasjon av gruppelivs- og yrkesskadeordningene	23 740 889	17 932 920	20 868 329
Inntekter kapitalforvaltning	12 467 236	11 298 412	9 989 972
Øvrige salgsinntekter (1)	26 296 549	25 170 894	21 475 061
Sum salgsinntekter	638 236 485	640 514 367	616 369 834
(1) I øvrige salgsinntekter inngår aktuærtjenester, inntekter fra kurs m.m.			
Sum driftsinntekter	638 716 485	640 514 367	616 369 834

Spesifikasjon av salgsinntekter 2015

- Administrasjon av pensjonsordningene 82 %
- Administrasjon av boliglånsordningen 8 %
- Administrasjon av gruppelivs- og yrkesskadeordningene 4 %
- Inntekter kapitalforvaltning 2 %
- Øvrige salgsinntekter 4 %

Administrasjon av pensjonsordningene

- Forvaltning løpende pensjoner 59 %
- Yrkesaktive/oppsatte medlemmer 35 %
- Nye pensjoner 6 %

Note 2 | Lønnskostnader

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Lønn	204 383 113	202 851 538	197 341 977
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)	-13 865 328	-24 114 810	-8 885 432
Feriepenger	25 056 786	24 588 531	23 536 900
Arbeidsgiveravgift	35 882 397	35 301 217	33 803 990
Pensjonskostnader	37 728 460	-10 672 106	25 270 402
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-10 591 176	-12 436 784	-7 891 348
Andre ytelser	5 982 090	4 908 605	4 145 295
Sum lønnskostnader	284 576 343	220 426 191	267 321 785
Antall årsverk:	383	377	384

Lønn til administrerende direktør utgjorde for 2015 kroner 1 331 000. I tillegg kommer naturalytelser som omfatter dekning av elektronisk kommunikasjon og fri avis. Administrerende direktør omfattes av samme pensjonsavtale som statens ansatte for øvrig. Pensjonskostnader dekket av arbeidsgiver for 2015 utgjorde kroner 154 951.

Aktiverte lønnskostnader gjelder bruk av egne ansatte til utvikling av programvare som er sentral for virksomhetens drift. Nivået i 2015 var betydelig lavere som følge av at implementering av nytt uføreregulverk ble ferdigstilt i 2014.

Høyere resultatført pensjonskostnad i 2015 skyldes at vi for 2014 fikk et betydelig fradrag i forbindelse med planendring knyttet til innføringen av nye samordningsregler (ny uførepensjon og levealdersjustering for personer født i 1954 og senere). For 2015 gir redusert avkastning og diskonteringsrente økt pensjonskostnad (se forøvrig note 10, Pensjoner).

Note 3 | Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2015	1 264 688 451	7 106 313	1 271 794 764
Tilgang i 2015	459 000	0	459 000
Avgang anskaffelseskost i 2015 (-) *)	-83 367 183	0	-83 367 183
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe	22 382 872	-4 143 339	18 239 533
Anskaffelseskost 31.12.2015	1 204 163 139	2 962 974	1 207 126 113
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2015	577 880 445	0	577 880 445
Ordinære avskrivninger i 2015	110 636 846	0	110 636 846
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2015 (-)	-83 061 183	0	-83 061 183
Balanseført verdi 31.12.2015	598 707 031	2 962 974	601 670 005
Avskrivningssatser (levetider)	5-10 år / lineært	5-10 år / lineært	

*) SPK har i 2015 foretatt en større gjennomgang av anleggsregisteret og utrangert anleggsmidler som ikke lenger er i bruk.

Balanseført verdi av egenutviklet saksbehandlingssystem Puma per 31.12.2015 utgjør 571 millioner kroner.

Note 4 | Varige driftsmidler

	IT utstyr	Inventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2015	80 629 005	12 291 838	92 920 843
Tilgang i 2015	9 158 542	11 217 777	20 376 319
Avgang/korrekasjoner anskaffelseskost i 2015 (-) *)	-56 588 019	-11 389 970	-67 977 989
Anskaffelseskost 31.12.2015	33 199 528	12 119 645	45 319 173
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2015	69 585 628	11 936 270	81 521 898
Ordinære avskrivninger i 2015	5 643 584	269 821	5 913 405
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2015 (-)	-56 435 019	-11 389 969	-67 824 988
Balanseført verdi 31.12.2015	14 405 335	11 303 523	25 708 857
Avskrivningssatser (levetider)	3-5 år lineært	3-10 år lineært	

*) I forbindelse med flytting til nye lokaler har SPK utrangert møbler og inventar som ikke lenger er i bruk.

Note 5 | Andre driftskostnader

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Kjøp av tjenester fra eksterne	116 012 229	164 623 303	158 653 809
Aktivisering – kjøp av eksternt bistand	-4 374 205	-24 541 849	-11 734 598
Husleie	31 770 558	24 812 093	25 310 776
Drift og vedlikehold av programvare, inventar o.l.	19 212 665	19 045 851	18 156 651
Drift og vedlikehold av lokaler	9 998 718	7 639 015	6 034 627
Porto	3 785 814	6 364 737	4 466 417
Mindre utstyrsanskaffelser	1 384 249	1 490 027	1 495 117
Reiser og diett	1 725 805	2 000 396	2 191 728
Leie av maskiner, inventar og lignende	308 623	372 646	301 416
Øvrige driftskostnader	13 426 600	12 345 082	18 967 634
Sum andre driftskostnader	193 251 056	214 151 301	223 843 576

Oversikt over årlige leiebeløp i henhold til leieavtaler *)	Varighet mellom ett og fem år	Varighet over fem år	Sum
Husleieavtaler		28 294 588	28 294 588
Felleskostnader til gårdeier		3 635 252	3 635 252
Øvrige leieavtaler (vedlikeholdsavtaler IT/programvare)	13 970 552		13 970 552
Sum leieavtaler			45 900 392

*) Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

Aktivisering for 2015 gjelder kjøp av bistand til utvikling av sentrale saksbehandlingsløsninger.

Reduksjon i kostnader til kjøp av tjenester fra eksterne for 2015 skyldes redusert bistand til saksbehandling av lån og utvikling av programvare.

Økte kostnader til husleie i 2015 skyldes en periode med dobbel husleie i forbindelse med flytting til nye lokaler.

Økte kostnader til drift og vedlikehold av lokaler i 2015 skyldes sluttoppgjør for tidligere leieforhold og kostnader i forbindelse med flytting.

Reduksjon av kostnader til porto for 2015 skyldes redusert volum på låneområdet og større andel digital kommunikasjon.

Note 6 | Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Finansinntekter			
Renteinntekt (mellomværende med statskassen)	1 038 877	1 651 530	1 529 122
Valutagevinst (agio)	20 070	6 833	7 404
Annen renteinntekt	9 520	5 799	12 096
Sum finansinntekter	1 068 467	1 664 162	1 548 622
Finanskostnader			
Renter av statens kapital	10 900 014	15 906 159	22 048 477
Valutatap (disagio)	45 697	13 507	20 625
Annen finanskostnad	20 699	65 801	10 109
Sum finanskostnader	10 966 410	15 985 467	22 079 211

Mellomværende med statskassen fungerer som virksomhetens kassekreditt.

Statens pensjonskasse finansierer deler av investeringer i driftsmidler ved lån fra statskassen. Lånet omtales som «Statens rentebærende kapital» og er klassifisert under statens kapital i balansen. Rentesatsen fastsettes av Finansdepartementet med utgangspunkt i renten på 5-års statsobligasjonslån.

Rentesatsen for lån tatt opp i 2015 var 2,05 %.

Note 7 | Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

A) Avregnet med statskassen	31.12.2015	31.12.2014	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	601 670 005	693 914 319	-92 244 314
Varige driftsmidler	25 708 857	11 398 941	14 309 916
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0	0	0
Sum	627 378 862	705 313 260	-77 934 398
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	6 741 670	4 377 257	2 364 413
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	4 344 417	12 140 952	-7 796 535
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	11 086 087	16 518 209	-5 432 122
Statens kapital			
Reguleringsfond	-40 898 349	-47 873 067	6 974 718
Opptjent virksomhetskapital	-81 026 416	-63 290 806	-17 735 610
Statens rentebærende kapital	-387 697 160	-483 701 560	96 004 400
Sum	-509 621 925	-594 865 433	85 243 508
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	-98 004 134	-89 558 431	-8 445 703
Øvrig langsiktig gjeld			
Sum	-98 004 134	-89 558 431	-8 445 703
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-13 216 624	-24 906 021	11 689 397
Skyldig skattetrekk	-10 009 121	-10 607 034	597 913
Skyldige offentlige avgifter	-19 937 011	-18 664 057	-1 272 954
Avsatte feriepenges	-24 335 799	-23 568 315	-767 484
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-16 256 526	-20 163 715	3 907 189
Sum	-83 755 081	-97 909 142	14 154 061
Avregnet med statskassen	-52 916 191	-60 501 537	7 585 346

Finansieringen av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-516 681 198
Konsernkonto innbetaling	673 815 568
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	157 134 370
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	480 000
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-35 774 180
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	120 000
- Endring i statens kapital	-96 004 400
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Korrigerings av avsetning for feriepenges (ansatte som går over i annen statlig stilling)	0
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	899 756
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	26 855 546
Resultat av periodens aktiviteter før avregning med statskassen	-34 440 892
Sum endring i avregnet med statskassen	-7 585 346

Note 7 | Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2015 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen			
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	601 670 005	0	601 670 005
Varige driftsmidler	25 708 857	0	25 708 857
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0	0	0
Sum	627 378 862	0	627 378 862
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	6 741 670	0	6 741 670
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	4 344 417	0	4 344 417
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	11 086 087	0	11 086 087
Statens kapital			
Reguleringsfond	-40 898 349	-40 898 349	0
Opptjent virksomhetskapskapital	-81 026 416	0	-81 026 416
Statens rentebærende kapital	-387 697 160	0	-387 697 160
Sum	-509 621 925	-40 898 349	-468 723 576
Langsiktige forpliktelses og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelses	-98 004 134	0	-98 004 134
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-98 004 134	0	-98 004 134
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-13 216 624	0	-13 216 624
Skyldig skattetrekk	-10 009 121	-10 009 121	0
Skyldige offentlige avgifter	-19 937 011	-2 551 102	-17 385 909
Avsatte feriepenger	-24 335 799	0	-24 335 799
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-16 256 526	-15 972	-16 240 554
Sum	-83 755 081	-12 576 195	-71 178 886
Sum	-52 916 191	-53 474 544	558 353

Note 8 | Kundefordringer

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Fordringer på SPK Forsikring *)	1 404 650	411 544	83 250
Fordringer på NAV (Sykepenger og øvrige refusjoner)	2 274 255	1 910 399	905 822
Øvrige kundefordringer	3 062 765	2 055 314	1 404 462
Sum kundefordringer	6 741 670	4 377 257	2 393 534

*) Ref avsnittet «økonomisk innretning» i regnskapsinnledningen.

Der er ikke forventet vesentlige tap i kundefordringene ved utgangen av året.

Note 9 | Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Personallån og andre fordringer på ansatte	0	40 121	206 818
Forskuddsbetalte kostnader	4 344 417	12 100 831	6 596 802
Sum andre kortsiktige fordringer	4 344 417	12 140 952	6 803 620

Note 10 | Pensjoner

Forutsetninger:	2015	2014	2013
Avkastning på pensjonsmidler	2,45 %	2,75 %	2,80 %
Diskonteringsrente	2,70 %	2,40 %	4,30 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,75 %	3,75 %
Årlig G-regulering	2,25 %	2,50 %	3,50 %
Årlig regulering av alderspensjon under utbetaling	1,50 %	1,75 %	2,75 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Gjennomsn. gjenv. opptj.tid	12	13	13

Sammensetning av netto pensjonskostnader:	2015	2014	2013
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	32 096 081	25 921 094	23 676 939
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	11 475 216	15 979 956	13 666 673
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-8 315 451	-7 705 438	-8 751 112
Planendringer 1) og 2)	0	-36 551 463	
Administrasjonskostnad	785 742	747 587	712 582
Netto pensjonskostnad før amortisering	36 041 588	-1 608 264	29 305 082
Resultatført estimatavvik	5 527 144		-395 581
Resultatført levealdersjustering og pensjonsregulering	0		
Netto pensjonskostnad før arbeidsgiveravgift	41 568 732	-1 608 264	28 909 501
Beregnet arbeidsgiveravgift	5 081 864	-226 765	4 132 017
Netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift *)	46 650 596	-1 835 029	33 041 518
Herav aga. av resultatført estimatavvik	683 021	0	-48 884

Sammensetning av netto pensjonsforpliktelse:	2015	2014	2013
Brutto pensjonsforpliktelse	436 548 542	483 035 554	397 393 568
Pensjonsmidler (fiktivt fond)	322 665 525	288 169 126	264 076 069
Ikke-resultatført estimatavvik	-15 878 882	-105 307 997	-9 790 873
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	98 004 134	89 558 431	123 526 626
Arbeidsgiveravgift	13 818 583	12 627 739	17 417 254
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	111 822 717	102 186 170	140 943 881

I 2014 ble planendring for 1) levealdersjustering for personer født i 1954 og senere, samt 2) ny uførepensjon hensyntatt i sin helhet i pensjonskostnaden. Dette ga en unormalt lav pensjonskostnad, og er hovedårsaken til den store økningen i pensjonskostnaden fra 2014 til 2015.

*) Sammenheng mot utgiftsførte pensjonskostnader i note 2:

Netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	46 650 596
Herav arbeidsgiveravgift av betalt pensjonspremie	-4 574 041
Andel av pensjonspremie som dekkes av ansatte	-4 348 095
Utgiftsførte pensjonskostnader, ref note 2	37 728 460

Note 11 | Leverandørgjeld

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Leverandørgjeld til SPK forsikring *)	5 415 438	5 647 116	4 348 444
Øvrig leverandørgjeld	7 801 186	19 258 905	6 176 957
Sum leverandørgjeld	13 216 624	24 906 021	10 525 401

*) Gjeld til SPK Forsikring gjelder pensjonspremie for 6. termin.

Note 12 | Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Skyldig feriedager (inkl arbeidsgiveravg.) og flexitid (inkl. feriepenger og arbeidsgiveravgift) *)	7 435 754	8 590 306	7 802 326
Annen gjeld til ansatte	0	0	0
Påløpte kostnader	0	0	0
Avstemningsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	8 820 772	11 573 409	14 125 771
Sum annen kortsiktig gjeld	16 256 526	20 163 715	21 928 097

*) Balanseføring av feriedager og flexitid som de ansatte har til gode per 31.12.2015 utgjorde til sammen 7,4 millioner kroner inkludert avsetning for feriepenger og arbeidsgiveravgift (utgjør 1,1 millioner kroner).

Annen kortsiktig gjeld består hovedsakelig av avsetninger for påløpte kostnader for ekstern bistand.

REGNSKAP FOR SPK FORSIKRING

Regnskapet for SPK forsikring presenteres i en bevilgningsrapportering og en artskontorrapportering i henhold til krav fra DFØ. I tillegg presenteres et resultatregnskap. Alle tre regnskapsoppstillingene er basert på kontantprinsippet.

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet i 2015 utgjør – 14,4 milliarder kroner. Videre kommentarer knytter seg til resultatregnskapet.

Resultatregnskapet supplerer regnskapsinformasjonen gitt ved bevilgningsregnskapet og artskontorrapporteringen. Resultatregnskapet er gruppert i en del for pensjons- og forsikringsordningene og en del for boliglånsordningen og viser kontante resultatposter brutto for hver av disse ordningene. For pensjons- og forsikringsordningene var premieinntektene i 2015 0,1 milliarder kroner lavere enn året før. Pensjons- og forsikringsutbetalingene økte i 2015 med 0,8 milliarder kroner. Renteinntektene fra boliglånsordningen var uendret fra 2014.

Inntektene fra SPKs premiebetalende kunder var på 15,1 milliarder kroner i 2015, som er 0,1 milliarder kroner lavere enn året før, til tross for en økning i

premiegrunnlaget. Gjennomsnittlig premiesats for 2015 var lavere enn i 2014, i hovedsak som følge av lavere forventet lønnsvekst.

Brutto utbetalte pensjoner økte med 3,7 prosent sammenlignet med 2014, til 24,9 milliarder kroner. De viktigste årsakene var økningen av grunnbeløpet i folketrygden (G) på 1,92 prosent fra 01.05.2015 og økning i antall utbetalte pensjoner.

Kostnader til SPK forvaltningsbedrift for administrasjon av pensjons- og forsikringsordningene økte med 2,9 prosent sammenlignet med 2014, til 528 millioner kroner. Økningen skyldes i hovedsak årlig justering av prisene for lønns- og prisvekst. Videre ser vi fortsatt en svak økning av vår samlede medlemsbestand.

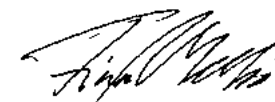
SPK forsikring betalte ut yrkesskadeerstatninger for 71 millioner kroner i 2015, som er en reduksjon på 14 prosent i forhold til året før. Utbetalte yrkesskadeerstatninger det enkelte år vil variere avhengig av blant annet når skaden meldes, skadelidtes behandlingsbehov og skadeomfang. Gruppelivserstatningene i 2015 utgjør 167 millioner kroner, som er en reduksjon på 7,2 prosent sammenlignet med 2014. Utbetalte erstatninger det enkelte år vil variere, avhengig av antall innmeldte dødsfall og erstatningsbeløpet i de enkelte sakene – som blant annet avhenger av hvor mange barn under 25 år avdøde hadde.

Renteinntekter og gebyrer fra utlånsporteføljen utgjorde 2,4 milliarder kroner i 2015. Dette var på samme nivå som i 2014. Den gjennomsnittlige utlånsporteføljen i 2015 var lavere enn i 2014, mens den gjennomsnittlige utlånsrenten økte fra 2,6 prosent i 2014 til 2,7 prosent i 2015.

SPK forsikring mottar bevilgninger over statsbudsjettet som dekker differansen mellom innbetalingene fra våre premiebetalende kunder og utbetalingene knyttet til de ulike forsikringsordningene. Renteinntekter fra boliglånsordningen inngår i regnestykket. I 2015 utgjorde bevilgningen 7,5 milliarder kroner, en økning på 0,9 milliarder kroner fra året før.

Årsregnskapene er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement, og gir etter min vurdering et rettviseende bilde av SPKs økonomiske status, resultater av virksomheten i 2015, samt de kontante bevilgninger og transaksjoner.

SPK revideres som forvaltningsorgan av Riksrevisjonen.

Finn Melbø

Administrerende direktør

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
0041	Pensjoner til Stortingsrepresentanter	01	Driftsutgifter	B		69 932 458	
0471	Statens erstatningsansvar	71	Erstatningsansvar mm., overslagsbevilgning	B		5 446 262	
0611	Pensjoner av statskassen	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	17 900 000	12 726 410	5 173 590
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	9 697 000 000	9 742 594 383	-45 594 383
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	22	Sluttoppgjør, overslagsbevilgning	A, B	0	0	0
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning	A, B	108 000 000	108 360 504	-360 504
0613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	1 121 000 000	1 121 000 000	0
0613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning	A, B	12 000 000	12 000 000	0
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	01	Driftsutgifter	A, B	47 000 000	48 362 830	-1 362 830
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	70	Tap/Avskrivninger	A, B	2 000 000	449 470	1 550 530
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	90	Utlån, overslagsbevilgning	A, B	8 400 000 000	7 843 975 648	556 024 352
0615	Yrkesskedeforsikring	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	80 000 000	83 773 122	-3 773 122
0616	Gruppelivsforsikring	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	182 000 000	168 547 172	13 452 828
1719	Fellesutgifter og tilskudd under Forsvarsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	B		203 252 194	
1725	Fellesinstitusjoner og utgifter under forsvarsstaben	01	Driftsutgifter	B		17 993 210	
Sum utgiftsført					19 666 900 000	19 438 413 662	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	90	Tilbakebetaling av lån	A	28 200 000 000	30 046 207 707	1 846 207 707
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	01	Gebyrinntekter lån	A	39 000 000	39 432 140	432 140
3615	Yrkesskedeforsikring	01	Premieinntekter	A	123 000 000	122 083 100	-916 900
3616	Gruppelivsforsikring	01	Premieinntekter	A	103 000 000	103 439 276	439 276
5607	Renter av boliglånsordningen	80	Renter	A	2 342 000 000	2 367 205 390	25 205 390
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			1 136 382 415	
Sum inntektsført					30 807 000 000	33 814 750 029	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						-14 376 336 367	
Kapitalkontoer							
60081101	Norges Bank KK /innbetalinger					48 257 151 199	
60081102	Norges Bank KK/utbetalinger					-10 086 681 194	
715510	Endring i mellomværende med statskassen					-23 005 253	
71551090	Utbetalt ved NAV					-23 771 128 385	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
635106	Statens pensjonskasse - boliglån til statsansatte	74 849 740 020	97 051 972 080	-22 202 232 060
715510	Mellomværende med statskassen SPK Forsikring	-22 583 294	421 959	-23 005 253

Note A | Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
611.01	0	17 900 000	17 900 000
612.01	0	9 697 000 000	9 697 000 000
612.70	0	108 000 000	108 000 000
613.01	0	1 121 000 000	1 121 000 000
613.70	0	12 000 000	12 000 000
614.01	0	47 000 000	47 000 000
614.70	0	2 000 000	2 000 000
614.90	0	8 400 000 000	8 400 000 000
615.01	0	80 000 000	80 000 000
616.01	0	182 000 000	182 000 000
3614.01	0	39 000 000	39 000 000
3614.90	0	28 200 000 000	28 200 000 000
3615.01	0	123 000 000	123 000 000
3616.01	0	103 000 000	103 000 000
5607.80	0	2 342 000 000	2 342 000 000

Note B | Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0611.01	Overslagsbevilgning	5 173 590	5 304 962	-131 372	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.01	Overslagsbevilgning	-45 594 383		-45 594 383	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.22	Overslagsbevilgning	0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.70	Overslagsbevilgning	-360 504		-360 504	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0613.01	Overslagsbevilgning	0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0613.70	Overslagsbevilgning	0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0614.90	Overslagsbevilgning	556 024 352		556 024 352	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0615.01	Overslagsbevilgning	-3 773 122		-3 773 122	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0616.01	Overslagsbevilgning	13 452 828		13 452 828	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

SPK har mottatt belastningsfullmakter på kapittel 1719 og 1725. Dette gjelder i hovedsak ulike type personskader hvor SPK er gitt fullmakt til å behandle og utbetale mottatte erstatningskrav på vegne av Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben. På kapittel 1719 har SPK mottatt belastningsfullmakt på 206,6 mill. kroner hvorav SPK har benyttet 203,3 mill. kroner i 2015. På kapittel 1725 har SPK mottatt belastningsfullmakt på 20,0 mill. kroner hvorav SPK har benyttet 18,0 mill. kroner i 2015.

SPK har også mottatt belastningsfullmakt fra Stortinget på kapittel 0041 på 70,3 mill. kroner for utbetaling av pensjoner under pensjonsordningen for stortingsrepresentanter. SPK har benyttet 69,9 mill. kroner av mottatt fullmakt.

I tillegg har SPK belastet kapittel 0471 'Statens erstatningsansvar' for ulike personskadeerstatninger som SPK behandler og utbetaler på vegne av staten med 5,4 mill. kroner.

Stikkordet «overslagsbevilgninger»

Når stikkordet «overslagsbevilgning» er føyd til en utgiftsbevilgning, gir stikkordet fullmakt til å overskride bevilgningen. Vilkåret for å bruke stikkordet er at utgiftsbehovet følger av regelverk som Stortinget har fastsatt.

Dersom det er ubrukte midler under overslagsbevilgninger, er det ikke behov for å overføre disse for å styrke neste års budsjett. Overslagsbevilgninger gir tilstrekkelig fleksibilitet ved at de om nødvendig kan overskrides.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

SPK har gitt Utenriksdepartementet fullmakt til å belaste kapittel 0611 knyttet til utbetaling av billighetspensjon som gis av statskassen til pensjonerte lokale ansatte arbeidstakere ved norske utenriksstasjoner.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra boliglånsordningen i SPK	29 894 816 569	13 608 958 586
Sum innbetalinger fra drift	29 894 816 569	13 608 958 586
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Netto utbetalt pensjon og forsikringsytelser	10 751 961 370	9 928 286 228
Utbetalt til boliglånsordningen i SPK	7 692 594 334	27 245 860 191
Andre utbetalinger til drift	579 681 101	592 134 018
Sum utbetalinger til drift	19 024 236 804	37 766 280 437
Netto rapporterte driftsutgifter	-10 870 579 765	24 157 321 851
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter		
Sum investerings- og finansinntekter	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling av finansutgifter		
Sum investerings- og finansutgifter	0	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Renteinntekter fra boliglånsordningen i SPK og forsinkelsesrenter	2 369 374 186	2 387 345 095
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	2 369 374 186	2 387 345 095
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Andre utbetalinger til drift		
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
5700 Folketrygdens inntekter – Arbeidsgiveravgift	1 136 382 415	1 090 000 000
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	1 136 382 415	1 090 000 000
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	-14 376 336 367	20 679 976 756

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	2015	2014
Fordringer – Andre kortsiktige fordringer	-34 285 825	-10 623 824
Fordringer – Avsetning tap på fordring	0	415 258
Skyldig skattetrekk	-637 145	-995 227
Annen gjeld – Påløpte kostnader	99 836	737 149
Annen gjeld – Annen kortsiktig gjeld	12 239 839	10 888 603
Sum mellomværende med statskassen	-22 583 294	421 959

Resultatregnskap for SPK forsikring

Tall i hele tusen

Forsikringsregnskap

Inntekter	2015	2014	2013
Pensjonspremie	14 872 648	14 905 906	13 773 005
Yrkesskadepremie	122 083	156 264	156 023
Gruppelivspremie	103 439	104 684	84 253
Sum premieinntekter	15 098 170	15 166 854	14 013 281
Utgifter			
Utbetalte pensjoner (inkl. renter)	24 909 438	24 029 382	22 758 600
Refusjoner fra andre pensjonsordninger	-680 915	-655 953	-633 547
Utbetalte yrkesskadeerstatninger (inkl. avgift NAV og div. honorarer)	70 699	82 583	88 418
Utbetalte gruppelivserstatninger	167 215	179 900	160 887
Sum utbetalte forsikringserstatninger	24 466 437	23 635 912	22 374 357
Sluttoppgjør utmeldte kunder		423	7 419
Administrasjonskostnader SPK forvaltningsbedrift	527 517	513 151	469 065
Sum øvrige utgifter	527 517	513 574	476 483
Resultat forsikringsregnskap	-9 895 784	-8 982 632	-8 837 559
Boliglånsordningen i SPK			
Inntekter			
Renteinntekter lån	2 367 205	2 386 257	1 589 442
Gebyrer lån	39 432	64 498	70 316
Sum inntekter boliglånsordningen	2 406 638	2 450 754	1 659 757
Utgifter			
Tap på utlån	449	-145	-270
Administrasjonskostnader SPK forvaltningsbedrift	48 363	72 895	94 016
Sum utgifter boliglånsordningen	48 812	72 750	93 746
Resultat boliglånsordningen i SPK	2 357 825	2 378 005	1 566 011
Tilskudd til SPK forsikring	-7 537 959	-6 604 627	-7 271 548

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene svarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporte-

ringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til resultatregnskapet.

Noter

Note 1 | Regnskapsprinsipper

Resultatregnskapet er satt opp i henhold til kontantprinsippet, bortsett fra for rente-inntekter fra boliglånsordningen, hvor regnskapsprinsippet er lagt til grunn.

SPK forsikring omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

For innrapportering til statsregnskapet vises det til bevilgningsrapporteringen og arts-kontorrapporteringen foran. Sammenhengen mellom netto tilskudd til SPK forsikring i resultatregnskapet og netto rapportert til bevilgningsregnskapet vises i note 7.

Premieinntekter

Pensjonspremier

Pensjonspremier inntektsføres etter hvert som de innbetales. Fakturering av pensjonspremier skjer etterskuddsvis hver annen måned.

Yrkesskade- og gruppelivspremier

Yrkesskade- og gruppelivspremier inntektsføres etter hvert som de innbetales. Fakturering og innbetaling av disse premiene skjer en gang i året.

Forsikringserstatninger

Pensjoner samt yrkesskade- og gruppelivserstatninger utgiftsføres etter hvert som de utbetales. Utbetalinger av pensjoner skjer månedlig, mens utbetaling av yrkesskade- og gruppelivserstatninger skjer etter hvert som vedtak om erstatning fattes.

Renteinntekter lån

Renteinntekter fra boliglånsordningen inntektsføres etter hvert som de opptjenes.

Note 2 | Premieinnbetalinger

Samlede innbetalinger for pensjonspremie samt yrkesskade- og gruppelivspremie utgjør 15,1 milliarder kroner i 2015. Til sammenligning utgjorde premieinnbetalingene 15,2 milliarder kroner i 2014. Pensjonspremien faktureres med 6 terminer årlig. Den siste terminen for 2015 forfaller til betaling i 2016. Siste fakturert premiertermin for 2014 er tilsvarende innbetalt i 2015. Yrkesskade- og gruppelivspremiene faktureres og innbetales årlig.

Note 3 | Pensjoner

Utbetalte pensjoner utgjør 24,9 milliarder kroner i 2015, sammenlignet med 24,0 milliarder kroner i 2014. Av utbetalte pensjoner utgjør renter i forbindelse med for sent utbetalte pensjoner 6 millioner kroner i 2015. Det er i 2015 avskrevet 61 millioner kroner i forbindelse med for mye utbetalt pensjon. SPK saksbehandlet i alt 3 633 saker hvor for mye utbetalt pensjon ble avskrevet.

Utbetalingene inkluderer pensjoner som er utbetalt for Pensjonsordningen for Apotekvirksomhet (POA) og Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som administreres av SPK.

Utbetalte pensjoner for POA blir refundert. Refundert beløp inngår i 'Refusjoner fra andre pensjonsordninger'. Utbetalte pensjoner for stortingsrepresentanter blir belastet eget kapittel i statsregnskapet og trekkes derfor ut av resultatregnskapet under 'Refusjoner fra andre pensjonsordninger'.

I henhold til overføringsavtalen mottar SPK refusjon av pensjoner som er utbetalt på vegne av andre pensjonsleverandører. Disse refusjonene inngår i 'Refusjoner fra andre pensjonsordninger'.

Note 4 | Yrkesskade- og gruppelivserstatninger

Utbetalte yrkesskadeerstatninger utgjør 71 millioner kroner i 2015, sammenlignet med 83 millioner kroner i 2014. Beløpet inkluderer refusjon til folketrygden på 120 prosent av foregående års utbetalinger av erstatninger i henhold til lov om yrkesskadeforsikring med 32 millioner kroner.

Utbetalte gruppelivserstatninger utgjør 167 millioner kroner i 2015, sammenlignet med 180 millioner kroner i 2014.

Note 5 | Administrasjonskostnader

De ulike forsikringsordningene administreres av SPK forvaltning. Det er i 2015 utgiftsført 528 millioner kroner for kjøp av tjenester i forbindelse med administrasjon av forsikringsordningene, sammenlignet med 513 millioner kroner i 2014.

Note 6 | Boliglån

De fleste av SPKs medlemmer kan søke om boliglån i SPK. SPK administrerer boliglånsordningen på vegne av staten. Resultatregnskapet viser innbetalte og opptjente renter i 2015 på i alt 2,4 milliarder kroner, sammenlignet med 2,4 milliarder kroner i 2014. Det er i tillegg innbetalt 39 millioner i gebyrer fra lånekundene i 2015, mens det i 2014 ble innbetalt 64 millioner kroner.

Netto tap på utlån viser i 2015 et tap 449.000 kroner. Tapene gjelder 2 låneforhold etter forutgående gjeldsordning og tvangssalg av bolig. Videre er det bokført tap knyttet til en uberettiget utbetaling av boliglån, men hvor kravet fortsatt er til oppfølging. Til sammenligning var det i 2014 en inntektsføring på 145.000 kroner som følge av innbetalinger på tidligere avskrevne utlån. Det er i 2015 utgiftsført 48 millioner kroner for administrasjon av boliglånsordningen, mens det i 2014 ble utgiftsført 73 millioner kroner.

Note 7 | Avstemming mellom resultatregnskap og bevilgningsrapportering

Sammenhengen mellom netto tilskudd til SPK forsikring i resultatregnskapet og netto tilskudd i bevilgningsrapporteringen vises nedenfor (tall i tusen):

Tilskudd til SPK forsikring i resultatregnskapet:	7 537 959
Poster som inngår i bevilgningsrapporteringen, men ikke i resultatregnskapet:	
Balanseposter:	
Kapittel 0614, post 90 – Utbetalte lån	7 843 976
Kapittel 3614, post 90 – Tilbakebetaling lån	-30 046 208
Poster hvor SPK har belastet andres budsjettkapitler iht. fullmakt:	
Kapittel 41, post 01 – Stortinget	69 932
Kapittel 471, post 71 – Statens erstatningsansvar	5 446
Kapittel 1725, post 01 – Forsvarsstaben	203 252
Kapittel 1725, post 21 – Forsvarsstaben	17 993
Kapittel 0613 Arbeidsgiveravgift	1 133 000
Kapittel 5700, post 72 – Arbeidsgiveravgift	- 1 136 381
Poster som inngår i resultatregnskapet, men ikke i bevilgningsrapporteringen:	
Poster hvor andre har belastet SPKs budsjettkapitler iht. fullmakt:	
Kapittel 0611, post 01 – Tillegg vedr. UD's belastningsfullmakt	-5 305
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet:	-14 376 336

REGNSKAP FOR JERNBANENS PENSJONSKASSEFOND

Jernbanens Pensjonskassefond yter lån til ansatte i NSB BA og Jernbaneverket, samt disse virksomheters datterselskaper, som har eller har hatt medlemskap i Statens pensjonskasse. Fondet har en fast kapital på 48,7 millioner kroner. Renteinntekter fratrukket administrasjonskostnader tilføres statskassen. Kapitalen eies av Statens pensjonskasse.

Det ytes lån til kjøp av bolig, påbygging/ombygging av bolig, skifteoppgjør samt refinansiering av lån med sikkerhet i den bolig som søkes belånt.

Låneordningen forvaltes av et styre. Administrasjon og forretningsførsel av lånevirksomheten er lagt til Statens pensjonskasse.

I 2015 ble samlet utlån redusert med 15,5 millioner kroner. Av samlet kapital på 48,7 millioner kroner var 31,2 millioner kroner utlånt ved utgangen av 2015. Renteinntekter fratrukket administrasjonskostnader tilføres statskassen og utgjør 1,0 millioner kroner i 2015.

Årsregnskapet for Jernbanens Pensjonskassefond er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement, og gir etter min vurdering et rettviseende bilde av fondets økonomiske status.

Jernbanens Pensjonskassefond revideres som statlig fond av Riksrevisjonen.

Finn Melbø
Administrerende direktør

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2015
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		1 112 999
Endringer i perioden		14 578 486
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		15 691 485

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2015	2014	Endring
640601	Ordinære fond (eiendeler)		15 691 485	1 112 999	14 578 486
810601	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank		-15 691 485	-1 112 999	-14 578 486

Note A | Tildeling av midler til fondet i regnskapsåret

Det er ikke ført tildelinger eller tilskudd til fondet i 2015.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015, punkt 8.

Jernbanens Pensjonskassefond ble ved lov av 8. juni 1973 nr. 54 overtatt av Statens pensjonskasse. Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskonti overføres til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Øvre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelses som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til fondsregnskapet.

Resultatregnskap

	Note	2015	2014
INNTEKTER			
Renteinntekter utlån		1 100 952	1 229 580
Inntekter gebyrer		39 356	52 491
Renteinntekter bank		64 609	-17 360
		1 204 917	1 264 711
UTGIFTER			
Administrasjonsutgifter		249 188	237 935
		955 729	1 026 776
DISPONERING ÅRETS RESULTAT			
Tilført statskassen		955 729	1 026 776

Balanse

	Note	31.12.2015	31.12.2014
EIENDELER			
Utlån	2	31 247 746	46 761 148
Tidsforskyvning	3	1 944 893	928 008
Innestående Norges Bank		15 507 361	1 010 844
		48 700 000	48 700 000
EGENKAPITAL			
Fond		48 700 000	48 700 000

Note 1 | Prinsippnote

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Løpende inn- og utbetalinger knyttet til låneporteføljen skjer på bankkontoer som tilhører SPK.

Justering av netto bevegelse i låneporteføljen mot NSB-fondets konto i Norges Bank skjer kontantmessig basert på foregående måneds bevegelser. Denne tidsforskyvningen er i regnskapet for 2015 vist på egen linje i balansen. Balansen for 2014 er omarbeidet tilsvarende.

Note 2

Av den samlede fondskapitalen på kr 48 700 000 var kr 31 247 746 lånt ut ved utgangen av 2015.

Note 3

Løpende inn- og utbetalinger knyttet til låneporteføljen skjer på bankkontoer som tilhører SPK. Kontantmessig justering mot NSB-fondets konto i Norges Bank er basert på foregående måneds bevegelser i låneporteføljen.

STATISTIKK

Utbetalte SPK-pensjoner i millioner kroner

Pensjonsprodukt	Kjønn	2011	2012	2013	2014	2015
		Utbetalt SPK-pensjon	Utbetalt SPK-pensjon	Utbetalt SPK-pensjon	Utbetalt SPK-pensjon	Utbetalt SPK-pensjon
AFP	Menn	1 474	1 501	1 473	1 451	1 413
	Kvinner	1 549	1 616	1 583	1 607	1 685
	Totalt	3 023	3 117	3 056	3 058	3 098
Alderspensjon	Menn	5 647	5 981	6 398	6 922	7 423
	Kvinner	3 791	4 167	4 606	5 208	5 993
	Totalt	9 438	10 148	11 004	12 129	13 415
Barnepensjon	Menn	56	58	58	61	61
	Kvinner	55	58	59	62	61
	Totalt	111	116	117	123	121
Ektefellepensjon	Menn	615	292	257	269	284
	Kvinner	2 826	2 990	3 065	3 184	3 249
	Totalt	3 441	3 282	3 322	3 453	3 532
Spesiell førtidspensjon	Menn	87	39	6	3	0
	Kvinner	30	17	1	0	0
	Totalt	117	56	7	3	0
Særalderspensjon	Menn	1 458	1 560	1 622	1 769	1 886
	Kvinner	212	238	246	290	301
	Totalt	1 670	1 798	1 868	2 058	2 187
Uførepensjon	Menn	1 089	1 085	1 098	1 005	776
	Kvinner	2 133	2 191	2 287	2 201	1 779
	Totalt	3 222	3 276	3 385	3 206	2 555
Sum	Menn	10 426	10 516	10 912	11 480	11 841
	Kvinner	10 596	11 277	11 847	12 551	13 067
	Totalt	21 022	21 793	22 759	24 031	24 909

Utbetalte SPK-pensjoner viser hva som er utbetalt i tjenestepensjon fra Statens pensjonskasse til pensjonistene per produkt.

Det viser ikke hva Statens pensjonskasse har mottatt i refusjoner fra andre ordninger i forbindelse med overføringsavtalen.

AFP-utbetalingene inneholder også det som NAV utbetaler for AFP 62 til 64 år.

Ikrafttreddelsen av ny uføregelverk fra og med 01.01.2015 medførte at uførepensjonister mellom 67 og 70 år ble konvertert til alderspensjon

Gjennomsnittlig årlig utbetalte SPK-pensjoner i kroner

		2011	2012	2013	2014	2015
AFP	Menn	118 000	127 000	194 000	188 000	189 000
	Kvinner	103 000	107 000	169 000	164 000	171 000
	Gjennomsnitt	110 000	116 000	180 000	175 000	179 000
Alderspensjon	Menn	81 000	81 000	83 000	84 000	84 000
	Kvinner	56 000	58 000	60 000	61 000	62 000
	Gjennomsnitt	69 000	70 000	71 000	72 000	73 000
Barnepensjon	Menn	42 000	43 000	46 000	48 000	48 000
	Kvinner	41 000	43 000	47 000	49 000	49 000
	Gjennomsnitt	42 000	43 000	46 000	48 000	49 000
Ektefellepensjon	Menn	79 000	34 000	31 000	31 000	32 000
	Kvinner	66 000	70 000	72 000	75 000	77 000
	Gjennomsnitt	68 000	64 000	66 000	68 000	69 000
Spesiell førtidspensjon	Menn	245 000	201 000	141 000	204 000	0
	Kvinner	187 000	184 000	43 000	-9 000	0
	Gjennomsnitt	227 000	195 000	115 000	140 000	0
Særalderspensjon	Menn	209 000	207 000	214 000	210 000	228 000
	Kvinner	61 000	55 000	55 000	49 000	53 000
	Gjennomsnitt	160 000	151 000	155 000	143 000	156 000
Uførepensjon	Menn	53 000	53 000	55 000	51 000	49 000
	Kvinner	46 000	46 000	48 000	46 000	44 000
	Gjennomsnitt	48 000	48 000	50 000	48 000	46 000

Gjennomsnittlig årlig utbetalte SPK-pensjoner fremkommer ved å ta brutto utbetalt per pensjonsprodukt og dele på antall som hadde det gitte pensjonsproduktet til utbetaling i det gitte året.

Antall pensjoner ved årsslutt

År	Pensjonsart	Kjønn	2011 Antall	2012 Antall	2013 Antall	2014 Antall	2015 Antall
Alder	Mann		66 100	69 300	75 300	79 700	86 100
	Kvinne		65 300	69 500	76 700	84 400	94 600
	Totalt		131 400	138 800	152 000	164 100	180 700
Avtalefestet pensjon	Mann		6 100	5 600	5 100	4 900	4 700
	Kvinne		7 300	7 000	6 500	6 500	6 900
	Totalt		13 400	12 600	11 600	11 400	11 600
Barnepensjon	Mann		1 000	1 100	1 100	1 100	1 100
	Kvinne		1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
	Totalt		2 100	2 200	2 200	2 200	2 200
Ektefellepensjon	Mann		7 100	7 400	7 700	7 900	8 400
	Kvinne		39 500	39 600	39 800	39 800	40 000
	Totalt		46 600	47 000	47 500	47 700	48 400
Spesielle førtidspensjoner	Mann		200	50	0	0	0
	Kvinne		80	10	0	0	0
	Totalt		280	60	0	0	0
Særalderspensjon	Mann		5 400	6 100	5 400	6 100	6 400
	Kvinne		2 300	3 300	3 100	3 200	3 400
	Totalt		7 700	9 400	8 500	9 300	9 800
Uførepensjon	Mann		18 400	18 200	17 200	16 200	12 800
	Kvinne		42 800	42 900	41 500	39 600	33 400
	Totalt		61 200	61 100	58 700	55 800	46 200
Totalt antall pensjoner			262 680	271 160	280 500	290 500	298 900

Denne oversikten viser hvor mange pensjoner fordelt på kjønn som var registrert hos Statens pensjonskasse per desember i gitt år.

Tallene er basert på godkjente pensjonsvedtak og ikke på forsikringspoliser.

Antall særalder økte med 9 prosent fra 2013 til 2014 og fra 2014 til 2015 øker den med 5 prosent. Antall alderspensjoner øker med 10 prosent. Vi har ikke lenger noen som mottar spesiell førtidspensjon. De siste fylte 67 år i 2014 og gikk da over til ordinær alderspensjon.

Uførepensjoner synker med 17 prosent grunnet reform og AFP øker svakt for første gang på 4 år. Denne oversikten viser hvor mange pensjoner fordelt på kjønn som var registrert hos Statens pensjonskasse per desember i gitt år.

Antall pensjoner er ikke det samme som antall pensjonister. En pensjonist kan ha flere pensjoner.

Utvikling i antall saker i forsikrings- og erstatningsordninger som administreres av SPK

	2011	2012	2013	2014	2015
Antall nye skademeldinger yrkesskade	742	638	593	519	609
Antall nye skademeldinger engangserstatning for vernepliktige	47	52	37	34	63
Antall nye skademeldinger personskade bilansvar	3	12	4	2	34
Antall nye skademeldinger billighetserstatning psykiske senskader internasjonale operasjoner (forskrift 02.12.2005)	55	57	58	39	34
Antall nye skademeldinger kompensasjonsordning veteran Intops («35 G-ordningen»)	110	87	72	64	66
Antall nye skademeldinger forsvarspersonelloven §12b (objektivt ansvar personskade Intops-personell)	8	12	11	3	6
Antall krav etter endring 18.06.2012 i kompensasjonsordning Intops («65 G-ordningen»)		120	117	24	11
Antall krav særavtaler tjenestereiser innland og utland, samtstasjonering i utlandet		9		1	8
Totalt antall åpne saker ved periodens utløp (alle ordninger)	874	990	994	838	722

SPK overtok 01.01.2012 ansvaret for bilskader forårsaket av alle statens biler. Dette kan forklare den store økningen vi har hatt i skademeldinger personskade bilansvar.

SPK mottok i 2015 langt flere skademeldinger om engangserstatning for vernepliktige. Mange av disse ser ut til å være eldre saker og skyldes ikke flere skader i 2015.

Utbetaling i kroner

Beløp i 1000 kr	2011	2012	2013	2014	2015
Erstatningsbeløp	42595	42396	47488	36165	38711
Avgift NAV	39609	32648	40607	46463	31987
Totalkostnad yrkesskadeforsikring, eksl. adm. kost.	82204	75044	88095	82628	70698

VEDLEGG

Status på satsingsområder og andre føringer fra tildelingsbrevet

Langsiktig og strategisk styring

SPK har arbeidet med revidering av strategien inn i ny strategiperiode. SPKs viktigste mål og hovedutfordringer i den kommende perioden er avstemt med departementet, og revidert plan for perioden 2016–2018 trådte i kraft 01.01.2016.

Nytt regelverk for uføre

SPK oversendte sluttrapport 25.06.2015 samt en justert rapport 30.09.2015.

SPK anser prosjektet som vellykket. Hovedmålet for implementeringen var å sikre systemløsninger med samme grad av maskinell støtte og kvalitet som før regelverksimplementeringen. Både effektmål (sikre drift, god informasjon, kostnadseffektivitet) og resultatmål (fremdrift, kvalitet) ble innfridd. Men når det gjelder resultatmålet økonomi, ble prosjektet noe dyrere.

Se nærmere utdypelse i kapittel 3.4.1.

Nye samordningsregler yngre årskull

SPK har høsten 2015 utarbeidet og oversendt et oppdatert satsingsforslag for implementering av ny offentlig tjenestepensjon. Satsingsforslaget omhandler både nye samordningsregler og ny offentlig tjenestepensjon. Det er etablert et forprosjekt som forbereder SPK på innføringen av nytt regelverk. Dette arbeidet vil fortsette i 2016.

Se nærmere utdypelse i kapittel 5.

Modernisert premiesystem i SPK

SPK bistår departementet gjennom deltakelse i arbeidsgruppen som er nedsatt av departementet. Arbeidsgruppen er satt ned for å utrede hovedprinsipper for et modernisert premiesystem i Statens pensjonskasse (SPK). Det har i 2015 vært avholdt fire arbeidsmøter, og SPK har levert innspill til disse i henhold til bestilling fra ASD.

Se nærmere utdypelse i kapittel 3.4.2.

Premieprosessen og hendelsesbasert premie

SPK skal levere «rett premie til rett tid» og legge til rette for å kunne synliggjøre pensjonspremien for alle kunder. SPK innførte 01.01.2015 hendelsesbasert premieberegning for et utvalg fristilte virksomheter. Parallelt med oppfølging av disse kundene gjennomførte SPK også i 2015 en pilot på kunder som skal få ny premieoppfølging i 2016. Både produksjon og pilot følger oppsatte planer. Videre utrulling av hendelsesbasert premieberegning er skissert innført i 2017 og 2018, og innen 01.10.2016 vil SPK foreslå en utrullingsplan for hendelsesbasert premie for alle premiebetalende virksomheter.

Se nærmere utdypelse i kapittel 3.4.2.

Prismodell

SPK har i 2015 vært i dialog med ASD og DFØ rundt SPKs regnskapsmessige innretning. Konklusjonene fra dette arbeidet gir føringer for oppsett av en eventuelt justert prismodell. Regnskapsinnretningen har nå funnet sin form for kommende år, og innen 01.05.2016 vil SPK fremlegge alternative konsepter for ny pris- og kostnadsmodell til ASD.

Oppfølging av veteraner

Det går bra med veteransakene. Nye rutiner, ny organisering og nytt saksbehandlingssystem bidrar til kortere saksbehandlingstid. Vi har fokus på disse sakene, og de blir prioritert. Det å møte veteraner og advokater i klagenemnda bidrar til god dialog og bedre forståelse. Klagenemnda er for en stor del enig i våre avgjørelser.

Året har vært preget av at saksinngangen har vært lavere enn tidligere år. Totale utbetalinger for året er også adskillig lavere enn de to foregående årene. Vi forventer at denne utviklingen vil vedvare i tiden fremover.

Se nærmere utdypelse i kapittel 3.4.3.

TRYGGHET | ALLE LIVETS FASER

